

OBRANA

Nové hrozby – nové výzvy

**Rozhovor
s genmjr.
Pavlom
Mackom**

**Alenia
C-27J Spartan**

**Majsterka
sveta Jana
Purdjaková**

Beh na počesť veteránov

Minister obrany Martin Glváč 5. novembra odštartoval prvý ročník Behu na počesť vojnových veteránov pri príležitosti Svetového dňa behu a Dňa vojnových veteránov. Štart aj cieľ 5,5 kilometra dlhej trate bol na cintoríne prvej svetovej vojny v Petržalke – Kopčanoch. Jadro účastníkov tvorila päťdesiatka príslušníkov Ozbrojených síl SR, ktorí bežali v poľnej rovnošate s osobnou výzbrojou.

Do prvého ročníka sa zapojili aj úspešní športovci z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica. „Takými akciami si pripomíname ľudí, ktorí sa zaslúžili o to, že dnes máme mier, slobodu a bojovali v najťažších bojoch,“ povedal Matej Tóth, vicemajster Európy v chôdzi na 50 kilometrov. Celkovým víťazom prvého ročníka sa stal príslušník 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny. Zo žien bola najrýchlejšia vojačka II. stupňa Nikola Lapošová.

Foto: Michal Psota

František Rábek,
biskup-ordinár OS
a OZ SR

Opäť prichádzajú najkrajšie sviatky roka, keď je človek človeku bližší. Dávajú nám pocítiť čaro domova a rodiny. Náš ordinariát je tiež povolaný k tomu, aby sme sa my, jeho členovia, stávali veľkou duchovnou rodinou. Keďže sa nemôžem v týchto dňoch stretnúť s každým s vás osobne, chcem sa vám prihovoriť aspoň takto:

Manželstvo a rodina sú iste veľkým dobrom pre samotných manželov a ich deti. Krása a radosť rodinného života – napríklad i počas prežívania vianočných sviatkov – je zdrojom šťastia pre všetkých členov rodiny. Niekedy sa však zdá, že rodinný život je iba súkromnou záležitosťou manželov. Celkom isto je, ale ten veľký a významný život sa odohráva v spoločnosti, v hospodárstve, v politike, v kultúre, na pracovisku. Rodina sa vníma ako vedľajšia záležitosť, ktorá musí neraz ustúpiť pred týmito „veľkými“ záujmami...

Práve Vianoce sú príležitosťou na uvedomenie si, že veci sú presne opačne: pôvodným a základným ľudským spoločenstvom je manželstvo a na ňom spočívajúca rodina. Z rodín sa vytvárajú menšie či väčšie spoločenské útvary, a to až po štát a medzinárodné spoločenstvo. Základným atómom či bunkou ľudskej spoločnosti je rodina. Jej spojivom je vzájomná jednota a láska, zdravý morálny a duchovný život. Pravdaže, rodina potrebuje aj materiálne podmienky na svoj život. Spoločnosť, ktorá si je vedomá tohto významu rodiny napomáha jej zdravý život, vrátane hmotného zabezpečenia. Ale predovšetkým manželia potrebujú nadobúdať zdravé sebadomie o dôležitosti svojej vzájomnej jednoty a lásky, o dôležitosti svojich detí a ich výchovy – nielen pre svoje šťastie a dobro, ale doslova pre dobro celého ľudstva.

Milí priatelia, všetkým vám: vojakom – doma i v misiách a vašim rodinám úprimne želim, aby ste prežili sviatky Narodenia Pána v pokoji a vzájomnej láske, a posilnení vo viere ste s Božou pomocou dokázali skvalitňovať rodinné vzťahy počas všetkých dní budúceho roka! A myslíme aj na tie mnohé rodiny v dnešnom svete, ktoré sú nútené reálne utekať zo svojich domovov a musia žiť ako utečenci v ťažkých podmienkach. Ak nemôžeme pre nich urobiť iné, aspoň sa za nich modlime a zodpovedne využívajme naše priaznivé okolnosti na zodpovedný život. S uistením o modlitbe za vás i vaše rodiny každého a každú z vás s úctou pozdravujem.

Na obálke: ministerstvo obrany podpísalo zmluvu na dodanie dvoch taktických dopravných lietadiel Alenia C-27J Spartan • Foto: Alenia Aermacchi

4 Návrat k článku 5 Washingtonskej zmluvy

6 Rozhovor s generálmajorom Pavlom Mackom

8 TÉMA: aktuálna bezpečnostná situácia prináša zmeny

16 Reportáž z likvidácie kazetovej munície

18 Tri sochy na Dukle

21 Alenia C-27J Spartan

24 Samohybná kanónová húfnica Kryl

26 Husitské vojny

30 Vojenský prechod hrebeňa Nízkych Tatier

34 Dvanásť rokov Síl výcviku a podpory OS SR

38 Rozhovor s majsterkou sveta Janou Purdjakovou

44 Postrach menom CHRÍPKA

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 12/2014 • Redakčná uzávierka 21. 11. 2014 • Do výroby zadané 24. 11. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Návrat k článku 5

Euroatlantický priestor bezpečia a prosperity, ktorého je aj Slovensko už viac než jednu dekádu členom, dnes čelí hrozbe, ktorá spôsobuje, že sa čoraz viac začína uvažovať o zmene bezpečnostného prostredia, ako aj o nevyhnutných strategických implikáciách, ktoré so sebou táto zmena prináša.

Zmena bezpečnostného prostredia je pritom odrazom cyklického procesu, a preto neznamená novum per se. Oveľa zaujímavejšie je analyzovať obsah zmeny a schopnosť subjektov medzinárodného práva prísť s vhodnou stratégiou, ktorej cieľom v dlhodobom horizonte má byť zachovanie bezpečnosti. Aktuálny bezpečnostný vývoj na Blízkom východe a na Ukrajine dnes možno podľa mnohých označiť za indikátor zmeny a schopnosť NATO adaptovať sa na strategickú výzvu, ktorá môže poznačiť budúcnosť celého aliančného sveta na dekády dopredu.

Islamský štát

Vzostup fenoménu tzv. Islamského štátu má viacero príčin. Za jednu z najviac pertraktovaných v USA bolo označené podceňovanie spravodajských informácií o hrozbe, ktorú Islamský štát predstavuje a spoliehanie americkej administratívy na schopnosť irackej armády problém zvládnuť. Pokračujúca dezintegrácia Iraku Islamským štátom je pritom v najväčšej miere pripisovaná

samotnému Iraku, ktorý po odchode amerických vojsk netrval na zachovaní rozsiahlej siete systémov SIGINT a HUMINT, teda vizuálneho a ľudského spravodajstva, a nebol tak po roku 2011 schopný zabezpečiť dostatok relevantných spravodajských informácií na podporu operácií. Navyše, iracká armáda, ktorá spolu s policajnými zložkami predstavuje približne 650 000 vojakov, pravdepodobne nikdy nebola, a to ani napriek šesťročnému výcviku, schopná čeliť gerilovému spôsobu boja podobného rozsahu. V konečnom dôsledku ani nemala spôsobilosť správne vyhodnotiť dôležitosť logistického prepojenia povstalcov na bašty v Sýrii. Vzhľadom na skutočnosť, že extrémisti z Islamského štátu sa postupne premiestňujú do väčších urbanistických centier a boj prebieha v zastavanom priestore, nie je vôbec jednoduché ich ako ciele identifikovať a spôsobovať škody na ich infraštruktúre bez ohrozenia civilného obyvateľstva. Série leteckých útokov a dodávky zbraní irackej armáde zo strany USA, ako aj boje prebiehajúce na turecko-sýrskej, teda aliančnej hranici, sú nositeľ-

mi niekoľkých dôležitých odkazov. Prvým je ustupujúca priama aliančná expedičná angažovanosť v prospech posilnenia idey návratu ku kolektívnej obrane a zabezpečenia hraníc, teda článku 5 Washingtonskej zmluvy. Tým druhým je úsilie o bezprecedentné vytvorenie širokej koalície Západu, arabských štátov a Iránu s cieľom čeliť Islamskému štátu v konflikte nízkej intenzity, v ktorom pravdepodobne nemožno zvíťaziť bez aktívnej participácie lokálnych hráčov.

Separatizmus na Ukrajine

V prípade fenoménu separatizmu na Ukrajine ide ešte o vypuklejšie volanie po návrate k článku V. Washingtonskej zmluvy. Podľa niektorých realistov však táto zmena bezpečnostného prostredia mohla byť do istej miery anticipovaná, a to na základe relatívne jednoduchých geostrategických súvislostí. Anexia Krymského polostrova a boje na východe Ukrajiny súvisia do veľkej miery s ruskou kolektívnou pamäťou a obavou prameniaca z absencie prirodzených hraníc Ruskej federácie. Keďže bezpečnosť ruských hraníc na západe je v mnohom naviazaná na neutralitu nárazníkových zón, rozširovanie NATO smerom na východ Európy je v myšliach mnohých Rusov vnímané ako hrozba. Aliančný zásah spolu s leteckou kampaňou v Srbsku v roku 1995 môžu vnímať ako memento toho, čo sa môže stať, keď sa NATO priblíži k ruským hraniciam. Približovanie Ukrajiny mohlo u Rusov vyvolať napríklad pocit z potenciálnej snahy Aliancie o zabratie čiernomorskej flotily či dokonca narušenia celkovej paneurópskej bezpečnosti.

Reakcie NATO

Aliančná odpoveď na zmeny bezpečnostného prostredia je najlepšie viditeľná v záveroch Deklarácie zo summitu vo Walese, ktorá vyzdvihuje primárnu zodpovednosť NATO za ochranu a obranu územia členských štátov v zmysle článku 5 Washingtonskej zmluvy. Potvrdzuje trojicu priorít Strategickej koncepcie, teda kolektívnu obranu, krízový manažment a kooperatívnu bezpečnosť. NATO reaguje aj v praktických krokoch. V súvislosti s bezpečnostnou situáciou na Ukrajine, Blízkom východe a severnej Afrike prijalo tzv. Akčný plán pripravenosti, ktorý má zaručiť posilnenie vojenskej prítomnosti na východnej hranici, a to prostredníctvom Jednotiek rýchlej reakcie NATO a v rámci nich nového elementu, tzv. Spoločného účelového zoskupenia veľmi vysokej pripravenosti. Zdá sa, že ochrana územia členských štátov a kolektívna bezpečnosť je

NATO potvrdzuje návrat k pôvodnému nastaveniu, s ktorým Aliancia pred viac než šiestimi dekadami vznikala. Intenzívnejšie vnímaný a častejšie prezentovaný článok 5 Washingtonskej zmluvy je strategická reakcia na zmenu bezpečnostného prostredia a potvrdenie záväzku ochrany územia a obyvateľstva členských štátov Aliancie.

dnes revitalizovaným konceptom, ktorý bude udávať obsah strategického dialógu v rámci Aliancie na dlhšie obdobie dopredu.

Toto tvrdenie podporujú aj nedávne snahy v súvislosti so štruktúrami velenia NATO, ktoré majú vychádzať z regionálnej expertízy, spravodajskej spolupráce, pokročilého plánovania a dôrazu na ochranu územia a obyvateľstva členských štátov. Rozmiestnenie systému balistických rakiet PATRIOT na území Turecka a plánované odovzdanie systému AEGIS do operačného módu v Rumunsku v roku 2015 sú ďalšími zo série opatrení, ktoré majú podporiť ochranu územia a obyvateľstva členských krajín NATO. Môžu slúžiť ako príklady pars pro toto rozsiahlej aliančnej iniciatívy protiraketovej obrany dohodnutej na summite v Lisabone v roku 2010.

Výhľad aj návrat

Podľa mnohých je dnes NATO na križovatke a mení svoj strategický výhľad. Podľa iných zase iba potvrdzuje návrat k pôvodnému nastaveniu, s ktorým Aliancia pred viac než šiestimi dekadami vznikala. Intenzívnejšie vnímaný a častejšie prezentovaný článok 5 Washingtonskej zmluvy preto nie je ani revolučná zmena, ani odklonenie sa od kurzu. Ide o strategickú reakciu na zmenu bezpečnostného prostredia a v tomto zmysle o potvrdenie záväzku ochrany územia a obyvateľstva členských štátov Aliancie. A jednak je tento návrat k uvažovaniu o kolektívnej obrane a ochrane hraníc aj pre Slovensko veľmi podstatný. Ako inak, najmä pre našu polohu na východnej hranici NATO. Tiež pre zatiaľ nie príliš veľkú regionálnu jednotu v názoroch o implikáciách krízy na Ukrajine a fenoménu Islamského štátu. Dnes je pritom pre Slovensko podstatná nielen cel aliančná strategická vízia, ale aj regionálny dialóg a jednotnosť pozícií. Hrozba extrémizmu a ďalších ohrození k NATO, ako aj k nám samým, nikdy nebola bližšie.

Text: Matej Drotár

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií,
Akadémia Ozbrojených síl SR
Foto: TASR

Generálmajor Pavel Macko:

Viac cvičiť, viac modernizovať

V tomto čísle OBRANY sa podrobnejšie zaoberáme zmenami bezpečnostného prostredia. Venujeme sa im aj v rozhovore s genmjr. Pavlom Mackom, 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

Bezpečnostná situácia na východ od našich hraníc, ale aj v časti arabského sveta sa radikálne zmenila. Ako tento vývoj vnímate pri definovaní potrieb výcviku či modernizácie našich ozbrojených síl?

Výstavba a teda aj výcvik a modernizácia ozbrojených síl sú dlhodobá záležitosť. My nemôžeme čakať, kým sa nejaký zmení bezpečnostná situácia alebo prostredie a až potom reagovať. Musíme možný budúci vývoj tohto prostredia vedieť odhadnúť a budovať ozbrojené sily tak, aby sme ich mali k dispozícii pripravené vtedy, keď situácia nastane. No i tak, a to platí nielen pre nás, aktuálna bezpečnostná situácia je zložitá a do určitej miery je až prekvapením. Hoci na druhej strane treba povedať, že jej určité symptómy tu boli, len neboli také viditeľné. Vo všeobecnosti sa bezpečnostné prostredie mení tak, že po obdobiach stability nastáva určitý tektonický zlom, keď sa v relatívne veľmi krátkom čase zmení bezpečnostné prostredie, alebo sa zvýrazia vonkajšie prejavy doteraz pomerne menej viditeľných konfliktov. Tak to bolo s arabskou jarou, so situáciou v Sýrii či Iraku a podobne je to teraz na východe Ukrajiny. Veď ešte pred rokom sme si nevedeli predstaviť, že by sa bojovalo v susednom štáte. Oficiálne sa síce hovorí, že tam nie je vojna, ale ako to nazvať, keď sa používajú ťažké zbraňové systémy, sú tam masívne straty, totálne zničené mestá, dediny a infraštruktúra.

Vzhľadom na zmeny bezpečnostnej situácie v zahraničí nastáva posun vo vnímaní poslania našich ozbrojených síl?

V prvom rade opakovane pripomínam, že ozbrojené sily sa nemôžu budovať, až keď sa začnú zlé časy. Budujú sa v dobrých časoch, aby tie zlé neprišli. A ak prídu, aby sme boli na ne pripravení. Z tohto pohľadu je zrejmé, že treba venovať ozbrojeným silám a ich príprave

a modernizácii systematickú pozornosť dlhodobu. A že, pokiaľ sa to dá, treba ich budovať na čo najširší celý profil. Samozrejme, so zreteľom na primerané zdroje, ktoré Slovensko má. Zároveň primerane našim medzinárodným záväzkom a na druhej strane aj garanciam, ktoré sú benefitmi nášho členstva v systéme kolektívnej bezpečnosti. OS SR musia byť schopné reagovať na krízy, ktoré majú bezpečnostný charakter, ako aj na tie, ktoré vyplývajú napríklad zo živelných pohrôm alebo iných nepredvídateľných okolností. No zdôrazňujem, predovšetkým musia byť pripravené na vedenie bojovej činnosti a na obranu vlastného štátu všetkými dostupnými prostriedkami vrátane využitia ich smrtiaceho účinku. Nebolo by komplexné a správne vnímať ich len ako nejaký záchranný zbor. Ozbrojené sily musia byť schopné nielen zastaviť protivníka, ale ak si to situácia vyžaduje, ho aj zničiť alebo mu spôsobiť vážne straty.

Slovenské ozbrojené sily boli v ostatnom desaťročí do značnej miery budované ako expedičná armáda, no zmeny, o ktorých ste hovorili, sa už tento rok vo výcviku odrazili...

Ja by som to trochu poopravil – OS SR neboli budované ako expedičná armáda, ale boli využívané ako expedičná armáda. My sme sa za posledných desať rokov naozaj sústredili najmä na nasadenie v zahraničných stabilizačných operáciách. V rámci nich sa naši vojaci zapájali aj do bojových úloh, no keď viedli boj, cieľom bolo dosiahnuť stabilizáciu situácie v nejakom pre nás cudzom prostredí. Z tohto pohľadu vystúpil do popredia expedičný charakter nasadených síl, aj keď niekedy hovorí o tom, že sme boli v plnohodnotnom expedičnom nasadení je nadnesené. My sme sa z tých operácií veľmi veľa naučili. Modernizovali sme výstroj a časť výzbroje jednotlivca. Pokiaľ to

prostriedky dovolili začali sme zavádzať niektoré podporné systémy, ktoré nám umožňujú efektívnejšie vedenie operácií v takomto prostredí. Samozrejme, pri obmedzených zdrojoch to do značnej miery išlo na úkor hlavných spôsobilostí OS SR. K druhej časti vašej otázky: áno, po dlhšom období výcviku zameraného predovšetkým na prípravu jednotiek vysielaných do medzinárodných operácií alebo misií sa opäť začíname intenzívnejšie venovať výcviku hlavnej činnosti OS SR, ktorou je vedenie vysokointenzívnej bojovej činnosti s použitím všetkých dostupných palebných prostriedkov. No nie je to žiadna obrátka o 180 stupňov. Aj pre naše obranné spôsobilosti, ako aj pre systém kolektívnej bezpečnosti, si určitú mieru expedičnosti musíme udržať. Okrem vlastného územia máme ďalších 27 spojencov, ktorým musíme byť pripravení pomôcť v zmysle článku 5, alebo aj v zmysle všetci za jedného, jeden za všetkých.

Podme ku konkrétnym tohtoročným cvičeniam.

Keď sme vstupovali do výcvikového roka, začínali sme v celkom inom bezpečnostnom prostredí v akom sme dnes. Začala sa veľmi rýchlo vyvíjať kríza na Ukrajine, takmer permanentne zasadala Bezpečnostná rada SR a prichádzali úlohy, na ktoré sme museli reagovať. Jednou z reakcií bolo aj zintenzívnenie výcviku oproti pôvodnému plánu.

Keď sme vstupovali do výcvikového roka, začínali sme v úplne inom bezpečnostnom prostredí v akom sme dnes. Začala sa veľmi rýchlo vyvíjať kríza na Ukrajine, takmer permanentne zasadala Bezpečnostná rada SR a prichádzali úlohy, na ktoré sme museli reagovať.

Určite sa nám doň podarilo implementovať aj istú mieru flexibility a agilnosti. Bolo to dôležité, no chcem zdôrazniť, neplánované cvičenia nie sú hlavný nástroj výcviku. Sú len nástroj doplnkový. Museli sme však vziať na vedomie realitu. Napríklad pri cvičení Zelená vlna sme si precvičili komplexnú reakciu na zložitú situáciu nevojenského charakteru, ktorá by mohla mať zásadný vplyv na bezpečnostné prostredie, ako aj na celkovú sociálnu a bezpečnostnú stabilitu na území SR. Námetom bolo zvládnutie masívnej utečeneckej vlny a s tým súvisiacich bezpečnostných hrozieb. Každému je azda jasné, prečo sme do toho išli. Okrem toho sme v súvislosti so zvyšovaním reakčného potenciálu síl NATO realizovali neočakávanú ale komplexnú previerku aktivácie deklarovaných síl a prostriedkov vo vysokej pripravenosti a pre síly reakcie NATO. Je to tzv. práporová skupina a deklarovaný príspevok do NRF. Opäť novum spočívalo v tom, že sme to vykonali veľmi flexibilne a v plnom rozsahu, prakticky bez obmedzení. Aktiváciu sme dotiahli až do momentu, keď vyčlenené vojská boli v stave deklarovať pripravenosť na strategickú prepravu do nasadenia mimo územia SR. Nedávno sme ukončili medzinárodné cvičenie Ground Pepper 2014, ktoré bolo zamerané na vedenie hlavnej bojovej činnosti so spojencami.

Práve realizácia neplánovaných cvičení bola však tým novým momentom.

Ich výsledok pritom ukázal, že aj napriek stále nie celkom priaznivým finančným podmienkam, čiastočnému nedostatku personálu a skutočne krátkemu času na prípravu takých veľkých cvičení, vďaka našej agilnosti a koordinácii velenia generálneho štábu s politickým vedením ministerstva sme ich dokázali realizovať. Dokázali sme tak aj stále pomerne dobrú mieru pripravenosti ozbrojených síl. No na druhej strane zdôrazňujem, že základom výcviku musí byť určite systematickosť. Ak sme tento rok robili aj neplánované cvičenia, náš výcvik-

kový systém do budúcnosti musí byť postavený nie na jednoročnom, ale na viacročnom plánovacom cykle a dlhodobějších výcvikových víziách a cieľoch.

Do decembra minulého roka ste pôsobili ako veliteľ Výcvikového centra spoločných síl NATO v Bydgoszczy. Aké ďalšie trendy vo výcviku sa aj vzhľadom na túto skúsenosť budete snažiť implementovať v našich ozbrojených silách?

Potrebuje intenzívnejšie prepojiť živý výcvik vojsk priamo v teréne so simulovaným výcvikom štábov. Tiež je žiaduce, aby sme viac využívali zdroje, ktoré má Aliancia a naši spojenci k dispozícii. Nemusíme si ani tak vymýšľať vlastné scenáre cvičení, respektíve nemusíme ani tak cestovať na výcvik do zahraničia. Mali by sme viac ťažiť zo scenárov medzinárodných cvičení a byť súčasťou ich širšej rozohry priamo na našom území. Preto, lebo pri prípadnej obrane SR, rovnako pri obrane ktoréhokoľvek spojencu, ako aj pri väčších expedičných operáciách, budeme vždy spolupracovať so spojeneckými silami.

Prieniky teroristov, zvýšená migrácia, ebola – ako sa tomu všetkému brániť, ak hovoríme o armáde?

Práveže nemôžeme hovoriť len o armáde. Ale nehovorme ani o jednom štáte ako takom, pretože jedna krajina sa takýmto hrozbám ubrániť nevie. Ak si zoberieme napríklad terorizmus, ten tu bol aj pred storočím. Čo sa zmenilo, to je jeho zosieťovanie. My dnes žijeme v prepojenom svete. Bohužiaľ, tento technologický pokrok prináša tiež aspekt, že aj nebezpeční aktéri, nositelia hrozieb sú zosieťovaní. Ak aj všetko nekoordinujú, tak minimálne spolupôsobia globálne. Jednotlivé štáty a ich ozbrojené sily sa proti takýmto hrozbám môžu brániť a reagovať zase len zosieťovaním. To si vyžaduje mimoriadne silnú sieť bezpečnostných zložiek krajín, ktoré sú odhodlané do toho ísť a brániť sa uvedeným hrozbám. Samozrejme, ozbrojené sily nie sú jediný nástroj. Štáty musia posilňovať svoje bezpečnostné zložky, ako aj orgány justície, spravodajské služby či systém vymáhateľnosti práva. Treba dodať, že OS SR vo všeobecnosti majú veľmi dobrú schopnosť velenia, plánovania a koncentrácie úsilia v krátkom čase, čo ostatné zložky až tak nemajú. Máme aj špecializované jednotky, ako napríklad RCHBO či vojenské zdravotníctvo, ktoré sú zvyknuté pracovať aj v iných ako bežných mierových podmienkach.

Ako vnímate modernizačné projekty v našich ozbrojených silách? Čo považujete za kľúčové?

Dostali sme sa do štádia, keď až napríklad na individuálny výstroj potrebujeme modernizovať prakticky všetko. Ide o veľké zbraňové systémy pozemného vojska, ako aj vzdušných síl a protivzdušnej obrany. Akúkoľvek iniciatívu, ktorá tomu pomáha, a ktorá sa začala rozbiehať, vítam. Aj v súvislosti s meniacim sa bezpečnostným prostredím okrem udržania spôsobilosti ochrániť svoj vzdušný priestor a plniť úlohy, ktoré nám v tejto súvislosti vyplývajú z členstva v NATO, musíme začať investovať do hlavného, čiže pozemného komponentu. Je to rozhodujúca oblasť pre našu obranu a Slovensko má vďaka nej potenciál efektívne prispieť do spoločnej obrany Aliancie.

Do akej miery bezpečnostné a obranné stratégie našej krajiny reflektujú vyvíjajúcu sa situáciu?

Je to viac otázka na politikov, ale myslím si, že už je čas, aby sme sa na ne minimálne pozreli a urobili revíziu, či sú platné v plnom rozsahu a či sa niečo nezmenilo. Je na to niekoľko indícií, lebo niektoré vznikali ešte keď sme sa pripravovali na vstup do NATO.

Čo by ste si želali pod váš „vojenský“ vianočný stromček?

Čo najväčšiu finančnú stabilitu pre naše ozbrojené sily, ktorá by nám umožnila proporcionálne venovať prostriedky na modernizáciu, bola by rozpočítaná na viac rokov a prebiehala by tak, ako sa naplánuje. To isté sa týka aj výcviku. A zároveň aby sme nezabudli, že najdôležitejším prvkom našich ozbrojených síl sú ľudia, do ktorých musíme investovať a ktorí budú cítiť, že aj náš štát a občania si ich vážia a ctia. Pravdaže, všetkým želám, spokojnosť v rodine aj v službe a veľa šťastia aj zdravia.

Text: Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

O vývoji a zmenách bezpečnostného prostredia v rámci decembrovej OBRANY píšeme v rubrike Aktuálne na stranách 4 a 5. Dotýkame sa ich tiež v hlavnom rozhovore s 2. náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených SR generálmajorom Pavlom Mackom. Tentoraz v téme netradične pokračujeme dvoma ďalšími rozhovormi. Ten prvý je s veliteľom pozemných síl brigádnym generálom Ondřejom Novosadom a druhý s veliteľom vzdušných síl brigádnym generálom Miroslavom Korbom. Aj v nich reflektujeme nové bezpečnostné výzvy a v tejto súvislosti takú potrebnú modernizáciu a výcvik. V rámci témy na stranách 12 a 13 prinášame pohľad na vývoj situácie v jednom z hlavných ohnísk nových bezpečnostných kríz, na východnú Ukrajinu. A ešte niečo. Aj vy ste si všimli, že medzi príslušníkmi našich ozbrojených síl takmer niet vojakov s čiernymi baretmi? Teda tých, ktorí sa hrdia svojou zbraňou – tankom? Jedným z nich je aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim. No a brig. gen. Ondřej Novosad jeho slovami parafrázuje, prečo je dobré, že tanky, ktoré už boli v našej armáde takmer odsúdené na likvidáciu, aj vzhľadom na vývoj situácie nám, našťastie, ostali.

Veliteľ Pozemných síl OS SR
brigádnym generál Ondřej Novosad

Potreby v postafganskom období

Pán generál, odráža sa aktuálna bezpečnostná situácia napríklad aj na východ od našich hraníc vo vnímaní potrieb modernizácie a výcviku slovenských pozemných síl?

Potreba modernizácie výzbroje, vnútorných procesov aj výcviku v pozemných silách OS SR (ďalej iba PS) je vyvolávaná celým komplexom hrozieb 21. storočia, ktoré sú definované v aliančných aj v európskych vojenských a politických dokumentoch. Vývoj na východ od našich hraníc vnímam len ako jeden (aj keď významný) indikátor potvrdzujúci platnosť uvádzaných hrozieb. Aktuálna potreba modernizácie PS v niekedy tiež nazývanom postafganskom období, je veľmi podobnou optikou vnímaná vo všetkých spojeneckých krajinách. Dokladom toho je príbuznosť napríklad obsahu a záverov konceptu rozvoja „US Army 2020“ (Win in

a Complex World) z októbra tohto roka. Tiež dokumentu organizácie Finabel s názvom „European Armies for Operations of the Future“ vyvíjaného od mája tohto

roka, alebo aj článku profesora Dr. Juliana Lindley-French s názvom „The Future of Land Power“. Od línie týchto koncepcií sa neodkláňajú ani ustanovenia našej Bielej knihy o obrane. Výcvik našich pozemných vojsk, pripravovaných do síl vyššej pripravenosti je náročný, s maximálnym dôrazom na reálnosť operačného prostredia a s vedomím, že naše útvary musia byť pripravené na nasadenie aj spolu s koalíčnymi partnermi. Previerky našich vojsk, vykonané v roku 2014 potvrdili dobrú úroveň pripravenosti našich útvarov v silách vyššej pripravenosti. Naša pozornosť je zameraná aj na množstvo modernizačných projektov. Ak by som mal byť konkrétny, tak na modernizáciu delostreleckých systémov riadenia paľby, čo zvýši úroveň našej palebnej podpory pozemných síl, modernizáciu bojových vozidiel pechoty. Pozemným silám by mali byť pre

vybrané útvary koncom tohto roka dodané nové ťažké, stredné aj ľahké taktické dopravné automobily, nové ľahké pechotné zbrane a výpočtová technika.

Obavy z masívneho prílevu utečencov cez našu východnú hranicu sa síce ukázali nateraz neodôvodnené, ale ak by sa niečo také stalo, sú na to pozemné sily pripravené?

O úrovni pripravenosti PS na tento scenár najlepšie svedčia výsledky cvičenia Zelená vlna, kde boli precvičené konkrétne postupy plnenia úloh domáceho krízového manažmentu pozemnými silami. V tejto súvislosti si treba uvedomiť, že PS zohrávajú v tomto konkrétnom scenári úlohu jedného z mnohých „prispievateľov“ ku komplexnému úsiliu riadenému ústredným krízovým štábom, do ktorého sú zaradené prakticky všetky ústredné orgány štátnej správy, orgány a organizácie verejnej správy a aj mimovládne organizácie, pričom je veľká pravdepodobnosť angažovania aj zahraničných vládnych a mimovládnych subjektov.

Verejnosc' v ostatnom období intenzívne vnímala charakter našich aj pozemných síl ako expedičný...

Pravdepodobne to mohlo vzniknúť na základe neúplných informácií o našich úlohách a najmä činnosti. Vstupom Slovenska do NATO a EÚ sa základné úlohy ozbrojených síl - „zaručovať obranu Slovenskej republiky a bezpečnosť štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou“ nezmenili, ale sa rozšírili o ustanovenie - „a plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná“, z čoho vyplynula aktívnejšia účasť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Na vytvorenie konkrétneho obrazu treba uviesť, že z celkového počtu vojakov v OS SR, nikdy nebola väčšia ambícia nasadenia vojsk do operácií MKM než maximálne do veľkosti práporového ekvivalentu. Čo je približne 600 vojakov. Inou otázkou sú záväzky SR, keď je našou úlohou byť pripravený prispieť do Síl vyššej pripravenosti NATO a do EÚ BG - mechanizovanou práporovou skupinou a od roka 2018 byť pripravený v prípade nadobudnutia platnosti článku 5 Washingtonskej zmluvy vyčleniť do aliančného zoskupenia mechanizovanú brigádu. Domnievam sa teda, že PS ani ozbrojené sily ako celok nikdy neboli budované ako expedičné, ale ako sily, ktoré budujú aj expedičné spôsobilosti pre naplnenie svojich úloh v zahraničí.

Čo najviac limituje výcvik PS?

Obsah výcviku vychádza z poslania PS, musí reagovať na aktuálne bezpečnostné výzvy a je plánovaný v súlade s programami bojovej prípravy a zoznamom hlavných úloh stanovených na jednotlivé roky. Je li-

mitovaný predovšetkým zdrojmi, ktoré sú za ostatné roky v približne rovnakej výške a jednou z priorit náčelníka GŠ je už niekoľko rokov udržať základné kritické spôsobilosti. V útvaroch PS bola v tomto roku niekoľko ráz preverená bojová pripravenosť,

Aktuálna potreba modernizácie pozemných síl v niekedy tiež nazývanom postafganskom období je veľmi podobnou optikou vnímaná vo všetkých spojeneckých krajinách. Od línie ich koncepcií sa neodkláňajú ani ustanovenia našej Bielej knihy o obrane.

ktorá vyústila až do taktických cvičení. Pri medzinárodnom cvičení „Ground Pepper 2014“ je potrebné uviesť, že toto cvičenie bolo významné, a „iné“ predovšetkým zahraničnou účasťou našich NATO partnerov, a teda potrebou zlaadiť bojovú činnosť kontingentov na dosiahnutie spoločného cieľa úlohového zoskupenia, spracovaním riadiacich dokumentov, ako i komunikáciou v anglickom jazyku. Obsahom a intenzitou bolo veľmi blízke klasickému práporovému cvičeniu s bojovou strelbou, ktoré vykonávame každý rok.

Čo sa v poslednom období v PS v rámci potrebnej modernizácie podarilo a čo najviac „horí“?

Za najvýznamnejšie v oblasti modernizácie možno označiť vypracovanie a prijatie koncepcií rozvoja jednotlivých spôsobilostí v PS, ktoré spoločne s Bielou knihou a Rozvojovým plánom OS SR možno označiť za základnú podmienku toho, aby sa v nasledujúcich rokoch vytvorili podmienky na rýchlejší rozbeh modernizácie. V uplynulom období sa nám podarilo realizovať niekoľko čiastkových modernizačných projektov v oblasti vystrojenia vojakov, zavedením základného taktického výstroja do poľa, zavedením nových typov ťažkej, strednej a ľahkej taktickej dopravnej techniky a ďalších podporných projektov. Ako som už uviedol, modernizujeme delostrelecký systém riadenia paľby, čo považujem za veľmi dôležité. Ale na hlavné modernizačné projekty PS ešte

len čakáme. Myslím tým predovšetkým bojové vozidlá pechoty, bojové obrnené vozidlá, obrnené transportéry alebo tiež viacúčelové taktické vozidlá, prostriedky budovania miest velenia a logistickú podporu vojsk v poli. Za pozitívne považujem postupne plánované zavádzanie nových ľahkých pechotných zbraní k novo vytvoreným útvarom a jednotkám a postupujúce dopĺňanie útvarov PS novou výpočtovou technikou.

Na poslednom cvičení Ground Pepper sa opäť predstavili slovenské tanky, ktoré boli v minulom volebnom období takmer „poslané do histórie“. Ako v našich podmienkach vnímate použiteľnosť a budúcnosť tohto zbraňového systému?

Na tomto mieste by som si dovoľil parafrázovať náčelníka GŠ - „palebná a bojová sila tankov sa nedá ničím iným nahradiť“. Ja dodávam, že v súčasnosti za tanky adekvátny zbraňový systém skutočne nemáme. Pretože na tank sa musíme pozeráť komplexnejšie než ako na jednu zo zbraní PS. Musíme chápať súvislosti spočívajúce v komplexnosti použitia tohto zbraňového systému v zostave a pri budovaní taktických zoskupení útvarov a zväzkov, ich údernej, ale aj obrannej schopnosti, ich palebnej sile, schopnosti rýchleho manévru palebných prostriedkov, kombinovanej palebnej podpore s delostrelectvom, schopnosti plniť úlohy v zamorenom teréne, plniť množstvo úloh ženijnej podpory pri budovaní obrany a schopnosti prekonávať výbušné aj nevýbušné záтары, ako aj schopnosti odstrašovania pred agresiou atď. Mohol by som pokračovať, ale to by bola asi samostatná téma. A ak majú OS SR úlohu zaručovať obranu SR a záväzky v prípade čl. 5 Washingtonskej zmluvy plnohodnotne prispieť do koaličného zoskupenia, nemožno to vykonávať na nákladných automobiloch a s ľahkými zbraňami. Z našej koncepcie rozvoja tankových spôsobilostí vyplýva, že tanky ešte stále majú svoje nezastupiteľné miesto nielen v ofenzívnych a defenzívnych operáciách, ale aj v operáciách stabilizačných. Podrobnejšie vysvetlenie by si vyžiadalo skutočne podstatne viac priestoru, ako má tento rozbor, no považujem za potrebné zdôrazniť, že technická úroveň a bojová hodnota našich tankov, s ktorými každoročne cvičíme, splňuje prísne kritériá.

V rámci PS ste iniciovali vznik jednotky pre psychologické operácie (PSYOPS) a civilno-vojenské vzťahy (CIMIC). Prečo?

Koncepcia rozvoja spôsobilostí psychologických operácií a CIMIC bola rozpracovaná už pred niekoľkými rokmi a je súčasťou našich národných cieľov síl. Nie je teda výsledkom mojej súkromnej iniciatívy. To čo je výsledkom našej práce v uplynulých rokoch, je spracovanie novej koncepcie CIMIC a PSYOPS a s využitím medzinárodných skúseností jej uvedenie do života

v rozsahu pre taktický stupeň. Etablovali sme na jednotlivých stupňoch riadenia odborníkov v uvedených oblastiach a postavili sme novú jednotku CIMIC a PSYOPS. Takáto jednotka v našej zostave predstavuje jednu z kľúčových spôsobilostí OS SR, ktorú sme doposiaľ nemali.

Príslušníci Síl výcviku a podpory prechádzajú pod vaše velenie. Čo pre pozemné sily znamená toto rozhodnutie? Aká časť z nich nájde uplatnenie v pozemných silách a kde predovšetkým?

Zlúčenie veliteľstva PS a VSVaP pokladám za prvý a významný krok na vytvorenie budúceho komplexného prvku velenia, kde aj nižšie stupne, ako strategický a operačný, musia byť spôsobilé plánovať a generovať spoločné (joint) účinky. Práve zlúčenie týchto veliteľstiev prináša príležitosť pre úzku a každodennú súčinnosť operátorov a logistov. A čo sa uplatnenia príslušníkov VSVaP dotýka – každý, kto prišiel na Veliteľstvo PS alebo do štruktúr PS OS SR, bude mať dostatočný priestor iniciatívne uplatniť svoje skúsenosti, vedomosti a schopnosti.

Aké sú najväčšie výzvy pozemných síl v budúcom roku?

V budúcom roku stojí pred PS množstvo výziev. K tým najväčším patrí azda začatie prípravy mechanizovanej brigády, ďalej príprava 21. mprsk a príspevku do EU BG do síl vyššej pripravenosti, príprava jednotiek do NRF, IR jednotky pre EUFOR, ale aj ostatné výcvikové úlohy. Budeme cvičiť štáby na všetkých úrovniach PS (VePS, veliteľstvá brigád a práporov). Očakávame plnenie úloh v rámci VOČ 2015. Rovnako je však pre nás veľkou výzvou aj organizácia zasadnutia veliteľov pozemných síl členských krajín EÚ združených v organizácii Finabel v apríli budúceho roka v Trenčíne.

Pán brigádny generál, vo vianočnom čísle sa snažíme každý článok končiť aj tematikou Vianoc. Takže aké boli vaše najzaujímavejšie vojenské Vianoce a čo by ste si želali pod vás „pozemácky“ vianočný stromček?

Služba má pre vojaka vždy prednosť pred akýmkoľvek sviatkami. No vojaci sa v často ťažkých podmienkach vždy usilovali na Vianoce svoju službu aspoň nejakou ozvláštniť či spríjemniť. V mojom prípade to predovšetkým platilo na Vianoce 2003, keď som velil nášmu slovenskému kontingentu v operácii „Iracká sloboda“ v Iraku. A pod náš „pozemácky“ stromček by som si želal predovšetkým pokoj pre nás všetkých, ktorý by nám umocnil čaro týchto sviatkov. A ďalej to, čo azda všetci naši vojaci a zamestnanci. Rozpočet, ktorý by nám umožnil realizovať modernizačné projekty PS a cvičiť tak, ako to naše útvary potrebujú.

Text: Pavol Vitko

Foto: Jozef Žiak

**Veliteľ
Vzdušných
síl OS SR
brigádny generál
Miroslav Korba:**

Udržať operačné spôsobilosti

Odráža sa aktuálna bezpečnostná situácia napríklad aj na východ od našich hraníc na vnímaní potrieb modernizácie letectva a protivzdušnej obrany?

Ja by som začal skôr všeobecnejšie, a to, že od vzniku SR až do tohto roku nedošlo k zásadnejším zmenám v hlavných druhoch výzbroje vzdušných síl. Časť techniky zaradenej do výzbroje má už v súčasnosti ukončený technický život. Väčšia časť ostatnej techniky je na hranici jeho ukončenia. Výnimkou sú len ľahké dopravné lietadlá. Súčasťou výzbrojou nie je možné zabezpečiť úplnú kompatibilitu a interoperabilitu s krajinami NATO. Zvyšujú sa náklady na prevádzku a údržbu, narastá počet porúch a leteckých incidentov vplyvujúcich na bezpečnosť letovej prevádzky. Na zabezpečenie plnenia operačných úloh, aj tých, ktoré môžu súvisieť s novými hrozbami, je potrebné v strednodobom až dlhodobom časovom horizonte vo vzdušných silách obmeniť či modernizovať leteckú techniku aj pozemnú zabezpečovaciu techniku. Samozrejme, takisto pozemné systémy

„Dnes v kategórii stredných lietadiel disponujeme iba jediným lietadlom An-26, ktorému sa v roku 2016 končí technická životnosť a vzdušným silám hrozila strata spôsobilosti vzdušnej prepravy strednej kapacity,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milam Maxim. Samozrejme, v rozhovore s veliteľom vzdušných síl brig. gen. Miroslavom Korbom otvoríme aj tému Spartan.

protivzdušnej obrany a prieskumné prostriedky. Do úplného dokončenia procesov obmeny či modernizácie treba zabezpečiť udržanie súčasných operačných spôsobilostí. Zabezpečenie realizácie projektov obmeny a modernizácie techniky podľa Bielej knihy o obrane počítalo pôvodne s dodatočnými zdrojmi nad rámec rozpočtovej kapitoly MO SR. Z dôvodu, že tento spôsob financovania dnes je nepravdepodobný, koncepcia rozvoja VzS OS SR počíta len s dostupnými finančnými zdrojmi v rámci rozpočtovej kapitoly MO SR. A to najmä na projekty, ktorých realizácia je nevyhnutná na zabránenie straty už existujúcich operačných spôsobilostí.

V čom bude prínos lietadiel Spartan?

Lietadlá C-27 Spartan predovšetkým nahradia dosluhujúce lietadlá An-26 a An-24. Prevádzkovanie lietadiel An-26 je plánované zároveň s obstaraním nových stredných dopravných lietadiel typu Spartan C-27 postupne ukončiť. Dovtedy je v spolupráci s výrobcom na dočasné krátkodobé zachovanie spôsobilosti vzdušnej

prepravy riešené predĺžením technického života lietadla An-26. Obstaranie nových stredných dopravných lietadiel vytvára predpoklady na efektívnejšie využitie zdrojov na zabezpečenie novo požadovaných spôsobilostí vykonávania taktickej vzdušnej prepravy osôb a materiálu do

vzdialenosti 5 000 km. Nové do-

pravné lietadlá zachovávajú spôsobilosť stredných dopravných lietadiel pre OS SR, ktorých využitie bude niekoľko násobne presahovať súčasné možnosti nášho dopravného letectva. Vybudovanie tejto kapacity zvýši našu spôsobilosť zdieľania kapacity dopravného letectva v rámci krajín V4, ako i ďalších členských štátov NATO. Použitie nových dopravných lietadiel okrem prepravy osôb a materiálu bude rozšírené o špeciálne úlohy: napríklad ide o výcvik a nasadenie výsadkárov v krízových oblastiach, taktické vysadenie materiálu, plnenie úloh krízového manažmentu, preprava zranených a osôb v núdzi (MEDEVAC), ako i hasenie požiarov.

Čo ďalej najviac v oblasti vzdušných síl v rámci potrebnej modernizácie „hori“?

Vzhľadom na postupné ukončovanie technického života vrtuľníkov môžeme medzi hlavné projekty zahrnúť ich postupnú obmenu. Ďalej tiež nákup letových hodín taktických lietadiel a obstaranie pozemných rádiolokátorov. Všetky tieto požiadavky sú súčasťou Bielej knihy o obrane a aj Koncepcie rozvoja vzdušných síl, ktorá na Bielu knihu nadväzuje. Realizáciou týchto projektov sa jednotky vzdušných síl stanú plne interoperabilnými a výkonnejšími pre obranu Slovenskej republiky a tiež pre potreby pohotovostného systému ochrany a obrany vzdušného priestoru v rámci integrovaného systému protivzdušnej a protiraketovej obrany NATO (NATINANDS). Zároveň sa rozšíria možnosti na poskytovanie podpory pri živelných pohromách a technologických haváriách v rámci národného krízového manažmentu, ako aj možnosti pri použití v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

S ohľadom na skutočnosť, že v porovnaní s dosluhujúcimi systémami má ísť o techniku novšej generácie, je nezanedbateľný aj prínos v oblasti ekonomiky prevádzky, a tým aj efektívnejšieho využívania pridelených zdrojov. A ak hovoríme o potrebách po roku 2019, musíme tu zahrnúť aj otázku obmeny cvičných lietadiel.

Darí sa už získavať z civilného prostredia kandidátov na vojenských pilotov?

Získavanie záujemcov o túto profesiu nie je momentálne až takým problémom. Problémom je skôr otázka, či súčasný spôsob doplňovania založený na nábo- re z civil-

ného sektora najmä nosných odborností vzdušných síl, t. j. pilotov, riadiacich letovej prevádzky, odborníkov inžinierskej leteckej služby, je tým najvhodnejším spôsobom. Zrušením Vojenskej leteckej akadémie Košice, ktorá bola „zásobárňou“ nových dôstojníkov pre vzdušné sily, sa vytratila kontinuita v doplňovaní dôstojníkmi vzdušných síl. Súčasný spôsob je nárazovitý, neistý a

Na zabezpečenie plnenia operačných úloh, aj tých, ktoré môžu súvisieť s novými hrozbami, je potrebné v strednodobom až dlhodobom časovom horizonte vo vzdušných silách obmeniť či modernizovať leteckú techniku aj pozemnú zabezpečovaciu techniku. Samozrejme, takisto pozemné systémy protivzdušnej obrany a prieskumné prostriedky.

neposkytuje záruku, že sa podarí regrutovať potrebný počet záujemcov. Zároveň sa do systému dostávajú uchádzači s relatívne vysokým fyzickým vekom, čo je najmä u pilotov z pohľadu ich ďalšieho odborného výcviku a operačnej použiteľnosti veľkým mínusom. I preto sa Sekcia ľudských zdrojov MO SR v úzkej spolupráci s Veliteľstvom Vzdušných síl a Práporom výcviku Pozemných síl OS SR, najmä jeho súčasťou – Strediska výcviku leteckých odborností v Prešove, podujala na vytvorení nového „Modelu vzdelávania vybraných odborností vzdušných síl“. Bude založený aj na úzkej spolupráci Akadémie ozbrojených síl Liptovský Mikuláš s verejnými vysokými školami, Práporom výcviku Martin a nami. Nový model schválil aj minister obrany a v súčasnosti sa riešia jednotlivé detaily tak, aby sa prvýkrát táto forma vysokoškolskej prípravy rozbehla od akademického roka 2016/2017. Predpokladáme, že nový spôsob vzdelávania zabezpečí doplňovanie dôstojníkmi vzdušných síl v žiadaných počtoch a v požadovanej kvalite.

Ako ste vyhodnotili plusy a rezervy ostatného cvičenia MACE?

Cvičenie MACE bolo jedným z najdôležitejších cvičení Vzdušných síl OS SR v

tomto výcvikovom roku. Bolo pokračovaním cvičenia MACE XIII, ktoré sa konalo na území SR v roku 2012. Potešilo nás, že jednotlivé krajiny NATO prejavili opätovný záujem o vykonanie súboru cvičení, ktoré ponúkla SR. V roku 2012 sa podstatná časť úloh odohrávala vo výcvikovom priestore plrb Nitra Kolíňanský vrch. Na tohtoročné cvičenie sme využili vojenský výcvikový priestor Lešť, ktorý svojou polohou a rozlohou umožňuje plnenie širšieho spektra naplánovaných úloh. Zo strany zahraničných partnerov a tiež funkcionárov veliteľstva NATO bol tento krok hodnotený ako prínosný pre úspešné splnenie úloh cvičenia.

Ako slovenské vojenské letectvo vníma úsilie politikov o spoločnú ochranu vzdušného priestoru Čiech a Slovenska?

Vieme dobre, že vzdušná suverenita Slovenskej republiky je zabezpečovaná v rámci kolektívnej obrany NATO operáciou NATINANDS, do ktorej Slovenská republika deklarovala sily a prostriedky útvarov vzdušných síl. Pohotovostné zmeny pracujúce v nepretržitom režime ročne vyhodnotia viac ako 600 000 vzdušných objektov, čo je v priemere 100 objektov za hodinu a sú pripravené riešiť reálnu vzdušnú situáciu v ktorejkoľvek dennej alebo nočnej dobe. Všetky tieto činnosti sú úzko koordinované s nadnárodným veliteľským stanoviskom NATO v Nemecku. Od roku 2008 prebieha príprava na rozšírenie cezhraničného pôsobenia pohotovostných jednotiek mimo územia SR s Českou republikou, Maďarskom a Poľskom. V júni 2014 vzdušné sily Českej a Slovenskej republiky spustili skúšobnú prevádzku jednotlivých letov s posúdením bezpečnostných rizík a po spoločnom posúdení prevádzky civilnými a vojenskými zložkami, s odporúčením spustiť reálnu prevádzku v plnom rozsahu od septembra 2014. O tejto skutočnosti boli informovaní relevantní predstavitelia Aliancie. Na začiatok k vašej otázke. Ozbrojené sily vrátane vzdušných síl plnia úlohy prichádzajúce od politického vedenia rezortu obrany a štátu a možno povedať, že od 1. septembra 2014 je prakticky vykonávaná spoločná ochrana vzdušného priestoru Českej a Slovenskej republiky. Zatiaľ s určitými obmedzeniami, ktoré budú predmetom ďalšieho rozvoja vzájomnej spolupráce.

Čo by ste si želali pod svoj vianočný „letecký“ stromček?

Okrem toho čo som povedal alebo naznačil, je to, samozrejme, rovnaký počet bezpečných pristátí, aký bol počet vzletov. Zároveň ďakujem všetkým kolegom, ktorí či už priamo, alebo nepriamo podporili naše celoročné úsilie pri plnení stanovených úloh a im, ako aj ich blízkym želim v nadchádzajúcom období vianočných a novoročných sviatkov pevné zdravie, pokoj, pohodu a spokojnosť.

Text a foto: Pavol Vitko

Protiteroristická operácia neprináša úspechy

Bezpečnostná situácia na juhovýchode Ukrajiny po marcovej anexii Krymu Ruskou federáciou sa značne zhoršila a to vinou separatistickej činnosti ozbrojených skupín, v dôsledku čoho začalo dochádzať k ozbrojeným stretom so silovými zložkami. Napriek tomu, že antiteroristická operácia sa začala už 7. apríla, ani po niekoľkých mesiacoch nepriniesla očakávané úspechy.

Formálne antiteroristickú operáciu na východe Ukrajiny riadila Služba bezpečnosti Ukrajiny (SBU – civilná a vojenská kontrarozviedka) prostredníctvom zástupcu riaditeľa, ktorý je zároveň veliteľom Antiteroristického centra Alfa. Neskôr, vzhľadom na potreby nasadenia väčšieho počtu jednotiek z pozemných a vzdušných síl, operáciu de facto riadili ozbrojené sily. Pre neskúsenosť vojenských plánovačov a nerozhodnosť veliteľov však ani tí neprispeli k efektívnejšiemu vedeniu protiteroristickej operácie, čo sa prejavilo na množstve obetí a dĺžke jej trvania.

a vo výcvikových strediskách Moskovskej oblasti. Presný počet vycvičených dobrovoľníkov, ktorí prekročili nelegálne rusko-ukrajinskú hranicu, nie je známy. Poradca ministra vnútra Antona Herašenko hovorí o asi 4-tisíc ruských dobrovoľníkov z celkového počtu viac ako 15-tisíc ozbrojených bojovníkov, na udržanie ktorých je potrebné viac ako 3 mil. USD denne. Medzi nimi sú aj ruskí kozáci, kaukazskí bojovníci a príslušníci krymských silových štruktúr Alfa a Berkut. K nim treba pripočítať ukrajinské kriminálne skupiny, ktoré boli udržiavané v „nabudenom“ stave vraj aj

pomocou narkotík a alkoholu. Organizovanie a vysielanie ruských dobrovoľníkov do Doneckej a Luhanskej oblasti potvrdil kozácky ataman a predseda moskovskej Slovanskej spoločnosti Alexander Kravčenko, ktorý uviedol, že náborom ruských dobrovoľníkov sa zaoberá aj ruské kozáctvo prostredníctvom svojich organizácií. Taktiež konštatoval, že prechod rusko-ukrajinskej hranice sa uskutočňuje takmer každú noc nelegálne a bez prekážok zo strany príslušníkov ruskej pohraničnej služby.

K neúspechu antiteroristickej operácie prispievalo aj neefektívne riadenie a vzá-

Na aké problémy narážali?

Problémom bolo, že voči príslušníkom ukrajinských silových rezortov stáli dobre vycvičení a v mnohých prípadoch aj s bojovými skúsenosťami z vojnových konfliktov ruskí dobrovoľníci a naverbovaní bojovníci. Výcvik dobrovoľníkov pred vyslaním na Ukrajinu údajne zabezpečovala ruská Vojenská spravodajská služba (GRU) zrejme aj na svojich základniach v Pskove, Taganrogu, meste Šachty v Rostovskej oblasti, obci Mol'kino Krasnodarskej oblasti

jomné koordinovanie nasadených jednotiek z rôznych rezortov. Problém spočíva v rozdielnom nazeraní vedúcich funkcionárov silových rezortov na vedenie operácie. Okrem toho v silových zložkách pretrvávala nízka úroveň lojality k vláde Ukrajiny na všetkých úrovniach. Niektorí príslušníci nasadených silových zložiek odmietali poslušnosť a prechádzali na stranu separatistov. V súvislosti s mnohými neúspechmi vedenej operácie dochádzalo k častej výmene funkcionárov na regionálnej úrovni, najmä v rezorte ministerstva vnútra. V súvislosti s odmietaním plnenia služobných povinností minister vnútra Arsen Avakov od apríla do polovice júna, prepustil viac ako 17-tisíc príslušníkov milície.

Ďalším faktorom slabého úspechu protiteroristickej operácie na východe Ukrajiny bola aj skutočnosť, že nasadzované jednotky boli málo vycvičené na vedenie operácie v zastavanom priestore, ktorá má svoje špecifiká. Problémom bola aj skutočnosť, že teroristi sa skrývali za ľudskými štítmí žien a detí. Ozbrojení separatisti boli zamiešaní medzi civilné obyvateľstvo; špeciálnymi silami to komplikovalo vedenie operácií, lebo sa chceli vyhnúť neželaným obetiam.

Chýbajúca mediálna podpora

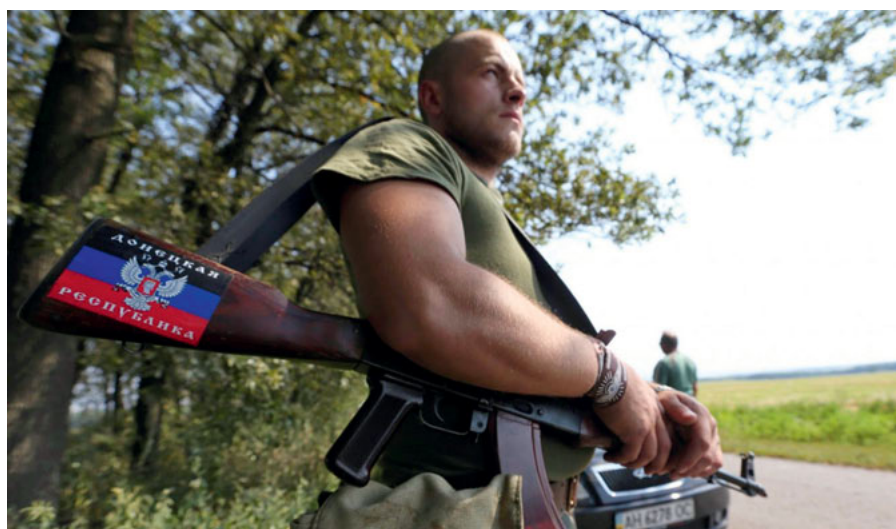
Jednotky ministerstva vnútra, ozbrojených síl a antiteroristického centra Služby bezpečnosti Ukrajiny v úsilí potlačiť činnosť teroristov nedokázali získať podporu miestneho obyvateľstva. V dôsledku rozsiahlej ruskej mediálnej propagandy obyvatelia východu Ukrajiny vnímali nasadené ukrajinské jednotky ako nežiaduce na územiach separatistických oblastí. Čoraz väčšia strata podpory miestneho obyvateľstva spôsobila zložitejšie vedenie protiteroristickej operácie.

K stratám na životoch ukrajinských bojovníkov dochádzalo najmä pre slabú výzbroj a výstroj. Vojakom chýbali v akciách nepriestrelné vesty a tie čo boli vo výstroji, boli v mnohých prípadoch ešte zo sovietskych čias s nízkym stupňom ochrany. Obdobná situácia bola aj v prípade nasadzovaných vrtuľníkov a dopravných lietadiel. Tým chýbali prostriedky pasívnej a aktívnej ochrany pred navádzanými protiletadlovými raketami typu Iglá, ktoré úspešne využívali teroristi proti ukrajinskému letectvu. Pritom ukrajinská firma ADRON má vyvinutý účinný systém ochrany vrtuľníkov ADROS KT-01 a systém pasívnej ochrany s falošnými tepelnými cieľmi.

Proti ukrajinským silovým zložkám zapojeným do protiteroristickej operácie na východe krajiny účinne pôsobila ruská GRU prostredníctvom jednotiek rádioelektronického prieskumu nachádzajúcich sa v rámci neustálych cvičení v blízkosti ukrajinských hraníc. Informácie získané aj z utajovanej komunikácie medzi ukrajinskými jednotkami sa iste vzápätí poskytu-

Hlavné problémy neúspešného vedenia protiteroristickej operácie:

- Neskoré reagovanie vlády a silových zložiek na vzniknutú situáciu
- Nízka úroveň lojality vedenia a príslušníkov silových zložiek
- Časté zmeny na vedúcich funkciách v MO UKR, GŠ OS a MV UKR
- Problémy s plánovaním protiteroristických operácií
- Nízka vzájomná koordinácia činnosti silových zložiek
- Nedostatočne zabezpečená rusko-ukrajinská hranica
- Únik informácií v prospech Ruska a tým aj proruských separatistov
- Slabé logistické zabezpečenie
- Zmena nálad obyvateľstva v prospech separatistov

jú teroristom, na základe ktorých sa dokázu pripraviť na plánovanú antiteroristickú operáciu. Jednotky rádioelektronického prieskumu a elektronického boja sa podieľajú na rušení rádiového spojenia ukrajinskej pohraničnej služby, čo znemožňuje aktivovanie pomoci na úsekoch hranice, kde dochádza k nelegálnemu prechodu ruských dobrovoľníkov na nákladných, ale aj bojových vozidlách. Okrem toho údajne príslušníci zo 45. a 2. brigády špeciálneho určenia GRU koordinovali činnosť proruských separatistov na východe Ukrajiny a to pri obsadzovaní dôležitých administratívnych budov a objektov silových štruktúr vrátane vojenských útvarov, objektov milície a SBU.

K čiastočnej stabilizácii situácie na juho-východe Ukrajiny do veľkej miery pomohli niektorí oligarchovia, ktorí si veľmi dobre uvedomujú potrebu mierového riešenia konfliktov. V Dnepropetrovskej oblasti sa na žiadosť úradujúceho prezidenta Turčínova stal gubernátorom tretí najbohatší podnikateľ Ukrajiny Igor Kolomojský. Ten v oblasti vytvoril občianske hliadky, ktoré za chytenie proruského separatistu dostávajú odmenu 10-tisíc dolárov v hotovosti. Je evidentné, že pri priemernom plate

250 – 300 USD o dobrovoľníkov ochotných pracovať v občianskej hliadke nebola núdza. Miliardár Kolomojský financoval aj miestnu domobranu, ktorá čiastočne nahrádzala zle platených príslušníkov milície. Okrem toho, v máji navrhol vybudovanie 1 900 km dlhého plotu na ruských hraniciach, ktorý by znemožnil nelegálny vstup na územie Ukrajiny. Pritom prisľúbil aj financovanie stavby.

Ukrajina evidentne nebola pripravená na vedenie asymetrickej operácie zo strany Ruska. Hoci jej bývalý prezident Janukovyč sa na anexiu Krymu a separatistické akcie v Donbase spolu s Ruskom zrejme vopred pripravoval. Svedčí o tom odhľadanie riaditeľa Služby bezpečnosti Ukrajiny Valentyna Nalyvajčenka, podľa ktorého v štruktúre SBU od decembra 2013 do konca februára 2014 pôsobili tri skupiny funkcionárov z dovtedy partnerskej Federálnej

bezpečnostnej služby Ruskej federácie. Tí vyviezli z SBU všetky novšie zbrane, dokumentáciu a archívy do mesta Simferopol' na Kryme.

Je zjavné, že bez pričinenia Ruska sa situácia na Ukrajine ani napriek mierovému plánu prezidenta Petra Porošenka nebude dať vyriešiť. V prípade, že nedôjde k stabilizovaniu situácie na východe Ukrajiny a dohode s proruskými separatistami o vytvorení autonómnych území, protiteroristická operácia ukrajinských silových zložiek môže trvať ešte dlhé mesiace. Uzatvorením rusko-ukrajinských hraníc by sa zastavil prísun dobrovoľných bojovníkov a logistického zabezpečenia, čím by sa zmenšila aj bojová sila teroristov. Je len otázkou, či Rusko potrebuje stabilnú Ukrajinu, ktorá sa opätovne vzdáva z jej sféry vplyvu. Vytvorením separatistických, svetovou verejnosťou neuznaných území Rusko má za cieľ zabrániť prípadnému vstupu Ukrajiny do NATO, obdobne ako je to v prípade Gruzínska a Moldavska.

Text: Juraj Beskid
Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS
Foto: TASR

Pietna spomienka na ministerstve

Pri príležitosti Sviatku Všetkých svätých a Pamiatky zosnulých sa 4. novembra pri Pamätníku zmierenia v areáli Ministerstva obrany Slovenskej republiky konalo spomienkové stretnutie. Za účasti náčelníka Vojenskej kancelárie prezidenta SR generálporučíka Mariána Áča, 1. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Gajdoša, generálneho vikára Ordinariátu OS a OZ SR plk. mons. Františka Počureka a ďalších hostí sme si minútu ticha, zapálením sviec a spoločnou modlitbou uctili pamiatku tých, ktorí padli za vlasť a slobodu. Spomienkové stretnutie pokračovalo v Sieni slávy ministerstva obrany. Prítomní venovali tichú spomienku päťdesiatim siedmim príslušníkom Ozbroyených síl Slovenskej republiky, kolegom a priateľom, ktorí položili životy pri plnení služobných povinností a ktorých mená sú vyryté na pamätnej tabuli.

Foto: Ivan Kelement

Deň červených makov

Minister obrany SR Martin Glváč si 11. novembra na vojnovom cintoríne v Petržalke – Kopčanoch uctil pamiatku vojnových veteránov. Spomienkové stretnutie sa uskutočnilo symbolicky v deň výročia skončenia prvej svetovej vojny, keď si celý svet pripomína Deň vojnových veteránov. „Jedenásty november je deň, keď vzdávame úctu všetkým vojakom – veteránom, bez ohľadu na to, či bojovali vo svetových vojnách alebo sa zúčastnili v zahraničných misiách. Jedným za to čo pre nás vybojovali, druhým za to, že vybojovaný mier, slobodu a demokraciu ďalej chránia,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč.

„Som presvedčený, že také akcie, aké dnes organizujú ozbrojené sily, keď rozdávať v uliciach Slovenska červené maky s informačným letákom o pamätnom dni, prispievajú k tomu, aby sa tento významný deň dostal do povedomia viac aj u nás na Slovensku,“ uviedol šéf rezortu obrany. Symbol vojnových veteránov – červený mak tento rok vojaci rozdávali v uliciach Bratislavy, Žiliny, ale aj v Trenčíne a v Prešove.

Foto: Ivan Kelement

Úcta povstaleckým pilotom

Minister obrany Martin Glváč udelil Pamätnú medailu k 70. výročiu SNP a ukončenia druhej svetovej vojny in memoriam Arsenijovi Bojlevičovi (1904 – 1953) a Savovi Poljancovi (1907 – 1966), niekdajším vojenským pilotom kráľovského juhoslovanského letectva, ktorí bojovali v Slovenskom národnom povstaní. Medaily v ministerstvom mene odovzdal ich príbuzným na slávnostnej spomienke pred areálom leteckej základne Zmiešaného krídla Sliač veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádnym generálom Miroslavom Korba. Pred vstupom do areálu brig. gen. Korba a veľvyslanec Srbska Šani Demaku odhalili obom bojovníkom pamätnú tabuľu.

Štátny tajomník v Bruseli

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec 6. – 7. novembra v centrále NATO v Bruseli rokoval s predstaviteľmi NATO o implementácii opatrení na posilnenie východnej hranice Aliancie. So zástupcom generálneho tajomníka NATO Alexandrom Vershbowom diskutovali o vývoji vzťahov NATO – Rusko s akcentom na situáciu na Ukrajine. M. Koterec zdôraznil potrebu posilniť prítomnosť Aliancie v členských krajinách najviac dotknutých krízou. Informoval zástupcu generálneho tajomníka o podpise kontraktu na nákup dvoch lietadiel Spartan. A. Vershbow poďakoval potrebu plniť záväzky zo summitu – zvýšiť investície do obrany Slovenskej republiky. Štátny tajomník s námestníkom generálneho tajomníka NATO pre obrannú politiku a plánovanie Heinrichom Braussom rokoval o výsledkoch plnenia Akčného plánu pripravenosti Aliancie, ktorý bol schválený na septembrovom summite NATO. S ďalšími predstaviteľmi Aliancie diskutoval o budúcej misii NATO v Afganistane aj o možnostiach zapojenia slovenských firiem do obstarávacích procesov v rámci Aliancie a podpore NATO pri udržiavaní spôsobilosti Ozbroyených síl Slovenskej republiky.

Seminár o spolupráci

V priestoroch Klubu MO SR sa 4. a 5. novembra v gescii Úradu pridelenca obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a Inštitútu bezpečnostných a obranných štúdií uskutočnilo odborné podujatie na tému britsko-francúzska vojenská bilaterálna spolupráca. Zúčastnili sa na ňom hostia z Veľkej Británie, Slovenska, Belgicka, Maďarska, Českej republiky, Chorvátska a Slovinska. V prvý deň sa zoznámili s problematikou, druhý deň bol venovaný prezentáciám prípadových štúdií dvojstrannej a trojstrannej vojenskej spolupráce v podmienkach Veľkej Británie, Francúzska a krajín Beneluxu s potenciálnym presahom a inšpiráciou pre Slovensko a jeho partnerov v rámci V4.

Sanácia vďaka eurofondom

Ministerstvo obrany dotiahlo proces verejného obstarávania na sanáciu environmentálnych záťaží do úspešného konca a môže začať čerpať eurofondy. Vyše roka od podania žiadosti na ministerstvo životného prostredia o nenávratný finančný príspevok bola podpísaná zmluva na realizáciu sanácie environmentálnych záťaží. „Znečistenie lokalít, ktorých sa sanácia bude týkať, dlhodobu nikto neriešil pre nedostatok finančných prostriedkov. My sme sa však uchádzali o eurofondy. Som rád, že sa nám podarilo niečo, čoho sa mnohí pred nami obávali. Aj týmto spôsobom dokáže rezort obrany ušetriť viac ako 11 miliónov eur zo svojho rozpočtu,“ uviedol Martin Glváč. Dodávateľ sanačných prác bol vybraný na základe transparentného verejného obstarávania. Predmetom zmluvy je vypracovanie projektu a nasledujúca realizácia sanácií v šiestich lokalitách: Rimavská Sobota, Ivachnová, Nemšová, Sliač a dvoch miest v Lešti.

• Dňa 4. novembra 2014 sa na generálnom štábe slávnostne odovzdali striebornú medailu Za spoluprácu s Ozbrojenými silami Poľskej republiky plukovníkovi Ing. Ivanovi Pachovi (náčelník Odboru bojovej prípravy ŠbSP GŠ OS SR). Udelil mu ju minister obrany Poľskej republiky Tomasz Siemoniak a odovzdal pridelenec obrany Poľskej republiky plk. Zbigniew Komański. Medaila je vyjadrením ocenenia za prácu a zásluhy pri rozvoji Joint Force Training Centre (NATO JFTC) v Bydgoszczy, kde plk. Pach pôsobil vo funkcii náčelníka centra cvičení a výcviku.

• V priestoroch leteckej základne Sliač sa 4. novembra pod gesciou Slovenského verifikačného centra MO SR (SVC) uskutočnilo metodické zamestnanie s veliteľmi deklarovaných miest, objektov kontrol, útvarov a podnikov spadajúcich pod Zmluvu o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZoKOS), Zmluvu o otvorení nebi (ZON) a Viedenský dokument 2011 (VD 11). Hodnotili výsledky kontrol deklarovaných miest, objektov kontrol a štvrtročných priprav príslušníkov OS SR, ktorí zodpovedajú za dokumentáciu. Zástupca SVC major Jozef Zadžora zhodnotil aj inšpekčné aktivity uskutočnené v roku 2014 na území Slovenskej republiky.

• Rokovanie Vojenskej rady náčelníka Generálneho štábu OS SR sa uskutočnilo 6. novembra na veliteľstve Pozemných síl OS SR v Trenčíne pod vedením náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Milana Maxima. Účastníkov privítal veliteľ Pozemných síl OS SR brigádnym generál Ondřej Novosad. Na rokovaní sa zúčastnili 1. zástupca náčelníka GŠ OS SR generálporučík Peter Gajdoš, 2. zástupca náčelníka GŠ OS SR Pavel Macko, veliteľia operačných veliteľstiev brigádnym generál Ondřej Novosad, brigádnym generál Miroslav Korba a plukovník Martin Stoklasa, rektor AOS brigádnym generál Boris Ďurkech a hlavný poddôstojník OS SR šbrntm. Vladimír Beluš.

• Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim viedol delegáciu Slovenskej republiky na rokovaní Vojenského výboru Európskej únie (EUMC) v Bruseli v dňoch 12.–13. novembra. Za nového predsedu EUMC bol zvolený grécky generál Mikhaíl Kostarakos. Funkciu prevezme v novembri 2015 od francúzskeho generála Patricka de Rousiers. Ďalšie rokovanie EUMC vo formáte náčelníkov generálnych štábov sa uskutoční 19. mája 2015 v Bruseli.

• Druhý novembrový pondelok v areáli bratislavských kasární Vajnory posvätili pastoračnú miestnosť a kaplnku. Pri príležitosti sviatku sv. Martina, patróna aj vojakov, príslušníkov OS SR, sa v konala slávnostná bohoslužba, ktorú celebraval a kaplnku sv. Martina požehnal generálny vikár Ordinariátu OS a OZ SR plukovník Mons. František Počurek. Atmosféru dokreslilo vystúpenie klarinetového kvarteta príslušníkov Vojenskej hudby OS SR. Kaplnka ožila na podnet veliteľa Veliteľstva posádky Bratislava plukovníka Jána Mareka.

• Pri príležitosti Dňa vojnových veteránov si veliteľ vzdušných síl brigádnym generál Miroslav Korba, jeho zástupca plukovník Vladimír Kováč a veliteľ zmiešaného krídla Sliač plukovník gšt. Vladimír Lisý pri pamätníku prvej svetovej vojny v Sliači a na rímskokatolíckom cintoríne v Banskej Bystrici uctili pamiatku všetkých, ktorí bojovali vo vojnových konfliktoch 20. storočia. Brigádnym generál Korba a plukovník Lisý pri tejto príležitosti prevzali pamätnú medailu Únie vojnových veteránov SR. Ocenení boli aj traja účastníci bojov druhej svetovej vojny, aktívni i bývalí príslušníci OS SR a osobnosti verejného života.

Sloboda nie je samozrejmosť

Minister obrany SR Martin Glváč si 17. novembra pri Pamätníku popravených a umučených väzňov komunizmu na cintoríne v bratislavskej Vrakuni pripomenul 25. výročie Dňa boja za slobodu a demokraciu.

„November 1989 bol zásadným obdobím v našich dejinách. Odhodlane sme bojovali za slobodu a demokraciu a tento boj sme vyhrali. Výsledky nežnej revolúcie, ktorú si pripomíname, patria všetkým, ktorí dnes žijú v demokratickej spoločnosti. Ani po takom dlhom čase však nemôžeme slobodu a demokraciu považovať za samozrejmosť a mali by sme si vážiť, že žijeme v slobodnej spoločnosti,“ povedal šéf rezortu obrany Martin Glváč.

Výročie Dňa boja za slobodu a demokraciu si v pondelok pripomenul aj štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec, ktorý sa zúčastnil na pietnej spomienke pri Pamätníku Brány slobody v Devíne.

Foto: Ivan Kelement

Veteránom patrí naša úcta

Deň vojnových veteránov si pripomenul 16. 11. štátny tajomník MO SR Miloš Koterec pri Pamätníku príslušníkov západného odboja na Šafárikovom námestí v Bratislave. Na pietnej spomienke, ktorú organizovalo Ministerstvo obrany SR spolu s Veľvyslanectvom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, sa zúčastnili aj poslední dvaja na Slovensku žijúci vojnoví veteráni západného frontu Milan Píka a Štefan Miklánek.

„V tento deň nielen spomíname na vojakov, ktorí zahynuli vo všetkých vojnových konfliktoch, ale vzdávame aj hold veteránom, ktorí sú dodnes medzi nami. Som rád, že tradícia Dňa veteránov postupne nachádza svoje miesto aj u nás na Slovensku. V tento deň prejavujeme súcit a vzdávame úctu všetkým obetiam vojen a konfliktov. Aj 57 vojakom Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorí zostanú navždy v našich srdciach a myšlienkach,“ uviedol Miloš Koterec.

Milan Píka a Štefan Miklánek pri Pamätníku príslušníkov západného odboja z rúk štátneho tajomníka prevzali Pamätnú medailu k 70. výročiu Slovenského národného povstania a ukončenia druhej svetovej vojny.

Foto: Ivan Kelement

Kazetová munícia

Kazetová alebo kontajnerová munícia je vlastne väčšia bomba (prepravná bomba), ktorá obsahuje niekoľko desiatok až stoviek malých trieštivých granátov, elementov. Táto munícia sa zväčša používa na zasiahnutie viacerých cieľov naraz a často sa ich zhadzuje až niekoľko desiatok tisíc na pomerne malom území. Pre ich široký rozptyl pri zásahu nerozlišujú vojenské ciele od civilných, takže ich účinok na civilné obyvateľstvo môže byť katastrofálny. Najmä keď sú použité v obývaných oblastiach alebo v ich blízkosti. Mnohé z rozptýlených bômb nevybuchnú a stávajú sa z nich míny, ktoré mrzacia a zabíjajú ľudí ešte dlho po skončení konfliktu. Niektoré druhy kazetových bômb sú také zákerné, že na pohľad vyzerajú ako predmety dennej potreby, loptičky alebo dokonca lesklé hračky.

Kazetové bomby prvýkrát použili nemecké a ruské vojská počas druhej svetovej vojny. Odtedy sa táto munícia využila vo viac ako tridsiatich krajinách alebo územiach (napr. v Afganistane, Gruzínsku, Iraku, Kambodži, Laose, Vietname a v bývalej Juhoslávii, naposledy v Sýrii a podľa niektorých expertov aj na Ukrajine).

Kazetová munícia zohrávala doteraz pomerne významnú úlohu pri vedení pozemného boja konvenčnou technikou. Jej negatívom je veľký rozptyl a veľký počet nevybuchnutých pozostatkov. Z celkového počtu zranených a usmrtených civilistov tvoria viac ako štvrtinu deti. Použitie kontajnerovej munície najmä vo vojnových konfliktoch v Kosove v roku 1999 a v Iraku v roku 2003 malo v porovnaní s inými druhmi zbraní použitými v bojoch za následok najvyšší počet civilných obetí. Kazetová munícia je tak podobne ako nášlapné míny (od roku 1997 zakázané) zbraňou, ktorá predstavuje pre civilistov extrémne nebezpečenstvo. Najväčšími producentmi kazetovej munície sú USA, Rusko, Čína.

Likvidujú kazetovú muníciu

V rámci medzinárodných dohôd Slovensko prijalo akčný plán o likvidácii kazetovej munície a zaviazalo sa v priebehu 10 rokov všetky zásoby, ktoré majú OS SR, v rámci výcviku likvidovať. Nariadeným náčelníka GŠ OS SR, bolo likvidáciou poverené Národné centrum EOD Nováky.

V novembri príslušníci NC EOD Nováky v priestoroch Vojenského technického skúšobného ústavu Záhorie (VTSÚ) likvidovali delostreleckú muníciu.

„Ide o JRKK 122 mm raketometné strely Agát slovenskej výroby, používané v systéme Modular. V súčasnosti s VTSÚ Záhorie sme spracovali technologický postup. Je možné ničiť naraz celú streľu, ale bolo to pomerne finančne náročné na spotrebu pomocného náloživa (trhaviny). Preto sme prišli s novým spôsobom, čiastočnou delaboráciou. Pri ňom odpojíme bojovú časť od letovej. Bojová časť sa likviduje samostatne, používame plastickú trhavinu a pomocné náloživo UTN-600. Letové motory rozoberáme a pálime (v podstate klasicky vyhoria), tým sa ušetrí pomerne veľká finančná suma,“ konštatuje náčelník strediska rozvoja spôsobilosti v NC EOD Nováky major Štefan Zreničík.

Príslušníci NC EOD sú na Záhorí pri likvidácii kazetovej munície už štvrtý raz. Doteraz likvidovali najmä leteckú kazetovú muníciu (išlo o takmer 1 200

kusov trieštivých leteckých bômb a zápalné bomby). Tentoraz premiérovu delostreleckú. Po príchode k trhacej jame vyložili potrebný materiál (muníciu, prípravky, pomôcky...). Potom vytvorili pracovisko na adjustáciu náloživa. Na ňom uskutočnili kontrolu rýchlosti horenia zápalnice. Neskôr vyhotovili čarozet (pripojenie zápalnice k rozbuške pomocou pyrotechnických kliešti) a urobili kontrolu pomocného náloživa UTN-600. Medzitým na druhom pracovisku do hlavice (na jej dno) natlačili plastickú trhavinu.

Major Zreničík a jeho kolegovia: špecialista EOD rotný František Biely, starší pyrotechnik rotmajster Jozef Divko a špecialista EOD rotný Jozef Švec začali v priestore trhacej jamy kopať jamy na uloženie jednotlivých hlavíc. Rotný Biely vysvetľuje, že ich dávajú kolmo do zeme: „Zakopeme ich až po ústie, vrch hlavice. Na jej dno dávame plastickú trhavinu a pomocné náloživo UTN 600. Adjustovaná nálož je zakrytá zeminou. V tomto prípade vlastne záhorackým pieskom.

Aby sa čiastočne potlačili vedľajšie účinky výbuchu, teda rozlet črepín a zvuková vlna.“

Nasledovne sa všetci presúvame do bunkra. O nejaký čas sa ozve krátko po sebe päť výbuchov. Po výbuchu pyrotech-

Dohovor

V írskom Dubline 30. mája 2008 prijali Dohovor zakazujúci výrobu, skladovanie, použitie a transfer kazetovej munície. Dokument bol potom otvorený na podpis 3. a 4. decembra 2008 v nórskom Oslo. Dohovor vyžaduje zničenie kazetovej munície, ktorá je v skladoch do ôsmich rokov a vyčistenie kontaminovanej pôdy do desiatich rokov. Ak má krajina veľké zásoby tejto munície a nepodarí sa jej zničiť zásoby do 8 rokov, môže požiadať o predĺženie tohto obdobia na ďalšie 4 roky.

Do platnosti vstúpil 1. augusta 2010. Doteraz sa ho zaviazalo rešpektovať takmer 120 štátov (80 z nich ho aj ratifikovalo). Z členských krajín EÚ ho zatiaľ nepodpísalo Slovensko, Poľsko, Grécko a Rumunsko. Z členských krajín NATO tak doposiaľ neurobilo ani Turecko a USA.

Slovenská republika pracuje na pristúpení k Dohovoru o kazetovej munícii, ktorý tento druh bomby zakazuje, a to v čo možno najkratšom termíne. Ministerstvo obrany SR podľa ministra Martina Glváča pripravilo stratégiu likvidácie kazetovej munície, ktorá je však finančne náročná. „Legislatívnym procesom sme spustili ratifikáciu a v priebehu ďalších rokov pristúpime v zmysle dohovoru k samotnej likvidácii kazetovej munície,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. Je to v súlade s návrhom akčného plánu o tejto problematike, ktorý 15. januára 2014 schválila vláda SR. „Od 18. septembra 2013 je v celých ozbrojených silách v platnosti zákaz manipulácie a používania kazetovej munície,“ povedal minister obrany Martin Glváč. Výnimku tvoria špecializované operačné procedúry, vykonávanie pyrotechnického výcviku a výcvik EOD špecialistov s cieľom jej likvidácie v NC EOD Nováky.

Kazetovú muníciu, ktorou momentálne disponujú Ozbrojené sily SR, bude v zmysle medzinárodných záväzkov potrebné zlikvidovať do konca roku 2023. Náklady s tým súvisiace sa odhadujú na 5,552 milióna eur. Slovensko sa plánuje stať v roku 2015 signatárom Dohovoru o kazetovej munícii. Prístupový proces začalo ešte tento rok s tým, že po schválení vládou a parlamentom budú ratifikačné listiny uložené u depozitára do konca júna 2015. Pre Slovensko by tak dohovor nadobudol platnosť 1. januárom 2016.

nici urobia prehliadku jednotlivých jám. Keďže ide o kazetovú muníciu, môžu byť jednotlivé časti submunície porozhadzované. Preto každý pyrotechnik kompletne prekope svoju trhaciu jamu, dohľadá jednotlivé malé súčiastky. Major Zreničík však konštatuje, že dochádza k totálnej deštrukcii jednotlivých submuníčných elementov. Ale istota je istota. Dozberajú ich a na samý záver odpália ešte raz pomocou plastickej trhaviny.

V najbližších rokoch budú musieť špecialisti z Národného centra EOD Nováky zlikvidovať množstvo kusov leteckej a delostreleckej kazetovej munície. Najmä strely typu 122 JRKK-AGÁT, letecké kazetové bomby, submuníciu ku kazetovým bombám RBK, ale aj bombové bloky KMGU.

Text a foto: Jozef Žiak

Dukla: Náš vojak je späť

Návrat pôvodnej sochy československého vojaka do areálu pamätníka a vojenského cintorína na Dukle 7. októbra 2014 vyvolal vo verejnosti viacero reakcií, preto sa na Duklu vraciame aj v tomto čísle OBRANY.

V areáli pamätníka a vojnového cintorína na Dukle našlo miesto posledného odpočinku 565 českých a slovenských vojakov 1. čs. armádneho zboru, ktorí položili životy v boji proti nacistom v Karpatско-duklianskej operácii. Priamy účastník bojov na Dukle brigádny generál v. v. Ján Iľanovský spolu s prezidentom a hlavným veliteľom OS SR Andrejom Kiskom a ministrom obrany SR Martinom Glváčom slávnostne odhalili umeleckú repliku pôvodnej sochy čs. vojaka počas osláv 70. výročia Karpatско-duklianskej operácie.

**Odhalenie
pamätníka
v roku 1949**

Ideologicky nevhodná

„Som úprimne presvedčený, že zmeny boli vykonané v prospech tohto jedinečného pietneho miesta. K môjmu rozhodnutiu ma viedla úprimná túžba navrátiť tejto národnej kultúrnej pamiatke pôvodný ráz a uviesť celý areál do podoby, akú mal, keď sa na jeho slávnostnom otvorení zúčastnil aj generál Ludvík Svoboda, veliteľ hrdinských Čechov a Slovákov, ktorí na Dukle spia svoj večný sen,“ ozrejmil svoju motiváciu duchovný otec zmien

Veteráni o soche

Čo si myslia o návrate sochy čs. vojaka tí najpovolanejší – teda priami účastníci z bojov o Duklu? Opýtali sme sa ich:

Brigádny generál v. v. Ján Iľanovský

„Bol som tu aj v roku 1949, keď pôvodnú sochu odhaľovali a bol som hrdý, že tento dôstojný pamätník opäť pripomína obeť aj mojich kamarátov. Zaujímavé, pamätám si, že už v tom období nejakí ľudia sochu vojaka spochybňovali a tvrdili, že tu treba dať radšej vojakov a deti. Napokon sochu naozaj odstránili. To nebolo dobre. Skrátka, ja som spokojný, že na Dukle je opäť socha čs. vojaka, ktorý symbolizuje nás, ktorí sme tu bojovali.“ (Bojoval na Dukle do 6. októbra 1944, keď bol presunutý s vojakmi 2. čs. paradesantnej brigády na pomoc Slovenskému národnému povstaniu a repliku sochy odhaľoval spolu s prezidentom Andrejom Kiskom a ministrom obrany Martinom Glváčom. Žije v L. Mikuláši).

Kapitán v. v. Josef Kulich

„Bol som tankový samopalník, bojoval som aj o legendárnu kótu 534 a na Dukle som bol zranený, takže asi k tomu mám čo povedať. Sovietsky vojak má dôstojný pamätník vo Svidníku na cintoríne sovietskych vojakov, ale toto je priestor, kde sú pochovaní československí vojaci, tak je predsa logické, že tu má stáť socha nášho československého vojaka.“ (Žije v Lounoch, pôvodom je volynský Čech.)

Plukovníčka v. v. Mária Pelcrová

„Mne na tomto cintoríne leží brat, ktorý na Dukle padol ako vojak, aj som si tu poplakala.... Socha, ktorú nanovo osadili, sa mi pozdáva, pekná je, nemám

proti nej nič.“ (Žije v Martine, bojovala na Dukle ako zdravotníčka. Najskôr pôsobila v Červenej armáde, na Dukle už bojovala v 1. čs. armádnom zbore. Pri jednom z náletov dočasne ohluchla a onemela.)

Plukovník v. v. Bohuslav Andrš

„Za novú sochu tým čo ju nanovo postavili, tlieskam. Nevieť prečo pôvodného vojaka v 50. rokoch odstránili, ale už vtedy ma to riadne škreklo. Teraz je to tak, ako má byť.“ (Žije v Prahe a pochádza z českej rodiny, ktorá pred vojnou žila v Odeze. Proti nacistom bojoval aj s dvoma bratmi. Jeden z nich padol. Je veterán z bojov o Duklu a bol prieskumník, ktorý najskôr slúžil v Červenej armáde a od júna 1944 v 1. čs. armádnom zbore.)

Čatár v. v. Ján Jurčíšin

„Ja som s novou sochou spokojný. Je to náš vojak a tu je jeho miesto. Musím však povedať, že by ma veľmi mrzelo, keby

plukovník Miloslav Čaplovič, riaditeľ Vojenského historického ústavu.

Vráťme sa teda v čase o vyše šesť desaťročí späť a zrekapitulujme si, ako to s pamätníkom na Dukle bolo. Jeho základný kameň slávnostne položili 6. októbra 1947 armádny generál Ludvík Svoboda a vtedajší minister kultúry Zdeněk Nejedlý. Slávnostne bol odhalený 4. októbra 1949. V predpolí pamätníka bola socha čs. vojaka. No už čoskoro po jeho odhaleaní začala „klať oči“ totalitným ideológom. Prečo? Treba si uvedomiť, že po nástupe totality bola predvojnová čs. republika, ako aj londýnska exilová vláda z obdobia druhej svetovej vojny účelovo deho- nestovaná a systematicky vymazávaná z pamäti národa. Účastníci západného odboja, no aj značná časť povstalcov, ktorí bojovali v SNP v radoch 1. čs. armády na Slovensku, bola prepúšťaná z armádnych služieb a prenasledovaná. Vojak v pôvodnej „buržoáznej“ čs. uniforme bol jednoznačne symbol, ktorý musel byť odstránený. Už v roku 1954 na jeho miesto inštalovali súsošie dievčaťa, ktoré odovzdáva kvety sovietskemu vojakovi v prítomnosti čs. vojaka. Aj táto socha bola zrejme málo ideologicky výrazná. V roku 1964 na Dukle osadili sochu matky, ktorej žiaľ ťiši

Druhá verzia pamätníka (1954 – 1964)

sovietsky vojak. Súsošie, ktorého autorom je Ján Kulich, poznáme pod názvom Žalujem. „Kompozícia súsošia bola prerokovaná 21. decembra 1956 na výtvornom oddelení vtedajšieho povereníctva vnútra a kultúry s dôrazom, aby po stránke ideovej a obsahovej zvýrazňovalo československo-sovietsku družbu,“ uviedol M. Čaplovič.

Nostalgia vs. pravda

Paradoxne, na cintoríne čs. vojakov tak nebola socha československého, ale sovietskeho vojaka. Aj keď to bolo samo osebe dosť nelogické, súsošie neodmysliteľne patrilo k Dukle dlhých päť desaťročí. Skrátka – zvykli sme si naň. Aj preto tá nostalgia viacerých obyvateľov duklianskeho regiónu, ale aj ostatných častí Slovenska. Tak či tak – veci sa skrátka dostali do pôvodného, myšlienkového aj vecne správneho stavu. Taká je pravda. Umelec kópiu pôvodnej sochy čs. vojaka od českého sochára Jana Adolfa Vítka vytvoril pre pamätník na Dukle slovenský sochár Peter Meszároš.

Tretia verzia pamätníka v roku 1974

„Súsošie Žalujem sme nezavreli do depozitu či nezničili, ako sa to často robilo za bývalého režimu. Premiestnili sme ho do vstupnej haly práve modernizovanej vyhlídkovej veže na Dukle, kde bude mať dôstojné miesto. Postupne meníme celú koncepciu vyhlídkovej veže, bude atraktívnejšia pre našich návštevníkov. Veža patrí k najviac navštevovaným miestam v podduklianskom regióne,“ vysvetlil plukovník Miloslav Čaplovič. O ďalších rekonštrukčných a modernizačných prácach, ktoré Vojenský historický ústav realizoval na Dukle a vo Svidníku, sme informovali v minulom čísle Obrany. Vráťane vojnového cintorína a pamätníka príslušníkov Červenej armády vo Svidníku, ktorému právom dominuje socha sovietskeho vojaka.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív VHÚ a Ivan Kelement

predchádzajúcej soche, teda matke a sovietskemu vojakovi, nenašli dôstojný priestor.“ (Pochádza z Vagrinca okr. Svidník. Vojakom 1. čs. armádneho zboru sa stal 12. decembra 1944 ako 18-ročný. Bol nabíjačom dela, oslobodzovateľ Svidníka a ďalšie východoslovenské mestá, bojoval aj o Liptovský Mikuláš.)

Desiatnik v. v. Ján Štefánik

„Socha vyzerá pekne, páči sa mi.“ (Do 1. čs. armádneho zboru ho regrutovali 18. januára 1945, keď frontová línia prešla jeho rodnými Gíraltovcami. Ako spojár pri delostreľcoch bojoval aj o Liptovský Mikuláš, koniec vojny v máji 1945 oslavoval v Olomouci.)

Podplukovník v. v. Juraj Biľo

„Dost ľudí mi to hovorilo, že matka so sovietskym vojakom im bola sympatickejšia, že lepšie vyjadrovala emócie než terajší vojak, ktorý má len stroho

na počtu zbraň. Lenže na počtu zbraň - to je predsa pre padlých vojakov od vojaka tá najväčšia pocta. Takže je to v poriadku. Ja si pritom pamätám ešte na prvú pôvodnú sochu – a som vďačný za to, že tu bola aj tá druhá, aj tá tretia. Všetky mali vzťah k tunajším bojom a všetky boli dobre urobené. Dôležité je, že súsošie Žalujem je tiež prístupné verejnosti.“ (Na Dukle bojoval v mínometnej rote, žije v Trnave a pochádza od Sniny.)

Zoe Svobodová – Klusáková

„Mne je tento kraj veľmi blízky, s tatinom sme sem často chodievali a pravdaže, pamätám si aj pôvodnú sochu. Pre mňa zmena bola trochu prekvapením, pretože za tých niekoľko desiatok rokov sme si už na sochu ženy so sovietskym vojakom zvykli. Staronová socha však vyjadruje úctu českým a slovenským vojakom, ktorí na Dukle padli – a my si na ňu opäť zvykneme.“ (Zoe Svobodová – Klusáková je dcéra veliteľa 1. čs. armádneho zboru armádneho generála Ludvíka Svobodu.)

Poručík v. v. Stefan Bruz

„Ja celkom nerozumiem otázke, no aká iná socha by mala byť na cintoríne českých a slovenských vojakov ak nie socha československého vojaka?“ (Na oslavách na Dukle bol spolu s poľskými protifašistami, proti nacistom bojoval v Poľsku aj v Nemecku.)

Kapitán v. v. Alojz Fuňak

„Už mám veľký problém zo zrakom, ale aspoň čosi ešte vidím – a tá socha vojaka je krásna, je taká, aká má byť. S československým vojakom na Dukle súhlasím.“ (V roku 1944 slúžil ako vojak základnej služby na Oremovom Laze na strednom Slovensku a po vypuknutí Slovenského národného povstania sa pridal k povstalcovi. Po potlačení SNP bol zajatý a internovaný vo viacerých koncentračných táboroch na území dnešného Rakúska. Žije v Bardejove.)

Text a foto: Pavol Vitko

Návšteva v Afganistane

Generálny tajomník Severoatlantickej aliance Jens Stoltenberg pricestoval 6. novembra na neohlásenú návštevu afganskej metropoly Kábul. Stoltenberg, ktorý nastúpil do funkcie šéfa NATO 1. októbra, navštívil stredisko pre výcvik afganských špeciálnych jednotiek. Afganským vojakom povedal, že na podporu zo strany Aliancie sa môžu spoľahnúť aj po tohtoročnom odchode zahraničných bojových síl. NATO a Spojené štáty do konca roka siahnu svoje bojové jednotky z Afganistanu po 13 rokoch bojov s hnutím Taliban. Približne 12 000 vojakov však v krajine zostane ako inštruktori či poradcovia. Afganistan má už zhruba 350 000 príslušníkov bezpečnostných síl. Jens Stoltenberg si 7. novembra v meste Herát na východe krajiny uctil pamiatku padlých talianskych vojakov zo základne Camp Arena. Tento rok vo vojne s Talibanom zahynulo vyše 4 600 afganských vojakov, čo je oproti vlaňajšku o 6,5 percenta viac. „Nárast obetí v rámci afganských jednotiek je odrazom toho, že (tieto jednotky) sú momentálne vo vedení,“ povedal šéf NATO v reakcii na posledné štatistiky.

Foto: TASR

Ďalších 1 500 vojakov

Americký prezident Barack Obama udelil armáde súhlas vyslať do Iraku ďalších 1 500 vojakov v rámci misie zameranej na boj proti džihádismu z tzv. Islamského štátu (IS). Zároveň požiadal Kongres o viac než päť miliárd dolárov na financovanie tejto misie. Podľa vyjadrenia Bieleho domu nové vojenské posily sa nebudú zúčastňovať na bojových akciách, ale budú poskytovať výcvik, poradenstvo, ako aj pomoc irackej armáde i kurdským silám bojujúcim proti IS. Prezidentovo oznámenie je súčasťou žiadosti o poskytnutie podpory pre misiu a prišlo po jeho stretnutí s kongresovými lídrami. Prezident USA schválil tiež vyslanie doplnkového personálu, ktorý bude operovať v irackých vojenských zariadeniach pri mestách Bagdad a Arbíl. Americké jednotky tam doteraz spravovali operačné centrum vystavané spoločne s irackými silami.

Foto: TASR

Poľsko reaguje

Poľský prezident Bronisław Komorowski podpísal zákon o novej národnej obrannej stratégii, ktorej cieľom je reagovať na hrozby pre regionálnu bezpečnosť, spôsobené konfliktom na Ukrajine a „zintenzívňujúcou sa konfrontačnou politikou“ Ruska. Strategický dokument zahŕňa obranné, politické a ekonomické štruktúry na všetkých úrovniach vrátane zapojenia miestnych hasičov a záložníkov, ako aj nasadenie profesionálnej armády a tajných služieb. Vyzýva na lepšiu ochranu hraníc, ekonomiky a financií, ale aj umenia a elektronických dát. Podľa Komorowského sa na východ od Poľska vytvorila oblasť nestability. Prezident dodal, že Poľsko posilnením svojej armády prispieva k obranným schopnostiam NATO, členom ktorého je od roku 1999.

Rozdiely kultúr v praxi

Kontingent líbyjských vojakov, ktorí boli na špeciálnom výcviku v Británii, sa predčasne vrátil domov po tom, ako piatich kadetov začiatkom novembra obvinili zo série sexuálnych deliktov vrátane znásilnenia. Dvoch vojakov obvinili zo znásilnenia muža v meste Cambridge, ku ktorému došlo 26. októbra. Traja ďalší čelia obvineniam zo sexuálnych útokov na ženy. Polícia grófstva Cambridgeshire dostala deväť ďalších hlásení o násilnostiach sexuálneho charakteru, ku ktorým malo dôjsť v jediný deň. Skupina vyše 300 líbyjských vojakov cvičila na základni v obci Basingbourn, 90 kilometrov severne od Londýna, v rámci programu na podporu líbyjskej vlády. Kontingent však po incidentoch odcestoval domov, hoci podľa pôvodného plánu mal zostať v Británii do konca novembra. Británia zohrávala dôležitú úlohu v líbyjskej revolúcii, ktorá viedla k zosadeniu Muammara Kaddáfího v roku 2011. Líbya však nedokázala vybudovať bezpečnostné zložky, čo zanechalo krajinu na pokraji chaosu.

Separatisti poľujú na drony

Bezpilotné monitorovacie lietadlo Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe sa stalo terčom sofistikovaného elektronického útoku. K zámernému elektronickému rušeniu stroja došlo 3. novembra počas preletu nad oblasťou východnej Ukrajiny kontrolovanej proruskými separatistami. Podľa OBSE išlo o tretí prípad narušovania činnosti jej bezpilotných lietadiel, ktoré monitorujú dodržiavanie prímeria nad východom Ukrajiny. Incidenty tohto druhu bránia plneniu mandátu, uvádza sa vo vyhlásení pozorovateľskej misie OBSE na Ukrajinu. Bezpilotné lietadlo OBSE sa už deň predtým stalo terčom palby a kyberútoku východne od mesta Mariupol. Viacerými dávkami munície naň zaútočila protilietadlová zbraň, umiestnená na civilnom nákladnom vozidle. Päť dní predtým neznámi útočníci zablokovali a vyradili z činnosti lokalizačný systém bezpilotného lietadla OBSE, tiež v oblasti Mariupola.

Spolu proti extrémistom

Arabskí spojenci USA – Egypt, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty (SAE) a Kuvajt – vedú rozhovory o vytvorení vojenského paktu proti islamským militantom. Rokujú aj o možnosti vzniku spoločných ozbrojených síl, ktoré by zasahovali v oblasti Blízkeho východu. Aliancia arabských štátov bude samostatná a oddelená od kampane vzdušných útokov, vedenej Spojenými štátmi proti organizácii Islamský štát (IS) v Iraku a Sýrii. Aliancia by podľa egyptských predstaviteľov mohla zasahovať v iných nebezpečných oblastiach, v ktorých operujú islamskí extrémisti: v Líbyi, kde už militanti dobyli niekoľko miest, a v Jemene, kde šiitskí povstanci získali kontrolu nad hlavným mestom Saná.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Spartany pre Slovensko

Ministerstvo obrany SR zo zástupcami spoločnosti Alenia Aermacchi podpísalo 29. októbra zmluvu na dodanie dvoch taktických dopravných lietadiel Alenia C-27J Spartan.

„Po dvadsiatich rokoch ide o prvý reálny a zároveň najväčší modernizačný projekt v histórii ozbrojených síl. Zvládli sme to, o čom mnohí v minulosti len rozprávali.“ povedal minister obrany Glváč. „Konečne sme svedkami začiatku jedného z rozhodujúcich modernizačných programov,“ doplnil náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Milan Maxim. „Spolupráca medzi Talianskom a Slovenskom v oblasti obrany má dlhú a konsolidovanú tradíciu. Dnes dospela do dôležitého momentu,“ uviedol po podpise zmluvy veľvyslanec Talianska Roberto Martini.

Hejce ako memento

O nákupe dopravných lietadiel pre slovenské ozbrojené sily sa začalo diskutovať v roku 2006 po tragickej nehode lietadla AN-24 v obci Hejce. Verejná obchodná súťaž sa uskutočnila na základe požiadaviek OS SR v roku 2008. Potrebu akvizície taktických

dopravných lietadiel nespochybňovala ani vláda Ivety Radičovej, čo potvrdzujú aj strategické dokumenty rezortu. Súčasnému vedeniu rezortu obrany sa podarilo dosiahnuť nižšiu cenu, ako bola pôvodne určená v súťaži. „Dohodli sme s partnermi zníženie ceny na 34,5 milióna eur,“ uviedol šéf rezortu obrany Martin Glváč. Nákup lietadiel Spartan sa mohol uskutočniť vďaka konsolidácii, lepšiemu manažmentu a využívaniu verejných zdrojov.

Financovanie je rozložené na splátky a bude plne hradené z prostriedkov rezortu obrany. Obe lietadlá budú vyplatené do roku 2016. „Pri dodaní lietadiel budú obe zaplatené. Nezaťažujeme budúce vlády,“ dodal minister obrany. Prvé z lietadiel by malo byť dodané v roku 2016, druhé v roku 2017.

Rozvíjame spôsobilosti

Nákup lietadiel Spartan je v súlade s Koncepciou rozvoja Vzdušných síl OS SR, ku ktorej boli prizvaní odborníci z oblasti vojen-

Technické údaje

Posádka: 3 (dvaja piloti a technik nákladu, resp. palubný sprievodca)
Kapacita: 60 vojakov alebo 46 výsadkárov
Dĺžka: 22,70 m, s nástavcom na tankovanie za letu 23,35 m
Rozpätie: 28,70 m
Výška: 9,64 m
Plocha krídel: 82 m²
Objem nákladného priestoru: 47,3 m³
Šírka nákladného priestoru: 2,45 m
Výška nákladného priestoru: 2,25 m
Celková dĺžka podlahy: 9,48 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 17 000 kg
Maximálna vzletová hmotnosť: 30 500 kg
Maximálne užitočné zaťaženie: 11 500 kg
Pohonná jednotka: 2x turbovrtuľový motor Rolls-Royce AE2100-D2A s výkonom 3 460 kW
Spotreba: 900 kg paliva/h
Maximálna rýchlosť: 602 km/h
Cestovná rýchlosť: 583 km/h
Minimálna kontrolovaná rýchlosť: 194 km/h
Dostup: 9 144 m
Dolet: s nákladom 6 t – 4 260 km, s maximálnym nákladom 10 t – 1 852 km, s maximálnym množstvom paliva – 5 926 km
Objem paliva: 12 320 l
Taktický vzlet (pri max. hmotnosti): 580 m
Minimálna pristávacia dráha (nespevnený terén): 340 m

Spartan môže byť nasadený na letové úlohy:

Humanitárna pomoc

Zdravotnícka evakuácia – 36 pacientov, 6 lekárov (individuálny zdroj kyslíka pre všetkých)

Preprava nákladu – maximálne 10 ton, do 1 852 km

Preprava vojska – 68 vojakov

Výsadkové operácie – 46 výsadkárov s kompletným vybavením

Pátracie a záchranné operácie – 9,6 hodín krúženia nad miestom určenia

Hasenie požiarov – požiarny modul

Luxusná preprava osôb – VIP modul pre pohodlnú prepravu až 27 cestujúcich

Zhadzovanie materiálu – 7 kontajnerových balíkov (CDS)

manažmentu. Zaradením lietadiel Spartan do výzbroje budú vzdušné sily disponovať modernými strednými dopravnými lietadlami. „Spôsobilosť stredného dopravného letectva bude výkonovo, kapacitne, ekonomicky, a najmä z pohľadu bezpečnosti letov na oveľa vyššej úrovni, zodpovedajúcej potrebám moderných ozbrojených síl, ako aj potrebám občanov Slovenskej republiky v krízových situáciách,“ povedal generálporučík Milan Maxim.

Spája to najlepšie

Alenia C-27J Spartan je talianske transportné lietadlo s vlastnosťami STOL (short take-off and landing – skráteneý vzlet a pristátie), hornoplošník s konvenčnými chvostovými plochami. Spoločný program LMATTS (Lockheed Martin Alenia Tactical Transport System) sa začal v roku 1996. Prvý let prototypu sa uskutočnil 12. mája 1999. Vojskový typový certifikát mu udelili v decembri 2001.

ského letectva, bývalí funkcionári ministerstva obrany, predstavitelia opozičných politických strán aj odborná verejnosť. „Diskutovali sme s odborníkmi, pozvali sme všetkých bývalých šéfov vzdušných síl, všetkých bývalých štátnych tajomníkov,“ dodal šéf rezortu obrany.

Vďaka nákupu lietadiel Spartan OS SR nestratia spôsobilosť dopravného letectva. Výhodou bude ich stála dostupnosť a nasadenie v čase a rozsahu podľa aktuálnej potreby, a to tak pre potreby domáceho, ako aj medzinárodného krízového

Lietadlá C-27J Spartan v súčasnosti využívajú ozbrojené sily Austrálie, Bulharska, Čadu, Grécka, Talianska, Litvy, Maroka, Mexika, Peru, Rumunska a USA. Na výrobe vojenského transportného lietadla C-27J Spartan sa podieľa česká spoločnosť Aero Vodochody. Talianskemu zákazníkovi Alenia Aermacchi dodáva kompletnú strednú časť krídla (centroplán), pripravenú na finálnu montáž.

Lietadlo C-27J Spartan v sebe spája výnimočnú odolnosť trupu lietadla G222 od spoločnosti Alenia Aeronautica, ktoré sa osvedčilo v najťažších pristávacích podmienkach na najvzdialenejších miestach sveta, a najmodernejšiu avioniku a pohonný systém, vyvinuté spoločnosťou Lockheed Martin na základe zásady spoločných prvkov s lietadlom C-130J Hercules.

Spartan ponúka duálny hydraulický systém riadenia so spätnou mechanickou väzbou a má prepracovaný kyslíkový systém, umožňujúci dodávku kyslíka pre posádku aj pre cestujúcich. Jednotka APU Hamilton Sundstrand APS-1000 model T-62T-46C16 s mechanickým výkonom 113 kW lietadlu umožňuje úplnú nezávislosť od externých pozemných zdrojov energie a dokáže fungovať až do výšky 6 706 m vrátane spúšťania motorov.

Stačí neupravený terén

C-27J Spartan je vybavený dvomi turbovrtuľovými motormi AE 2100D Rolls Royce. Vďaka robustnému vojenskému dizajnu, jedinečnej manévrovateľnosti a taktickým schopnostiam zvládne celú škálu vojenských dopravných taktických úloh a humanitárnych operácií stabilne, priamo, v dennom i nočnom čase a za každého počasia. Nízke prevádzkové náklady spolu s odolnosťou a viacúčelovosťou, ktoré sú preň typické, mu zaručujú najlepší pomer cena-výkon.

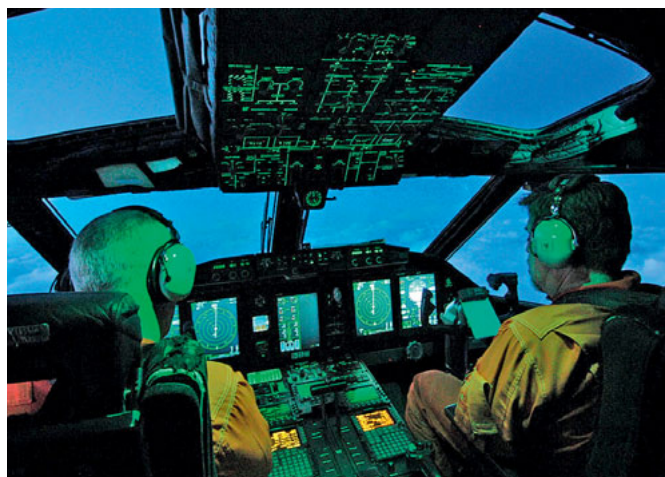
C-27J je ideálne lietadlo pre letové úlohy na podporu vojsk v zahraničí aj v tých najnáročnejších podmienkach. Možno ho nasadiť na dlhodobé úlohy v ťažkých klimatických podmienkach bez pria-

mej podpory z hlavnej operačnej základne. Lietadlo C-27J je navrhnuté tak, že je schopné vzlietnuť i pristáť na neupravenom teréne, kde nie je k dispozícii žiadne podporné vybavenie. Môže prepravovať vojakov, náklad, vozidlá ako Range Rover (vrátane predĺženej verzie) a v HMMWV (s inštalovanou zbraňovou stanicou), ľahké delostrelectvo, ľahké vrtuľníky a rôzne kombinácie počtu vybavenia a osôb. Umožňuje výsadok vojakov i zhodenie materiálu a môže slúžiť ako platforma pre zdravotnícku evakuáciu i pátracie a záchranné operácie. Je vybavené 20 palcov širokými sedačkami spĺňajúcimi štandard NATO a umožňujúcimi pohodlie aj pri dlhších letoch.

Dolet? Vlastne neobmedzený!

C-27J ako jedno z mála taktických transportných lietadiel pojme tri plne naložené nákladné kontajnery 463L HCU-6/E a jeden HCU-12/E (umiestnený na nakladacej rampe). Nakladanie a vykladanie uľahčuje jedinečná schopnosť lietadla nakloniť sa dozadu (kneeling), ale aj zväčšiť výšku o 50 cm, čo je mimoriadne výhodné pri nakládke z dopravných automobilov.

Výrobca ako konfigurovateľné možnosti ponúka doplnkovú balistickú ochranu, pa-

lubný generátor inertného plynu OBIGGS (On Board Inert Gas Generation System) a komplexný systém sebaobrany lietadla DASS (Defensive Aids Subsystem). Jeho súčasťami sú výstražný radarový systém, laserový varovný systém, protiraketový varovný systém a výmetnice klamných cieľov.

Voliteľné zariadenie na dopĺňanie paliva počas letu umožňuje lietadlu Alenia C-27J Spartan v podstate neobmedzený dolet.

Foto: Alenia Aermacchi

Samohybná kanónová húfnica Kryl

V našom geografickom regióne je najnovším počinom v oblasti výkonného hlavňového delostrelectva tohtoročná svetová premiéra novej poľskej samohybnéj kanónovej húfnice Kryl kalibru 155 mm.

Vývoj delostreleckých zbraňových systémov kalibru 155 mm a ich zavádzanie do výzbroje prebieha v Poľsku vo viacerých etapách. Prvým systémom kalibru 155 mm s hlavnou s dĺžkou 52 kalibrov, ktorý vyhovel požiadavkám JBMoU, bola samohybná kanónová húfnica Krab. Tento systém je inštalovaný na pásovom podvozku, pre svoju hmotnosť a podvozok má limitovanú prepraviteľnosť.

Potreba ľahšieho systému

Velenie delostrelectva a raketových vojsk pozemných síl Poľskej republiky sa k myšlienke zaobstarania hlavného delostreleckého systému s vyššou mobilitou a možnosťou leteckej prepravy vrátilo v druhej polovici prvej dekády nového tisícročia. Keďže požiadavka leteckej prepravy bola dôležitým faktorom, a transportným etalónom bolo určené dopravné lietadlo triedy C-130 Hercules, pomerne rýchlo sa dospelo k zisteniu, že pôvodne zvažované prispôbenie delostreleckej časti zbraňového systému Krab na tento účel nie je reálne. V konečnom dôsledku padlo rozhodnutie, že pre zníženie technického rizika svoj ďalší delostrelecký hlavný systém Poľsko získa podobným spôsobom ako v prípade systému Krab. Čiže domáci priemysel zintegruje delostreleckú časť systému od zahraničného partnera na podvozok domácej konštrukcie a výroby. Rozhovory s potenciálnymi dodávateľmi delostreleckej časti nového zbraňového systému sa začali v roku 2009.

S týmto cieľom v roku 2011 vzniklo pod vedením akciovej spoločnosti Huta Stalowa Wola pomerne masívne konzorcium poľských vývojových organizácií a technicko-výrobných spoločností, ktoré v decembri 2011 podpísalo kontrakt na

realizáciu vývojového projektu. Kontrakt rozplánovaný na 48 mesiacov má tri etapy. Prvá zahŕňala vypracovanie koncepčného projektu, spracovanie takticko-technického zadania a jeho celkovú ekonomickú analýzu. V druhej etape, ktorá je taktiež už skončená, mali partneri projektu za úlohu skonštruovať a vyrobiť prototyp systému. Tretia etapa, ktorá je prakticky naplánovaná na takmer celý budúci rok, bude zahŕňať továrenské i vojenské skúšky a taktiež spracovanie príslušnej dokumentácie pre plánovanú sériovú výrobu nového zbraňového systému. V prvej etape kontraktu, ktorá prebiehala v roku 2012, partneri projektu sa rozhodli pre novovyvíjaný poľský samohybný hlavný delostrelecký systém použiť delostreleckú časť systému ATMOS 2000 (Autonomous Truck Mounted Howitzer System) izraelského výrobcu špeciálnej techniky Elbit Systems Land and C4I. Partneri podpísali kontrakt na dodanie systému na začiatku roka 2013. Z dostupných informácií vyplýva, že delostrelecká časť systému ATMOS 2000 pre poľský projekt Kryl je pri porovnaní s originálnou konštrukciou modifikovaná znížením celkovej hmotnosti o viac než tonu, vynúteným požiadavkou na možnosť leteckej prepravy.

Zaujímavá kombinácia

Výsledkom práce poľských konštruktérov a spolupráce s izraelským partnerom je nový samohybný delostrelecký hlavný systém, ktorý predstavuje delostreleckú časť inštalovanú na podvozok trojnápravového automobilu so zvýšenou prechodnosťou. Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi konštrukciu novej zbrane boli okrem vysokých výkonov najnižšia možná hmotnosť, limity vonkajších rozmerov

a požiadavka na vysokú odolnosť všetkých riešení. Dĺžka systému je 10 300 mm, šírka 2 550 mm, výška 3 440 mm. Obsluha je päťčlenná. Celková bojová hmotnosť systému Kryl (s palivom, muníciou aj obsluhou) dosahuje 23 t, pri leteckej preprave je jeho hmotnosť menej ako 19 t. Rýchlosť na pevnej vozovke je 85 km/h, v teréne 20 km/h. Dojazd je 500 km. Reakčný čas, čiže prechod z pochodovej polohy do bojovej alebo naopak, je menej ako jedna minúta. Delostrelecká časť pochádzajúca od izraelského výrobcu má hlavňu kalibru 155 mm s dĺžkou 52 kalibrov. Uchytenie zbrane v zadnej časti podvozkového skupiny umožňuje streľbu v rozsahu námeru 0° až +70° a v odmere v rozsahu 50° (vľavo aj vpravo od osi vozidla po 25°). Ponad kabínu vozidla bude minimálny uhol elevácie pri streľbe podstatne vyšší, napríklad v poslednom variante izraelského systému ATMOS 2000 je táto hodnota +11°. Minimálny dostrel použitej delostreleckej časti je 5 000 m, maximálny dosahuje 40 km. Maximálna frekvencia streľby je 6 výstrelův za minútu, štandardné sú 2 výstrely za minútu. Pri streľbe salvovým efektom je tempo streľby 3 výstrely za minútu. Na podvozku je prepravovaných 18 súprav munície. Podvozková skupina zbraňového systému Kryl je úplnou novinkou, ktorá pochádza z dielni poľskej firmy Jelcz. Nový trojnápravový podvozok s pohonom všetkých kolies označený 663.32 6×6 charakterizuje mimoriadna odolnosť a pomerne nízka celková hmotnosť dosiahnutá optimalizovaním a použitými materiálmi. Vozidlo poháňa šesťvalcový preplňovaný dieselový motor MTU 6R106TD21 Euro 3 s maximálnym výkonom 240 kW pri 220 ot/min.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Slávne bitky histórie VOJNY HUSITOV

Bitka pri
Domažlciach
na plátne
J. Mathausera

Na začiatku 15. storočia, keď vo Francúzsku storočná vojna (1337 – 1453) vstupovala do poslednej fázy a nemeckí križiari v Prusku sa ešte zotavovali z ťažkej porážky pri Grunwalde (1410), schyľovalo sa na území českého kráľovstva k sérii vojen, ktoré dostali prívlastok husitské a súviselo s nimi i päť križových výprav proti tejto krajine.

„Kacírske“ Čechy

Príčinou tohto konfliktu bol rozmach reformačného hnutia, ktoré v Čechách proti rímskej katolíckej cirkvi a jej prelátom podnietil kazateľ Jan Hus. Keďže jeho myšlienky sa šírili medzi chudobou i vo vrstvách nižšej a strednej šľachty, vylákal ho rímsko-nemecký cisár a uhorský kráľ Zikmund Luxemburský (1368 – 1437) zárukou bezpečnosti, aby pred cirkevným koncilom v Kostnici v dnešnom Švajčiarsku obhajoval

svoje učenie. Tam mu ale nedali žiadnu šancu, uväznili ho a 6. júla 1415 ako kacíra upálili. To zdvihlo v Čechách novú vlnu protikatolíckeho odporu.

Zikmund bol síce po otcovi Karlovi IV. (1316 – 1378), rímsko-nemeckom cisárovi a českom kráľovi, nevlastným bratom českého kráľa Václava IV. (1361 – 1419), ale náklonnosťou k nemu neprekypoval a mal skôr záujem o starobylú českú svätováclavskú korunu. Preto hneď po Husovej poprave začal s podporou Svätej stolice hľadať zdroje pre vpád do „kacírskeho“ Čiech a v tejto veci navštívil aj anglického kráľa Henryho V. Ten však mal iné starosti, pretože chystal novú výpravu do Normandie a, hoci o tom ešte nevedel, čakala ho slávna bitka pri Agincourte.

Jednooký vojvodca

Husitské hnutie sa čoskoro po vzniku začalo deliť na radikálne krídlo tzv. táboritov so základňami na juhu a východe Čiech a umiernenějších kališníkov sústredených najmä v Prahe a okolí. Po Husovej smrti malo viacero duchovných a vojenských vodcov, z ktorých sa najvýznamnejším stal Jan Žižka z Trocnova (asi 1360 – 1424), rytier zemianskeho pôvodu. Tento starý vojak s veľkým citom pre stratégiu a taktiku bol pre Husitov požehnaním – veď s ním na čele neprehrali jedinou bitku. Nešlo však o žiadneho svätca a k svojim nepriateľom do-

Portrét Jana Žižku
zo 16. storočia

Porážka
„železných pánov“
pri Sudoměři

kázal byť často mimoriadne krutý. Ako napríklad v Chomutove (1421), ktorý vypálil a nechal tam zmasakrovať 2 700 obyvateľov. V Beroune zasa o niekoľko dní neskôr dal upáliť 40 zajatých katolíckych duchovných a v obci Klokoty 50 heretikov, zvaných pikarti, ktorí odpadli od husitstva.

Podľa dobových kroník bol Žižka v rokoch 1408 – 1409 lúpežným rytierom! V skupine istého Jana z Lemberka prepadal

Husitská vozová hradba na dobové miniatúre

najmä majetky pánov z Rožmberka, ktorí ho pravdepodobne pripravili o dedičstvo. Potom vstúpil do služieb poľského kráľa Vladislava II. Jagella a bojoval proti rádu nemeckých križiakov. Či bol aj pri Grunwalde, nevedno, ale dá sa to predpokladať, pretože po bitke bol dokázateľne v posádke dosadenej na dobytý križiacky hrad Radzyń. Po odchode z Poľska v roku 1411 slúžil vrah ako žoldnier v Uhorsku, Dánsku a Dolnom Sasku, ale to sú iba nepotvrdené dohady, práve tak ako legenda, že v roku 1415 ako dvoran českého kráľa Václava IV. navštívil Anglicko a ako dobrovoľník bojoval v anglickom vojsku pri Agincourte. V každom prípade zrejme nezaháľal a než sa pridá k husitom, získal na mnohých miestach veľké vojenské skúsenosti.

Zbrane, zbroj a taktika

Husitské vojny sa začali na sklonku roka 1419, čiže príliš skoro na to, aby sa na zbraňoch, zbroji a taktike rytierstva od Grunwaldu či Agincourtu niečo podstatnejšie zmenilo. Rytieri českej katolíckej šľachty i v krížových výpravách prichádzajúci zahraniční rytieri boli odetí do oceľových plátových pancierov, pod ktorými mali i krúžkové košeľe a nohavice. Hlavy si chránili prilbami so sklopným prieszorom väčšinou v tvare tzv. psieho nosa. Boli na seba veľmi hrdí a nepredpokladali, že by im takmer nechránení husitskí pešiáci a zopár „poblúdených“ rytierov z českej nižšej šľachty mohli spôsobiť vážnejšie problémy. Vedeli síce, že pravé rytierske bitky už v Čechách nezažijú, ale nečakali ani väčší odpor, v čom sa tragicky zmýlili.

Vidiecka husitská pechota sa väčšinou skladala z veľmi zle vyzbrojenej sedliackej chudoby, ktorá nemala takmer žiadnu zbraň a ako zbrane používala upravené hospodárske náradie (napr. cepy, kosačky, sekery a pod.). Jej výhodou, na rozdiel od rytierskych vojsk, bola vysoká disciplinovanosť, čo husitskí velitelia, najmä vo vojnách skúsení drobní šľachtici, vedeli efektívne využiť. Z hľadiska výzbroje na tom lepšie boli pešiáci z miest, ktorí už zväčša mali skutočné zbrane ako kopije, halapartne, sudlice, ale aj meče, kuše a ručné palné zbrane, napríklad hákovnice či tzv. píšťaly.

Najväčším tromfom husitov proti obrnenej jazde nepriateľa v otvorenom teréne boli bojové vozy zostavované do tzv. vozovej hradby. Pešiáci na nich stáli v rovnakej výške ako jazdci a boli oproti nim za bočnicami dobre chránení. Jazdci nielenže stratili výhodu boja z vyvýšeného sedla, ale vozy na rozdiel od vzpínajúcich sa koní poskytovali pešiakom aj oveľa väčšiu oporu a stabilitu.

Vozovú hradbu určite nevymyslel Žižka, len sa inšpiroval na európskych bojiskách, kde najmä križiaci využívali transportné a zásobovacie vozy i na ochranu táborov. Jednooký hajtman využil umenie sedliakov narábať so záprahmi a naučil ich použiť spevnené vozy i na dynamickú obranu, teda pomocou hradby vozov zastaviť útok nepriateľa palnými, mechanickými strelnými a zblízka i chladnými zbraňami a vo vhodnom okamihu hradbu otvoriť a poslať do protiútoky pechotu i jazdu. Toto bol reálny prínos husitov do európskeho vojenstva vrcholného stredoveku.

Husiti mali zásluhou Žižku aj vynikajúci cit pre výber miesta boja. Ak nešlo o dobýjanie miest či hradov, volili vždy dobre brániteľný terén, ktorý znemožňoval prílišné rozvinutie nepriateľa a oslaboval jeho prvý úder (napr. nevynutnosťou útočiť do svahu alebo v stiesnenom priestore), pričom nedával ani príležitosť na obchvat či úder z boku a zozadu.

Víťazstvá i porážky

Husitské vojny, v rámci ktorých do Čiech vpadlo i päť krížových výprav (1420, 1421, 1422, 1427 a 1431), sa začali 4. novembra 1419 zrážkou pri Živohošti a skončili dobytím hradu Sion husitského vodcu Jana Roháča z Dubé 6. septembra 1437. Z asi pol stovky väčších či menších bitiek treba spomenúť bitku pri Nekméri (január 1420), kde Žižka prvý raz použil vozovú hradbu. Koncom marca toho istého roku pri Sudoměři s pomocou 12 vozov a výhodného terénu medzi dvoma rybníkmi porazil i

više 2 000 ťažkých jazdcov (českých tzv. železných pánov a rytierov rádu johanitov zo Strakoníc), hoci mal iba 400 pešiakov a 9 jazdcov!

K najväčším víťazstvám husitov v týchto vojnách patrila bitka na vrchu Vítkov 14. júla 1420, keď Žižka s 10 000 bojovníkmi zabránil vojsku prvej krížovej výpravy (više 30 000 vojakov) obsadiť Prahu. Začiatkom januára 1422 pri Habroch zasa obrátil na útek vojsko druhej krížovej výpravy, ktorá vtrhla do Čiech v auguste 1421. Neúspešná bola i tretia krížová výprava, ktorej sa nepodarilo oslobodiť Pražanmi obliehaný Karlštejn a koncom roka 1422 sa z Čiech stiahla. Po Žižkovej smrti (11. októbra 1424) jeho nástupca Prokop Holý, neskôr zvaný i Veľký, porazil v auguste 1427 vojsko štvrtej krížovej výpravy pri Tachove a ešte väčší triumf slávil v auguste 1431 pri Domažliciach, keď pred jeho asi 55 000 bojovníkmi ušlo vojsko piatej krížovej výpravy (više 130 000 vojakov), pričom sa ani neodvážilo bojovať!

Súmrak sa na husitské hnutie zniesol v roku 1434 a skaza neprišla zvonka, ale od svojich. Vojsko tzv. zemskej hotovosti zložené z umiernených kališníkov, ale aj oddielov katolíckej šľachty a mestských oddielov z Prahy a Mělníka sa 30. mája pri Lipanoch zrazilo s armádou husitských poľných obcí, čiže radikálnych táboritov a tzv. sirotkov, vedených Prokopom Holým a ďalšími husitskými poľnými veliteľmi. V boji o to, akým smerom sa ďalej poberie reformačné hnutie radikáli, prehrali a museli zaplatiť krutú daň.

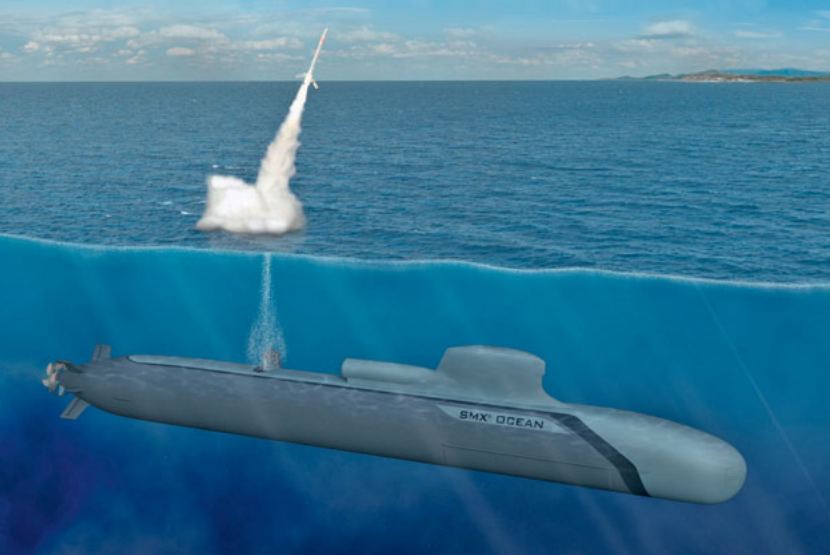
Epilóg

Pri Lipanoch padli Prokop Holý, Prokop Malý a asi 1 300 ďalších „pravoverných“ husitov. Víťazi v stodolách upálili aj više 700 zajatcov! V auguste 1435 pri Křeči oddiely Oldřicha z Rožmberka porazili zvyšok vojska táboritov. Jana Roháča z Dubé, ktorý chcel pokračovať v radikálnej husitskej tradícii, po dobytí jeho hradu Sion v roku 1437 spolu s ďalšími 52 obrancami popraviť. Myšlienky Jana Husa a pamiatka na činy Jana Žižku však v Čechách pretrvali stáročia. Hoci je nemálo i takých, ktorí prvého dodnes považujú za kacíra a druhého za neľútostného vraha.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Bitka pri Lipanoch na panoráme L. Marolda

Nejadrový dravec z Francúzska

Nejadrový dieselelektrický variant francúzskej útočnej ponorky triedy Barracuda (Suffren) predstavila spoločnosť DCNS na výstave Euronaval 2014 v Paríži. Vďaka najmodernejším technológiám vrátane vysoko efektívneho pohonu, nezávislého od vzduchu, dosahuje autonómnosť plavidla až tri mesiace. Pri dodržaní konštantnej rýchlosti 14 uzlov môže ponorka SMX-Ocean šesťkrát preplávať Atlantický oceán bez vynorenia! Ponorka má dosahovať dĺžku 100 m, šírku 8,8 m a výšku 15,5 m, čo ju robí najväčšou nejadrovou európskou ponorkou. Jej výtlak na hladine je 4 750 t a ponárať sa môže do hĺbok 350 m. Pod hladinou dosiahne maximálnu rýchlosť 20 uzlov. Výzbroj možno rozšíriť z 36 rôznych typov – torpéda, míny aj rakety. Výstroj možno rozšíriť o bezposádkové lietajúce aj plávajúce stroje. Okrem posádky ponorka umožňuje prepraviť výsadek až 35 vojakov.

Ilustrácia: DCNS

Ľahký terénny útočník

Spoločnosť General Dynamics vyrobila prvú dodávku ľahkých terénnych vozidiel Flyer pre americké veliteľstvo špeciálnych operácií SOCOM v rámci programu GMV 1.1 (Ground Mobility Vehicle 1.1). Ľahké útočné vozidlá Flyer ALSV (Advanced Light Strike Vehicle) vznikli v rámci začiatkovej predseriovej výroby na otestovanie v reálnych podmienkach. Flyer je ľahké terénne auto s extrémnou priechodnosťou, štandardne s miestom pre deväť osôb. Do úvahy však prichádzajú aj prieskumné, záchranné, komunikačné či veliteľské úpravy. Na korbu možno namontovať rôzne zbraňové systémy vrátane 30 mm rýchlopalného kanóna M230 Chain Gun. Pohon zabezpečuje turbodieselový motor s výkonom 145 kW (195 ks, 400 Nm). Krútiaci moment prenáša šesťstupňová prevodovka Tiptonic na dve alebo štyri kolesá. Maximálna rýchlosť je 160 km/h, dojazd na pevnej vozovke vyše 1 000 km, v ťažkom teréne o polovicu menej. SOCOM objednal dve verzie Flyer 72 a Flyer 60, pričom číslo označuje šírku vozidla v palcoch. Užší model je určený na prepravu konvertoplánmi Osprey. Širší Flyer 72 budú prepravovať lietadlá C-130 Hercules a vrtuľníky CH-47 Chinook. Vozidlá možno vybaviť balistickou ochrannou či vystrojiť bezpilotnými prostriedkami.

Foto: General Dynamics

Severná Kórea má novú ponorku

Severná Kórea má novú ponorku, schopnú odpaľovať balistické rakety. KEDR upravila staršiu sovietskú ponorku triedy Golf, ktorá bola vyrobená v roku 1958 a vyradená z prevádzky v roku 1990. „Nová“ severokórejská ponorka má dĺžku 67 metrov, šírku 6,6 metra a výtlak asi 3 000 ton. Prvé správy sa objavili v októbri, keď sa plavidlo podarilo pomocou komerčných satelitných snímok identifikovať v lodenici Sinpo. Severná Kórea v minulosti postavila niekoľko experimentálnych ponoriek a je možné, že do tejto kategórie patrí aj tá najnovšia.

Rusko ukazuje svaly

Rusko dvakrát v priebehu troch dní uskutočnilo skúšku medzikontinentálnej balistickej rakety, schopnej niesť jadrové hlavice. Raketa Topol-M, pre ktorú sa v NATO používa označenie SS-27 Sickle B, bola vypustená 1. novembra z kozmodrómu Plesetsk v severnom Rusku a po prekonaní asi 9 000 kilometrov dopadla na cvičisko na polostrove Kamčatka. Dva dni predtým ruská armáda úspešne testovala medzikontinentálnu balistickú raketu Bulava označovanú v NATO ako SS-N-30. Strategická jadrová ponorka Jurij Džorukij ju odpálila z Barentsovho mora na strelnicu Kura na Kamčatke. Skúška Bulavy sa uskutočnila aj 10. septembra.

Saab dodá Brazílii Gripeny

Švédská firma Saab AB podpísala s Brazíliou zmluvu na výrobu 36 bojových stíhačiek typu JAS-39 Gripen v hodnote 5,4 miliardy dolárov. Dohoda zahŕňa priemyselnú a technologickú spoluprácu medzi Saabom AB a brazílskymi vzdušnými silami, pričom schválenie vývozných povolení sa očakáva v prvej polovici budúceho roka. Spolupráca má trvať desať rokov. Dodávka 28 kusov jednomiestnych a ôsmich dvojmiestnych gripenov brazílskemu vojenskému letectvu sa má uskutočniť v rokoch 2019 až 2024.

Torpédo nezávisle i káblom

Francúzske ťažké torpédo F21, navádzané autonómnym akustickým systémom, vyvinuli v rámci programu Artemis, ktorý nadviazal na vývoj taliansko-francúzskeho torpéda Universal Black Shark. Je určené na ničenie cieľov v hĺbkach do 500 metrov. Nezávislý akustický navádzací systém možno kombinovať s riadením prostredníctvom optického kábla. Dĺžka nového torpéda je 5,97 m, priemer 533 mm a hmotnosť 1,3 t. Pohon zabezpečuje extrémne tichá elektrická pohonná jednotka Atlas Electronic poháňajúca dva rady skrutiek v prstenci. Udeľia torpédu maximálnu rýchlosť 50 uzlov (93 km/h) a umožnia maximálny dosah 50 námorných míľ (93 km).

Poliaci sú tvrdohlaví

Poľské ozbrojené sily pripravujú nákup 70 viacúčelových stredných vrtuľníkov v hodnote 12 miliárd zlotých pre pozemné sily a námorníctvo. Do tendra sa prihlásilo konzorcium tvorené americkou firmou Sikorsky a poľskou PZL Mielec s S-70 Black Hawk, európsky Airbus Defense & Space s EC725 Caracal a britsko-talianska AgustaWestland s poľskou spoločnosťou Swidnik SA ponúkla AW-149. Hoci favoritom bol od začiatku Sikorski, najnovšie o tender stratil záujem. Podmienky výberu sú podľa neho formulované pre vopred vybratého záujemcu a žiadny iný výrobca ich nedokáže splniť. Prezident spoločnosti Sikorsky Aircraft Corporation Mick Maurer poslal poľskému prezidentovi a ministrovi obrany otvorený list, ktorým odmietol zapojiť sa do súťaže „kým sa podmienky nezmenia“. Poľské ministerstvo obrany v odpovedi zdôraznilo, že súťaž sa riadi požiadavkami ozbrojených síl, a nie ponukou predajcov, takže podmienky sa meniť nebudú.

Civil s armádnou dušou

Miroslav Vendžúr aj jeho manželka Emília odpracovali v rezorte obrany ako zamestnanci spolu šesť desaťročí. Ich príbeh je o to zaujímavejší, že obaja v ostatnom čase dochádzali na týždňovky. S pánom Miroslavom sme sa stretli na jeseň v posledný deň jeho pracovného života. Býva síce v Trenčíne, no pracoval v Liptovskom Mikuláši.

Na Ministerstve obrany SR a v útvaroch a zariadeniach na zabezpečenie činnosti MO pracujú necelé dve tisíce nevojenských zamestnancov. V Ozbrojených silách SR ich je takmer 3 800. Miroslav Vendžúr bol jedným z nich.

Týždňovky

„Už keď som pracoval od januára 1977 ako „finančák“ na veliteľstve Východného vojenského okruhu v Trenčíne, bol som viac na inšpekciách po útvaroch, ako doma,“ spomenul. Aj na jeho príklade je zrejmé, že v našom rezorte pre svoju prácu žijú často dlhodobo v odlúčení nielen manželstvá vojakov: „Na Liptov som dochádzal posledných päť rokov.“ Pôsobil tu ako referent na Personálnom úrade OS SR. No nielen to. V rokoch 2000 až 2004 podobne dochádzal z Trenčína do Bratislavy. A ešte niečo. Keď v roku 2009 zrušili na Veliteľstve pozemných síl miesto jeho manželke Emílii, „týždňovkárkou“ sa stala aj ona. Ako občianska zamestnankyňa pracuje v spisovni ženistov v Sereďi. „Tak ako si mňa kedysi neužili naše dve dcéry, teraz sme chýbali trom

vnučkám a vnukovi obaja dedkovci,“ pripomenul. Nás však tiež zaujímalo aj to, ako sa dá aj pri toľkých odlúčeníach udržať partnerský vzťah. „Je to o tolerancii a o dôvere. O vnútorných pravidlách vzťahu, ktoré nie sú definované, ani presne vymedzené, no každý z oboch partnerov približne cíti, že odkiaľ a pokiaľ,“ povie. Na dôvažok dodá: „Manželka je našťastie veselá kopa, berie problémy s nadhľadom – a aj to je základ úspechu.“ A čo na to pani Emília? „Čo vám mám povedať? Keď sa musí, tak sa to pri dobrej vôli dá. Nás takto donútil žiť život. Keďže sme sa videli len cez víkend, akékoľvek hádky by boli tým najhorším mrhaním času. Väčšinou ideme do záhrady, zameriavame sa na seba, venujeme sa vnukom – a to sú tie najkrajšie chvíle.“

Dedko na plný úväzok

Pravdaže, nebolo všetko vždy len s úsmevom. „Mal som aj chvíle, keď som sa cítil úplne vyhorieť. Platiť si ubytovne z platu civilného zamestnanca tiež nie je bohvie čo“, prizná M. Vendžúr. Vráťme sa však ešte k jeho posledným okamihom pracovného pôsobenia. Jedna vec ho nepotešila. „Chcel som na vnútorný intranetový okruh rezortu či ozbrojených síl zavesiť svoju rozlúčku a poďakovanie tým, ktorých som za 37 rokov práce v rezorte poznal. Nepodarilo sa, nebol som funkčne dosť vysoko. Mrzí ma to. Preto sa pýtam, či by nestálo za úvahu zriadiť aj na tento účel nejakú podstránku?“ Na druhej strane z čoho sa tešil? „Z toho, že som neodchádzal ako viacerí, ktorým spomedzi šéfstva nemal ani kto ruku podať. Prijal ma riaditeľ Personálneho úradu Ozbrojených síl plukovník Ivan Salaši, so všetkými som sa rozlúčil, ako sa patrí, budem spomínať v dobrom. No a teraz si už budem najviac užívať svoje vnúčatá a tešiť sa na svoju víkendovú manželku,“ zasmial sa Miroslav Vendžúr.

Vendžúrovci majú dve dcéry. Jedna z nich je profesionálna vojačka a aj jeden zať je profesionálny vojak. Štyri vnúčatá sa na „dedkovcov“ tešia – a dedko na ne. Práca má dosť aj v záhradke, ale oni budú mať, pravdaže, prednosť. A čo by si želal na Vianoce po tom, ako zasadnú k Štedrej večeri, pri ktorej nesmú chýbať oplátky s cesnakom a medom, kapor a biela smotanová hríbová omáčka? „Ak by som mohol dostať pod svoj čerstvý dôchodcovský vianočný stromček aj dlhodobý darček, tak to nepochybne bude zdravie, aby som mohol pre svoje vnúčatá čo najdlhšie ostať dedko na plný úväzok.“

Text a foto: Pavol Vitko

Zahrali Jamesovi Bluntovi

Výrazná osobnosť populárnej hudby, bývalý anglický armádny dôstojník James Blunt v rámci svetového turné Moon Landing 2014 World Tour odohral 28. októbra koncert v bratislavskej Aegon aréne. Nechýbali pri tom príslušníci Vojenskej hudby OS SR. Pod taktovou kpt. Borisa Hokinu prekvapili Jamesa Blunta inštrumentálnymi úpravami jeho piesní Postcards a You are so beautiful. Vystúpenie Vojenskej hudby OS SR zožalo aplauz nielen hosťujúceho speváka, ale i stoviek jeho obdivovateľov z rôznych krajín sveta.

Foto: Patrik Ratajský

Enduring Medical Care

Odborné taktické cvičenie s názvom ENDURING MEDICAL CARE zamerané na prepravu špeciálnych zdravotníckych prostriedkov, sa uskutočnilo pod velením podplukovníčky Zuzany Kraushuberovej, veliteľky dopravného práporu Hlohovec. V apríli tohto roka sa realizovala prvá časť výcvikovej úlohy – preprava a montáž mobilných operačných sál kontajnerového typu pre civilnú nemocnicu s poliklinikou v Topolčanoch. Po ukončení rekonštrukcie topolčianskej nemocnice sa konala ďalšia časť odborného taktického cvičenia: demontáž, manipulácia a prevoz mobilných zdravotníckych kontajnerov ISO 1C a ISO 1CX. Úlohu úspešne realizoval dopravný prápor v spolupráci s multifunkčným práporom z posádky Hlohovec.

Cvičenie bolo zamerané na plnenie úloh domáceho krízového manažmentu v cestnej preprave špeciálnych zdravotníckych pracovísk. Preverilo flexibilitu dopravného práporu. Na výcvikovej úlohe participoval aj Úrad hlavného lekára, Základňa mobilných komunikačných a informačných systémov Ružomberok spolu s Multifunkčným práporom Hlohovec.

Piloti v mrznúcej hmle

Jesenný prechod hlavného hrebeňa Nízkych Tatier preveril odolnosť dvanástich príslušníkov lietajúceho personálu vrtuľníkového krídla Prešov voči dlhodobému fyzickému zaťaženiu počas pobytu v náročných vysokohorských podmienkach.

Nástupným bodom „výcviku prežitia“ bola horehronská obec Telgárt, z ktorej nasledoval náročný výstup s viac ako kilometrovým prevýšením na Kráľovu hoľu (1 946 m. n. m.). Ďalšie dni prechádzali vrcholy či sedlá Veľkej Vápenice, Homôľky Čertovice, Ďumbiera (najvyšší bod trasy – 2 043 m. n. m.), Chopku, Prašinej či Donovál. Pretrvávajúce hmlisté počasie s viditeľnosťou do 20 metrov bolo „okorenené“ ľadovým vetrom s nárazmi nad 70 km/h. Noci v horských útulniach, „zababušení v spacákoch“, boli tiež studené, ale aspoň bez vetra. Absolvovaná stovka kilometrov počas piatich dní preverila nielen kondíciu a psychickú odolnosť účastníkov, ale priniesla aj cenné poznatky o výbave potrebnej na dlhodobjší pobyt v exponovanom prírodnom prostredí. Lietajúci personál musí jeden letný a jeden zimný výcvik prežitia absolvovať vždy v priebehu dvoch rokov. Cieľom je o. i. pripraviť letcov ak by napríklad v podobných extrémnych podmienkach núdzovo pristáli a museli by sa postarať sami o seba.

Hneď vedľa trasy prešovských letcov pod vrcholom Chabenca zahynul pri ústupe povstaleckých bojovníkov do hôr pred 70 rokmi (10. 11. 1944) na vyčerpanie v mrznúcom daždi Jan Šverma, jedna z významných postáv Slovenského národného povstania. Prešovskí letci si spomenuli aj na ďalších osem desiatok povstalcov, ktorí spolu s ním neprežili ústupový pochod vo víchrici a v mraze drsných Nízkych Tatier.

Text a foto : nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

Airlift Reaction 2014

Vykonaním komplexného štábného nácviku pod názvom AIRLIFT REACTION 2014 vyvrcholila v dk Kuchyňa príprava výcviku príslušníkov štábu. Cieľom nácviku bolo precvičiť príslušníkov štábu pri vedení operácie domáceho krízového manažmentu (DKM). Nácvik bol zameraný na plnenie úloh taktických preprav a prieskumných letov, ako aj plnenie asistenčných úloh na podporu štátnych orgánov, orgánov obcí alebo vyšších územných celkov pri riešení krízových situácií. Celé cvičenie sa odohrávalo na fiktívnom území Dunajskej republiky bez reálneho nasadenia vojsk. Proces prípravy, plánovania, vykonania a vyhodnotenia tohto vojenského distribuovaného cvičenia prebiehal podľa štandardov NATO v súlade s normou Bi-SC 75-3. Podpornými nástrojmi cvičenia boli Joint Exercise Management Module (JEMM), SharePoint a určené spojovacie prostriedky mobilného komunikačného systému (MOKYS). Vykonaním AIRLIFT REACTION 2014 sa implementovali normy NATO do výcviku dk Kuchyňa, a zároveň sa zvýšila schopnosť a interoperabilita príslušníkov dk Kuchyňa pri takýchto vojenských cvičeniach. Nácvik prispel k získaniu poznatkov a skúseností pre ďalšie využitie, ako aj k zefektívneniu práce príslušníkov štábu dopravného letectva.

PÁTRAČ 2014

Dňa 30. októbra sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký Vrch uskutočnila súťaž Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky (ČS PSR) s názvom „PÁTRAČ 2014“. Jej cieľom bolo preveriť družstvá ČS PSR z vybraných predmetov prípravy jednotiek a základných bojových zručností (strelecká príprava, zdravotná príprava, RCHBO, topografická príprava, ženijná príprava, taktická príprava, telesná príprava). Spustením podujatia bola súťažná disciplína - ťahanie osem ton vážiaceho stredného nákladného automobilu AKTIS 4x4, počas ktorej si príslušníci družstva preverili nielen fyzickú kondíciu, ale aj tímového ducha. Na základe časového rozdielu sa víťazným družstvom PÁTRAČA 2014 stalo družstvo príslušníkov 2. Roty ČS PSR pod vedením čatára Miroslava Chovanca (109 b, čas 1:43:40).

Autor: npor. Ing. Andrea Rišianová

Master Harmony 2014

Príslušníci plrb Nitra sa v dňoch 14. až 24. októbra spolu so zahraničnými partnermi z 25. protiletadlového raketového pluku Strakonice a z 10th Army Air & Missile Defence Command zúčastnili na cvičení Master Harmony 2014 v priestoroch 211. taktickej letky Čáslav (ČR). Cieľom cvičenia bolo overiť novo doplnené spôsobilosti LLA-PI (Low Level Air Picture Interface) do systémov velenia a riadenia (C2) zúčastnených štátov v podmienkach reálnej vzdušnej činnosti. Cvičeniu predchádzalo v plrb Nitra splnenie podmienok STANAG 4312 a podmienok skupiny SHORAD C2 TOE formou I. a II. úrovne hardvérových a softvérových simulačných testov v súčinnosti so zahraničnými partnermi z ČR a USA. Počas cvičenia Master Harmony 2014 boli vykonané praktické testy III. úrovne, t.j. testy funkčnosti prepojenia nášho systému C2 ASTRAPAN PVO so systémom C2 AČR „RACCOS“ a systémom C2 USA FAAD a vzájomné zdieľanie informácie o vzdušnej situácii získavanej zúčastnenými stranami z vlastných rádiolokátorov (ST-68MSK, ReVISOR). Výsledky cvičenia Master Harmony 2014 potvrdili pripravenosť a spôsobilosť jednotiek plrb plniť zložité úlohy protivzdušnej obrany v podmienkach mnohonárodných zoskupení jednotiek PVO, čo v konečnom dôsledku potvrdilo aj zvýšenie úrovne ich interoperability.

● 1. novembra bolo veliteľstvo topolčianskej 1. mechanizovanej brigády reorganizované na novú optimalizovanú štruktúru. Predstavil ju veliteľ plukovník gšt. Ján Bujňák. Nová štruktúra znamená aj príchod nových profesionálnych vojakov, ktorí boli počas slávnostného privítania na pôde Jaselských kasární povýšení do vyšších hodností.

● K reorganizačným zmenám došlo 1. novembra aj na veliteľstve prešovskej mechanizovanej brigády. Štáb sa rozčlenil na odborné orgány pre operácie a pre podporu operácií. Zástupca veliteľa brigády plukovník Ján Parimucha na slávnostnom zhromaždení veliteľstva privítal devätnásť nových príslušníkov a ôsmim podriadeným blahoželal k povýšeniu.

● Náčelníkom štábu levického 13. mechanizovaného práporu sa od 1. novembra stal major Radoslav Kalaba. Na slávnostnom nástupe ho privítal veliteľ práporu podplukovník Dušan Michálek. Veliteľom 3. mechanizovanej rotý sa stal kapitán Ladislav Gurský, za nového zástupcu veliteľa 1. mechanizovanej rotý bol menovaný nadporučík Jozef Bačko.

● Dňa 4. novembra 2014 na generálnom štábe v Bratislave za účasti generálov a vysokých dôstojníkov Generálneho štábu OS SR slávnostne odovzdali striebornú medailu Za spoluprácu s Ozbrojenými silami Poľskej republiky plukovníkovi Ing. Ivanovi Pachovi (náčelník Odboru bojovej prípravy ŠbSP GŠ OS SR). Udelil mu ju minister obrany Poľskej republiky Tomasz Siemoniak a odovzdal pridele nec obrany Poľskej republiky akreditovaný v Slovenskej republike plk. Zbigniew Komański. Medaila je vyjadrením ocenenia za prácu a zásluhy pri rozvoji Joint Force Training Centre (NATO JFTC) v Bydgoszczy (Poľsko) kde plk. Pach pôsobil vo funkcii náčelníka centra cvičení a výcviku JFTC.

● V priestoroch leteckej základne Sliač sa 4. novembra pod gesciou Slovenského verifikačného centra MO SR (SVC) uskutočnilo metodické zamestnanie s veliteľmi deklarovaných miest, objektov kontrol, útvarov a podnikov spadajúcich pod Zmluvu o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZoKOS), Zmluvu o otvorenom nebi (ZON) a Viedenský dokument 2011 (VD 11). Cieľom bolo vyhodnotenie výsledkov kontrol deklarovaných miest, objektov kontrol a štvrtročných príprav príslušníkov OS SR, ktorí zodpovedajú za dokumentáciu. Zástupca SVC major Jozef Zadžora vyhodnotil aj inšpekčné aktivity uskutočnené v roku 2014 na území Slovenskej republiky.

● Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Hamar odovzdal 4. novembra ďakovný list príslušníkovi Odboru podpory policajného výkonu nadporučíkovi Marošovi Klačkovi za profesionálny prístup, vzornú reprezentáciu Vojenskej polície a výborné výsledky počas štúdia na základni Fort Leonard Wood v Missouri, USA.

● Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Ing. Milan Hamar udelil 23. októbra medailu Vojenskej polície III. stupňa (bronz) veliteľovi Síl výcviku a podpory OS SR plukovníkovi gšt. Ing. Martinovi Stoklasovi ako ocenenie za dlhoročnú spoluprácu pri plnení spoločných úloh v prospech OS SR.

● Pri príležitosti životného jubilea a za významný podiel v spolupráci pri prezentácii Vojenskej polície na verejnosti v rokoch 2009 až 2014 udelil riaditeľ Vojenskej polície plk. Milan Hamar medailu Vojenskej polície III. stupňa redaktorovi rezortného mesačníka Obrana Jozefovi Žiakovi.

Najskúsenejší veliteľ tanku

Na najväčšom tohtoročnom cvičení našich ozbrojených síl s medzinárodnou účasťou Ground Pepper sa dlhšej odmlke predstavili aj príslušníci jedinej tankovej jednotky. Konkrétne tanková čata trebišovského zmiešaného práporu pod velením poručíka Jaroslava Babíka.

Pre jej príslušníkov to bola podľa veliteľa čaty vítaná príležitosť plniť úlohy v poľných podmienkach v súčinnosti s mechanizovanými jednotkami nielen našich ozbrojených síl, ale aj českých a poľských, či americkej Národnej gardy zo štátu Indiana. Pre mnohých tankistov to bol návrat do Výcvikového priestoru Vojenského obvodu Lešť po dlhoročnej prestávke. Veď sám veliteľ čaty, ktorý pôsobí v tankovejrote už štvrtý rok, bol na Lešti po prvý raz.

Rodinná tradícia

Preto sa v príprave na cvičenie i v jeho priebehu musel spoľahnúť na skúsených vojakov čaty, ktorí Lešť poznali z predchádzajúcich výcvikov. Takým je aj najskúsenejší veliteľ tanku celej čaty rotmajster David Koma. Rodák z Trebišova začínal v armáde pred 12 rokmi. Vtedy ešte ako vojak základnej služby v poddôstojníckej škole v Martine, neskôr v Trebišove. Tanky ho zaujímali. Aj preto len štyri dni po ukončení vojenčiny sa rozhodol stať profesionálnym vojakom. „Tanková technika ma priťahovala už dávno. Možno je v tom aj rodinná tradícia. Veď aj otec bol tankista,“ priznáva rotmajster Koma.

Veliteľ a jeho vodič

Je už nepísanou tradíciou, že práve veliteľ jednotky má k dispozícii najskúsenejšieho vodiča. Inak to nie je ani v prípade tankovej čaty trebišovského zmiešaného práporu, ktorá plnila úlohy na cvičení Ground Pepper.

Za „rajčiakmi“ tanku bol desiatnik Zdenek Malejčík. Tanku zostal verný ešte z čias vojenskej základnej služby v bývalom útvere v Kežmarku, neskôr v Michalovciach. Začínal na T-55 a postupne prešiel na súčasný T-72, na ktorý aj napriek mnohým posmešným rečiam nedá dopustiť. Podľa neho je to stále dobrá techni-

ka. Len sa o ňu treba náležite starať. No najmä pravidelne jazdiť v rôznych typoch terénu a tak zdokonaľovať svoje jazdecké umenie.

A práve cvičenie Ground Pepper, ktoré sa uskutočnilo na Lešti, poskytlo takú víťanú príležitosť. „Je to veľká škola pre vodičov tankov. Lebo priestor VVP Kamenica nad Cirochou, kde sme častejšie, je podstatne menší a pre nás už známy. Vodič tanku potrebuje ako soľ taký rozmanitý a rozsiahly terén, ako je na Lešti. Dôkladne preverí vodičov, ich umenie. Najmä po daždoch. Ale zabráť dá aj prach, ktorý značne sťažuje orientáciu. Mali by sme tu byť častejšie. Naposledy som tu bol pred šiestimi rokmi,“ priznáva skúsený vodič tanku, ktorý je už desať rokov profesionálnym vojakom a má za sebou dvojnásobné pôsobenie v operácii ISAF v Afganistane.

Veliteľ čaty poručík Jaroslav Babík sa na jeho adresu vyjadruje pochvalne. Veď vždy sa na neho môže spoľahnúť. Aj v ťažkom teréne na Lešti po celodennom daždi ho spoľahlivo dopravil na určené miesto. A pre mladších vodičov čaty je dobrým príkladom.

Text a foto: Jozef Žiak

Postupom času získaval potrebné praktické i teoretické skúsenosti a prepracoval sa na pozíciu veliteľa tanku. K tomu pridal aj skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Najskôr z Balkánu z operácie KFOR v Kosove a potom z Afganistanu. Bol členom strážnej jednotky v Tarin Kowte i v Kandaháre. „Medzinárodné skúsenosti mi veľmi pomohli zvýšiť môj rozhľad, ale aj odborné skúsenosti. Videl som, že každé podcenenie a nedodržanie povinností sa môže veľmi vypomstiť a stať vojaka aj život. Človek si až po zaistení ľudí, ktorí chceli preniknúť do priestorov medzinárodnej základne, uvedomí, že práve od jeho ostražitosti v mnohom závisí bezpečnosť aj životy nielen našich slovenských vojakov, ale aj kolegov z mnohých armád NATO,“ konštatuje veliteľ tanku.

Vie učiť mladších

Ďalšie skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí získal na cvičení Ground Pepper. Okrem iného spoločne pôsobili a plnili úlohy aj s príslušníkmi ľahkej motorizovanej rotý Armády Českej republiky z Jindřichovho Hradca. Poručík Babik priznáva, že rotmajster David Koma bol na cvičení jeho pravou rukou. „Je to skúsený vojenský profesionál, na ktorého sa vždy môžem spoľahnúť. Má potrebnú autoritu u podriadených. Ale nielen formálnu, vyplývajúcu z funkcie či hodnosti. Jeho výhodou je, že skúsenosti a poznatky vie odovzdať aj mladším, menej skúseným príslušníkom čaty. Úspechy, ktoré naša čata dosiahla v priebehu cvičenia Ground Pepper, sú z veľkej časti aj jeho dielom,“ poznamenáva spokojný veliteľ tankovej čaty poručík Jaroslav Babik.

Text a foto: Jozef Žiak

Elektrický šok

Už mnoho rokov pomáhajú školy, kurzy a rôzne druhy školení príslušníkov našich ozbrojených síl v USA ich ďalšiemu odbornému rastu. Inak tomu nie je ani v prípade nadporučíka Maroša Klačka z trenčianskeho velenia Vojenskej polície.

Nedávno absolvoval s úspechom kurz pre dôstojníka Vojenskej polície vo Fort Leonard Wood v Missouri. Po ukončení prípravného kurzu bol pridelený do rotý Bravo 701. práporu Vojenskej polície, kde prebiehal osemnásť týždňový kurz. V jeho triede bola približne tretina aktívnych amerických vojenských policajtov, ďalšiu tvorili záložníci a poslednú príslušníci Národných gárd jednotlivých štátov USA. Triedu dopĺňali štyria príslušníci námornej pechoty a dvaja cudzinci. Nadporučík Klačko a vojenský policajt z Nepálu.

Všetci si museli zvyknúť na náročný denný režim. Na ranné vstávanie o 4,00 alebo 4,30. Po hodinovej rozcvičke, rannej hygieny a raňajkách nasledovali hodiny na učebni alebo výcvik v poli. Bežný študijný deň sa končil až po šiestej hodine večer, výcvik až okolo ôsmej. Potom čakalo nadporučíka Klačka a ďalších frekventantov kurzu vypracovanie zadaných úloh a príprava na nasledujúci deň. Kurz bol rozdelený na niekoľko častí. Každá končila viacdňovým cvičením. Najneprijemnejšie zážitky boli povinné absolvovanie elektrického šoku nesmrtiacou zbraňou - Taserom a plnenie špecifických policajných činností po aplikácii OC - obranného spreja priamo do očí z bezprostrednej blízkosti. Vyvrcholením kurzu bolo deväťdňové vyvedenie v poli, kde museli splniť policajné misie rôzneho charakteru v náročných podmienkach. „V minulosti neboli zahraniční študenti účastníkmi niektorých cvičení. Počas kurzu došlo k zmene a mohol som sa ako cudzinec zúčastniť všetkých cvičení,“ hovorí nadporučík Klačko.

Podľa neho hlavná pozornosť sa venovala príprave byť lídrom, viesť skupinu, čatu, vedieť pracovať v tíme a dokázať správne a rýchlo reagovať na zmeny počas plnenia rôznych úloh.

Text: Jozef Žiak • Foto: archív MK

• Príslušníci multinárodného kontingentu Sektoru 4 vo Famaguste na Cypre si 3. novembra uctili pamiatku zosnulých príbuzných, kamarátov, ale aj padlých vojakov vo vojenských operáciách a zapálili sviece pri pomníkoch v priestore kempu generála Milana Rastislava Štefánika. Obrad slúžil vojenský duchovný kpt. Szakala, ktorý predniesol modlitbu k zosnulým v slovenskom a maďarskom jazyku a aj v staroslovienčine. Vo večerných hodinách sa v kaplnke sv. Cyrila a Metoda uskutočnila sv. omša za najbližších zosnulých.

• Na sklonku októbra vykonali v rote práporu výcviku Martin kurz strelcov tanku T-72M1. Frekventanti sa oboznámili s celkovou konštrukciou zbraňového systému aj so zbraňami a muníciou tanku. Výcvik vyvrcholil praktickými streľbami z T-72, z miesta a za pohybu, na strelnici bojových vozidiel CV Lešť.

• V súvislosti so zavádzaním novej techniky sa v dňoch 10. - 14. novembra v priestoroch práporu RCH-BO Rožňava konal kurz obslúh dekontaminačných zariadení Sanijet C.1126 a Sanijet C.921, s cieľom naučiť frekventantov prípravu dekontaminačného zariadenia a prakticky precvičiť nové postupy dekontaminácie pre jednotlivé osádky podľa štandardov NATO. Špeciálne dekontaminačné zariadenia sú súčasťou dekontaminačných vozidiel DEKVOZ a súprav na dekontamináciu osôb SDO pri úplnej dekontaminácii osôb, zbraní, materiálu a techniky.

• V Poddôstojníckej akadémii práporu výcviku Martin sa 24. októbra skončila líderská časť poddôstojníckeho kurzu OR-6. V septembri nastúpilo do kurzu 77 profesionálnych vojakov, z toho 23 žien. Po úspešnom splnení vstupného preverenia zo vševojskovej prípravy a pohybovej výkonnosti ich vo výcviku pokračovalo 74 a líderskú časť úspešne ukončilo 73 frekventantov. Absolventov čaká ešte ďalší odborný výcvik.

• Pre slovenský personál rotujúci v decembri 2014 a potom v marci 2015 v rámci operácie EUFOR-ALTHEA sa príprava na pôde práporu výcviku v Martine vo Výcvikovej jednotke vojenských misí začala už v polovici septembra. Úvodný týždeň kládol dôraz na základné bojové zručnosti a prehĺbenie poznatkov z oblasti Personnel Recovery. Potom sa zamerl na získanie podrobných poznatkov o historickom vývoji konfliktu a špecifikách operácie, na kultúru každého etnika, jazykové či náboženské rozdielnosti. Záverečné cvičenie CURIOUS COLLECTOR sa konalo v anglickom jazyku. Príslušníci OS SR, ktorí budú pôsobiť vo veliteľstvách NATO a EUFOR, si preverili pripravenosť veliteľsko-štábnym cvičením FINAL TEST, tiež v anglickom jazyku. Osobitná kontrola výcviku z úrovne SCKM GŠ OS SR potvrdila, že slovenskí príslušníci budú plnohodnotnou súčasťou operácie.

• Psovodi Vojenskej polície so služobnými psami absolvovali spoločný udržiavací výcvik, ktorý organizovalo Oddelenie kynológie Odboru výcviku a kynológie Vlkanová - Hronsek. V denných a nočných podmienkach v priestoroch oddelenia kynológie a Základnej školy v Slovenskej Ľupči okrem tréningu cvikov poslušnosti cvičili i riešenie situácií pri hľadaní omamných a psychotropných látok, výbušnín a prekurzorov. Zamestnanie pod vedením hlavného kynológa OS SR kpt. Petra Šoltésa prispelo k zvýšeniu odbornej pripravenosti psovodov a služobných psov Vojenskej polície.

2002

1. júl vznik Síl výcviku a podpory OS SR (1. 7. 2002 – 17. 12. 2004, veliteľ generálmajor Milan Maxim). SVP pozostávali z veliteľstva výcviku, veliteľstva logistiky, spojovacieho veliteľstva, veliteľstva posádky Bratislava, dvoch výcvikových základní a VVP Lešť.

2003

Po reorganizácii zostali veliteľstvá výcviku, logistiky, spojovacie a posádky Bratislava. Celkovo bolo zrušených 58 útvarov a zariadení, 3 nové vznikli. V poddôstojníckej akadémii v Liptovskom Mikuláši, v kasárňach Mokraď zorganizovali vstupné poddôstojnícke kurzy E-5 (čatár).

2004

Funkciu veliteľa prevzal 18. decembra generálmajor Ján Kačmár (do 30. 11. 2007). Uskutočnila sa transformácia materiálových základní a prvá etapa transformácie materiálových tried na 5 zásobovacích tried podľa normy NATO STANAG 2961. Začalo sa scivilňovanie služieb v oblasti stravovania, fyzickej ochrany objektov, upratovania. Počet nástupných termínov sa zvýšil zo štyroch na šesť z dôvodu skrátenia povinnej vojenskej služby. Na prípravu profesionálnych vojakov vznikli: Odborná výcviková škola pozemného vojska Martin, Odborná výcviková škola letectva Košice a Odborná výcviková škola PVO, KIS a EPs Mokraď.

2005

Skvalitnilo sa zabezpečenie fyzickej ochrany objektov (FOO). Rozbehla sa výstavba NSE v Hlohovci a tímu EOD v Novákoch. Uskutočnila sa dostavba cvičiska RCHBO v Zemianskych Kostolnoch a začalo sa stavať referenčné a chemické laboratórium. Ukončenie povinnej vojenskej služby. Posledným vojakom základnej služby v histórii SR bol vojak Stanislav Žulko (Pluk ČS).

2006

1. január 2006 – plná profesionalizácia OS SR, dokončenie transformácie 10 materiálových tried do 5 zásobovacích tried podľa normy NATO STANAG 2961. Prijatá logistická doktrína OS SR a Spoločná operačná logistická doktrína OS SR. Zrušená Výcviková základňa VZS Kežmarok a Výcvikové zariadenie Kežmarok. V Martine vznikla Výcviková jednotka vojenských misí a na Lešti Spoločné bojové výcvikové centrum (SBVC).

2007

Veliteľom sa stal generálmajor Ján Kováč (od 1. 12. 2007 do 31. 7. 2010). Úspešná certifikácia NSE pre NRF-10, certifikácia Tímu riadenia presunov a certifikácia jednotky EOD (pyrotechnický prieskum a likvidácia konvenčnej munície okrem ničenia leteckej munície). Vznik Centra výnimočnosti pre oblasť EOD.

2008

V Trenčíne sa uskutočnila medzinárodná konferencia: Vzťah veliteľ – veliaci pod-

Dvanásťročná služba armáde

Trenčianske Veliteľstvo síl výcviku a podpory vzniklo 1. júla 2002. Podľa jeho prvého veliteľa a súčasného náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Milana Maxima predovšetkým preto, aby sústredilo výkon všeobecných rutinných činností podporného charakteru pod jedno operačné veliteľstvo.

Generálporučík Maxim pripomína, že cieľom bolo odbremeniť operačné veliteľstvá pozemných a vzdušných síl od spomínaných činností a vytvoriť tak lepšie podmienky na bojový výcvik vojsk. Ďalej oddeliť výcvik mužstva a poddôstojníkov od bojových jednotiek, sústrediť riadenie logistiky do jedného centra a vytvoriť efektívny systém spojenia na podporu velenia v OS SR.

Nový prvok

Uplynulých dvanásť rokov ukázalo, že veliteľstvo v mnohom naplnilo spomínané predstavy. Hoci vývoj našich ozbrojených síl najmä po vstupe Slovenska do NATO a účasti našej krajiny v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, ale aj ich profesionalizácii priniesol postupne niektoré zmeny a korekcie. Vyplývali aj z reálnych finančných prostriedkov, vyčleňovaných zo štátneho rozpočtu pre potreby rezortu obrany.

Hlavným poslaním síl výcviku a podpory bolo komplexné zabezpečenie doplnenia a mobilizačného rozvinutia síl na plnenie úloh po vyhlásení vojnového stavu a v čase vojny; zabezpečenie vstupného a odborného výcviku vojakov a poddôstojníkov OS SR, podpora špecializovaného výcviku pred nasadením do operácií, logistická podpora OS SR, príprava a poskytovanie logistických podporných prvkov pre operácie pozemných síl. Ale aj komplexné zabezpečenie ochrany a obrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov na území Slovenskej republiky, komplexné zabezpečenie prijatia spojeneckých síl v rámci operácie kolektívnej obrany na našom území. V neposlednom rade príprava a poskytovanie podporných prvkov mobilných komunikačných a informačných systémov pre operácie.

V posádkovom klube v Trenčíne sa 30. októbra symbolicky uzavrela dvanásťročná história síl výcviku a podpory. Na slávnostnom zhromaždení sa zúčastnili mnohí, ktorí písali ich históriu. Okrem už spomínaného prvého veliteľa generálporučíka Milana Maxima to bol napríklad aj ďalší bývalý veliteľ a neskôr náčelník GŠ OS SR generálporučík v zálohe Peter Vojtek.

Čo dokážu za polhodinu

Posledný veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR plukovník Martin Stoklasa vo svojom príhovore zhrnul dvanásťročnú existenciu síl výcviku a podpory v štruktúrach OS SR. Vyjadril poďakovanie za prejavenu podporu silám výcviku a podpory počas ich existencie v štruktúrach OS SR.

Okrem iného sily výcviku a podpory zaistovali všestranné logistické zabezpečenie OS SR. Opravy, poľné služby, vojenskú dopravu, zásobovanie vo všetkých triedach zásob. Ale aj približne 400 protokolárnych akcií ročne: štátne protokolárne aktivity, pietne akty kladenia vencov, vojenské pohreby, prezentáciu OS SR, či podporu prevádzky komunikačných a informačných systémov a bezpečnostných systémov KIS. Pripravili stovky vojakov a kľúčového personálu pre zahraničné misie a operácie na Balkáne, Cypre, Golanských výšinách, Iraku a Afganistane. Len na ilustráciu za zhruba 30 minút zabezpečovali 3 611 volaní v rámci rádiového dátového siete, 465 volaní v rámci verejnej telefónnej siete, odoslanie a prijatie 2 516 mailov.

Text a foto: Jozef Žiak

Sily výcviku a podpory pripravili v odborných kurzoch tisícky špecialistov

dôstojník, postavenie a úloha veliaceho poddôstojníka, organizovaná v spolupráci s Národnou gardou štátu Indiana. Návik aktivácie a nasadenia deklarovaných síl pre NRF-10, certifikácia rot NSE a čaty EOD pre česko-slovenskú bojovú skupinu (EU BG CZE/SVK). V priebehu rokov 2004 až 2008 bolo pre potreby OS SR vyškolených 9 500 vojakov.

2009

Zasadenie NATO výcvikovej, pracovnej skupiny pre individuálny výcvik a rozvoj vzdelávania (NTG TG IT&ED) v Trenčíne. Certifikácia deklarovaných jednotiek pre bojovú skupinu EÚ pod poľským velením (EU BG POL/SVK). Zrušených 5 útvarov a zariadení, vznik dopravného práporu v Hlohovci a Základne stacionárnych KIS v Trenčíne. Vznik Strediska výcviku leteckých odborností v Prešove.

2010

Veliteľom sa stal generálmajor Peter Vojtek (od 1. 8. 2010 do 15. 12. 2011). Prevzatie platforiem systému MOKYS, vojskové skúšky na kontajnerové dielne a kontajnery ISO 1C, zabezpečenie misie EÚ ALTHEA – Bosna a Hercegovina v rokoch 2010 – 2013. Certifikácia NSE 11. mprsk a NSE prrcho.

2011

Veliteľom bol brigádny generál Josef Pokorný (16. 12. 2011 až 30. 6. 2012). Národný výcvik kľúčového personálu CSS OMLT v operácii ISAF. Certifikácia NSE pre NRF 2012. Reorganizácia 19 útvarov a zariadení (MLF ZZ Západ – vytvorenie Regionálneho strediska naturálneho odievania v Nemšovej).

2012

Veliteľom bol brigádny generál Ľubomír Svoboda (1. 7. 2012 až 31. 7. 2013). MOKYS – dodaných 35 platforiem, postupná integrácia rádiového systému. Certifikácia NSE pre NRF 2012 a 2013. Účasť SVaP OS SR na cvičeniach Combined Endeavor od 2002 až 2013. ISAF – Afganistan: MAT-D-30 (v zodpovednosti VSaP 2012 – 2013.) Zrušený Sklad výzbroje Moldava nad Bodvou.

2013

Posledný veliteľ síl výcviku a podpory plukovník gšt. Martin Stoklasa (1. 8. 2013 – 30. 11. 2014). Slovak Endeavor 2013 – overenie a testovanie interoperability systémov KIS. Preverenie spôsobilosti NSE 22.mprsk a útvarov SLPS, zrušená 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová. Capable Logistician 2013, najväčšie medzinárodné logistické štandardizačné cvičenie za posledných 20 rokov v rámci NATO. Účasť: 40 štátov, 1 756 cvičiacich a 575 ks techniky.

2014

Sily výcviku a podpory mali pri svojom vzniku 1. júla 2002 dovedna 9 651 príslušníkov a zamestnancov, pri svojom zániku 31. októbra tohto roku 85.

Zlá vianočná hodina a dobro od vojakov

Jozef Michálik bol zdravý a veselý mladý muž, dobrý vojak, až kým počas Vianoc v roku 2010 nedostal krvácanie do mozgu. V priebehu jednej hodiny sa jeho životné plány nielenže dramaticky zmenili – ale už sa takmer stratili. Našťastie, vďaka rýchlemu zásahu zdravotníkov vo Zvolene a lekárov v Banskej Bystrici napokon prežil. Ale...

Jozef (1985) sa po absolvovaní základnej vojenskej služby v Martine rozhodol pre uniformu vojenského profesionála. Do nitrianskeho útvaru nastúpil v septembri 2006 ako guľometník. Neskôr bol strelec.

Veterán z ISAF odkázaný na pomoc

Prišlo to z ničoho nič. V spánku. Mohutné spontánne krvácanie do mozgu vážne ohrozilo jeho život. „Jozefova diagnóza znela: vrodená cievna malformácia s mohutným spontánnym krvácaním do mozgu. Ako sme sa neskôr dozvedeli, ide o veľmi zriedkavú chorobu, ktorá je vrodená a ktorú takmer nemožno odhaliť skôr, ako sa naplno prejaví, keďže príznaky nebývajú často takmer žiadne,“ povedala nám jeho sestra Iveta Janáková. Jozef, vojak 2. stupňa, ktorý slúžil aj v Afganistane, pritom úspešne absolvoval všetky lekárske prehliadky. Žiadna z nich však zákernú chorobu neodhalila. Mladý muž, ktorý mal osobitý zmysel pre humor a veľa snov, zrazu prestal hýbať celou pravou časťou tela vrátane ruky a nohy. Úplne zabudol rozprávať aj písať, bol dezorientovaný a odkázaný na pomoc rodiny pri všetkých každodenných činnostiach. V jeho lekárskych záznamoch bolo však aj viacero iných diagnóz.

Len pred tromi rokmi hrdý vojak Jozef ešte nemá ani 30 rokov a už je na plnom invalidnom dôchodku. Ako uviedla jeho sestra, vďaka rehabilitáciám a odbornej pomoci lekárov, logopéda i celej rodiny sa mu zdravotný stav krok po kroku zlepšuje.

Vážení vojaci z Nitry, vážená Vojenská podporná nadácia a všetci, ktorí ste nám pomohli.

Dovoľte mi, aby som sa Vám v mene brata Jozefa Michálika, ale aj v mene celej našej rodiny, úprimne poďakovala za Vašu ochotu, ústretovosť a pochopenie, ktoré ste nám prejavili poskytnutím finančného daru, ktorý bol použitý na rehabilitačnú liečbu môjho brata v Národnom rehabilitačnom centre v Kováčovej pri Zvolene.

Absolvovať rehabilitačný pobyt by nebolo možné bez pomoci ľudí ako ste Vy. Sme veľmi radi, že zdravotné problémy môjho brata a z toho vyplývajúce problémy našej rodiny Vám neostali ľahostajné a že svoju pomoc ste preukázali aj konkrétnymi činmi. Vďaka ľuďom ako ste Vy môže byť život môjho brata – Vášho bývalého kolegu, zas o niečo krajší, bohatší a najmä lepší a zo zdravotného hľadiska aj jednoduchší. Ešte raz a osobitne by sme chceli poďakovať aj príslušníkom 3. rotu VÚ v Nitre, ktorí počas liečebného pobytu môjho brata chodili ako dobrovoľníci vypomáhať s rôznymi prácami v Národnom rehabilitačnom centre. Ďalej naša špeciálna vďaka patrí pánovi pplk. v. v. Ing. Milanovi Gajdošovi z Vojenskej podpornej nadácie a, samozrejme, nemôžeme zabudnúť na všetkých kolegov a známych, ktorí prispeli svojimi 2 % dane, vďaka čomu sa brat mohol zúčastniť spomínanej rehabilitačnej liečby.

Ešte raz Vám v mene svojho brata a aj v mene celej svojej rodiny ďakujem a verím, že brat bude napriek svojmu hendikepu, ale zároveň aj vďaka Vám na sebe ďalej pracovať a bude sa cítiť zdravotne lepšie.

Zostávame s úctou

Sestra Jozefa Michálika Iveta Janáková a celá jeho rodina

je. Pomocou barly sa sám snaží chodiť, je postupne schopný vykonať niektoré z činností osobnej hygieny, znovu sa učí rozprávať a písať. Usiluje sa opäť sa zaradiť do života. „V tom mu

môžu pomôcť jedine intenzívne rehabilitácie a cvičenia. Pred dvoma rokmi absolvoval liečebný pobyt v Národnom rehabilitačnom centre (NRC) v Kováčovej pri Zvolene a ten mal na jeho pokrok aj najväčší účinok. Okrem toho si z vlastných zdrojov uhrádza odborné individuálne cvičenia 2 až 3 razy týždenne. Lenže aby sa dosiahli účinnejšie a trvalejšie výsledky, treba liečebno-rehabilitačný pobyt v NRC Kováčová zopakovať. „Žiaľ, žiadne rehabilitácie ani liečebné pobyty mu zdravotná poisťovňa nechcela preplatiť. No pre neho a ani pre rodinu nie je možné financovať z vlastných zdrojov jeho rehabilitačný pobyt ako samoplatcu.“

Pomohli spolubojovníci

Civilná verejnosť často hovorí, že všetci vojaci majú rôzne sociálne zabezpečenia, ale málo si uvedomuje skutočnosť, že zďaleka nie každý má možnosť odsľužiť potrebný počet rokov. Tobôž, keď sa stane niečo podobné ako Jozefovi Michálikovi. Aj preto vznikla Vojenská podporná nadácia a jej podporný program pre vojenské útvary a zariadenia s názvom Vojaci vojakom. Do programu sa v roku 2014 zapojilo už 10 útvarov. Vojaci

z Nitry si prostredníctvom nadácie a vďaka dvom percentám zo svojich daní vytvorili rezervný fond, ktorý môže pomôcť aj v takýchto situáciách. Do Kováčovej však nebolo jednoduché Jozefa dostať z viacerých, nielen finančných dôvodov. Keď sú však snaha a ústretovosť na oboch stranách úprimné, dá sa všetko. Príslušníci 3. roty mechanizovaného práporu (na fotografii s Jozefom Michálikom) pod vedením veliaceho poddôstojníka nadrotmajstra Jozefa Oravca napokon bývalého kolegu v Kováčovej počas jeho rehabilitačného pobytu nielenže navštevovali, ale v rámci dohodnutej dobrovoľníckej činnosti vypomáhali pri úpravách tamojšieho kúpeľného parku. Aj takto zabojovali za svojho kamaráta. „Boli sme tam v čase svojho osobného voľna tri razy po štyria a pre nás bolo najdôležitejšie, že Jozefovi pobyt pomohol a že tieto Vianoce bude mať opäť o niečo lepšie ako tie predchádzajúce,“ dodal nadrotmajster Oravec.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív IJ

Afganský Mikuláš

„Od našich bývalých holandských spolubojovníkov z afganského Tarin Kowtu som dostal smutnú správu, že jeden z našich najbližších kolegov z Tarin Kowtu z rokov 2008/2009 major Bert (Robertus) Bollen zomrel vo veku 54 rokov. Prosím, pošlite po sieti ďalej,“ informoval začiatkom zimy svojich priateľov z operačných výcvikových a styčných tímov (OMLT) jeden z jeho príslušníkov v hodnosti podplukovník. Áno, priateľstvá a väzby, úsmievy aj smútky z operácie ISAF ostávajú. Naši v uvedených tímoch pod velením Holanďanov pôsobili v rokoch 2008 až 2011, pričom ich holandskí partneri utrpeli aj straty na životoch. No našim ostala nepochybne aj veselá spomienka na tradičnú predvianočnú „spanilú“ jazdu holandského Mikuláša s Čiernym Petrom. Holandskí vojaci naštartovali štvorkolku a v predvianočnom preoblečení jazdili po tábore roztopašne vytrubovali, zvonili, strašili, rozdávali cukríky – a vojaci na základni sa v tom ďalekom odlúčení tešili ako malé deti. Inokedy Mikuláša sprevádzala skutočná (požičaná) fava.

Text a foto (pv)

Vo Vyškove prisahali zálohy

V piatok 7. novembra vo Vyškove slávnostne vyradili absolventov posledného tohtoročného kurzu základnej prípravy pre nových príslušníkov Aktívnych záloh Armády Českej republiky. V úvode ceremoniálu zložili absolventi kurzu vojenskú prisahu. Jedným z tých, ktorí získali dekrét o absolvovaní kurzu bol vojak Petr Macháček, v civile baník: „Pre mňa je to predovšetkým otázka vlastenectva, aby som niečo dokázal nielen sám sebe, ale aj mojím deťom. Aby som raz v starobe mohol povedať, že som bol vlasti užitočný.“

Čo dal výcvik vojačke Zine Rudovej? „Chcela som skúsiť čo to znamená a či to zvládnem. Bolo to fyzicky aj psychicky náročné,“ priznala poslucháčka diaľkového štúdia bezpečnostného manažmentu na Univerzite obrany a dodala: „Napokon som zistila, že sa mi to páči tak veľmi, že som sa rozhodla stať profesionálkou. Už som podala prihlášku, verím, že to čoskoro vyjde.“

Aktívne zálohy ako celok ocenil plukovník Vladimír Studený zo Sekcie rozvoja a plánovania schopností MO ČR: „Je to kvalitne pripravená neoddeliteľná súčasť našich ozbrojených síl, tvoriaca pevné spojenie s civilnou verejnosťou.“

(aš)

Desaťnásobná majsterka sveta Jana Purdjaková:

Bola som lenivá

Členka VŠC Dukla Banská Bystrica Jana Purdjaková (1976) získala na októbrových majstrovstvách sveta v Montreale v kulturistike žien (v súčasnosti premenované na Women's physique) do 163 cm desiaty titul majsterky sveta. Zároveň sa stala absolútnou šampiónkou. Prvé zlato z majstrovstiev sveta získala v roku 2000 vo Varšave.

Pochádza z Popradu, kde aj žije. Vo svojej zbierke má aj tituly z majstrovstiev Európy a ďalších súťaží. „Jana Purdjaková si za svoj výkon zaslúži obdiv. Potvrdila, že patrí k svetovej špičke. Sme hrdí na členku Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica,“ uviedol po jej úspechu minister obrany Martin Glváč, a my sme ju požiadali o rozhovor.

V Montreale ste sa v októbri stali majsterkou sveta desiaty raz. Tá radosť graduje alebo skôr všednie?

Na každý šampionát idem s veľkým rešpektom, nepodceňujem žiadnu pretekár-

ku. Na týchto MS som zvíťazila s veľkým náskokom a získala aj absolútny titul, a preto radosť z úspechu skôr gradovala.

Čo pre vás bolo v príprave najnáročnejšie?

Každá moja príprava je ako cez „kopirák“. Povedala by som, že asi najnáročnejšia je záverečná časť prípravy, keď znižujem príjem stravy na minimum, ale objem tréningu ostáva. Všetko je o pevnej vôli.

Aké to bolo stáť „na debne“ so zlatou medailou zo svetového šampionátu prvý raz?

Bolo to už dávno, v roku 2000, ale radosť bola obrovská, tak ako pri zisku každého titulu.

Aká športy vás oslovili pred fitness? Ako intenzívne ste sa im venovali?

Žiadne. Nikdy som nešportovala, bola som lenivá, opak dneška... Cvičiť som začala ako 18-ročná, aj to len preto, aby som spoznala jedného muža, Ľuboša Čapku, ktorý sa venoval kulturistike a som ním dodnes. Jemu vďačím za všetky úspechy, je moja opora.

Pamätáte si ešte na svoju prvú detskú športovú medailu, kedy a za čo bola?

Nebola naozaj žiadna.

Ste teda vôbec súťaživý typ?

Teraz už áno.

Ako si dokážete tak dlho udržať takú skvelú formu? Čo je vaša ťažisková motivácia?

Beriem to už ako životný štýl. Stravu dodržiujem počas celého roka. Pravidelne trénujem, a to 2x denne dvojfázovo. No a mám aj veľkú zodpovednosť voči Dukle, to je zrada najväčšia motivácia.

Ako sa vám trénuje pod krídlami Dukly?

Som maximálne spokojná hneď od môjho nástupu v roku 2001. Myslím, že všetci športovci Dukly sme vďační za to, že taký klub existuje. Keby nebolo Dukly, nikdy by som nezískala toľko titulov.

Čím sa viete najlepšie odreagovať od stresov do špičkových výkonov?

Najlepší relax je spánok, posedenie s priateľmi na káve a taktiež, ako každá žena, sú to aj nákupy.

Aké sú vaše ďalšie športové plány?

Majstrovstvá sveta v októbri 2015.

A čo ak niekedy prestanete s aktívnou kariérou profesionálneho športovca?

Po ukončení kariéry plánujem venovať sa trénerskej činnosti a založiť si rodinu.

Môžete nám povedať niečo o vašom stravovaní?

Zelenina, rybie filé, kuracie prsia + doplnky výživy, napríklad proteínové šejky.

Keďže idú Vianoce, budete trochu vedieť „popustiť brzdu“ obvyklej životospráve? Čo pre vás Vianoce znamenajú, ako ich najradšej prežívate, čo varievate – a čo by ste tento rok chceli nájsť pod vianočným stromčekom?

Trošku popustím, ale nie veľmi. Vianoce sú pre mňa najkrajším sviatkom v roku, vychutnávam si pokoj spolu s rodinou. Naše tradičné jedlo je kapustnica, oplátky, zemiakový šalát s rybou a kysnuté koláče, ktoré mám najradšej. A čo by som chcela nájsť pod stromčekom? Mám rada prekvapenia, mňa poteší všetko.

Text: Pavol Vitko

Foto: Igor Kopček, TASR

Kanón do vrečka

Najnovším z radu kompaktných fotoaparátov Canon pre náročnejších a profesionálnych používateľov je PowerShot G7 X. O precízne spracované zábery sa starajú svetelný (f/1,8) objektív s ohniskovou vzdialenosťou 24 – 100 mm, snímač veľkosti jedného palca s rozlíšením 20,9 Mpx a najvyspelejší obrazový procesor DIGIC 6 s vysokou rýchlosťou. To znamená zlepšený výkon za slabého osvetlenia, zvýšenú citlivosť, potlačenie šumu a širší dynamický rozsah. PowerShot G7 X dokáže rýchlosťou 6,5 snímky za sekundu zaznamenať až 692 fotografií

po sebe. Zvláda video Full HD 60p so stereofónnym zvukom vo formáte MP4, s ručným ovládaním rýchlosti uzávierky, clony, ručným doostrovaním so zvýraznením obrysov. Výklopný displej je dotykový. Na pripojenie nechýbajú technológie Wi-Fi a NFC. Rozmery sú 103,0 × 60,4 × 40,4 mm, hmotnosť 304 g. A ceny sa pohybujú okolo 620 eur.

**VIANOCE
podľa
OBRANY**

Ostružina v tvare štvorca

Spoločnosť BlackBerry zaznamenala ďalší úspech v zastavení prepadu predajov kedysi veľmi obľúbených manažérskych mobilných telefónov. Po smartfónoch z10 a z30 uviedla výstredný BlackBerry Passport. V elegantnom tele z nehrdzavejúcej ocele má displej s pomerom strán 1:1, uhlopriečkou 4,5" a rozlíšením 1440×1440 bodov pri hustote 453 ppi. Dokáže zobraziť 60 riadkov čitateľného textu. Passport zostal verný fyzickým tlačidlám v troch radoch so štandardným rozložením a dvomi radmi nastaviteľných tlačidiel na dotykovom displeji, kde možno nastaviť špeciálne znaky či interpunkčné znamienka, urýchliť si písanie výberom slov z prediktívneho slovníka a pomáhať si gestami. Akumulátor má 3 400 mAh. Passport poháňa štvorjadrový procesor Snapdragon 800 s 2,2 GHz, má 3 GB operačnej pamäte, 32 GB úložisko rozšíriteľné kartou MicroSD a 13-megapixelový fotoaparát s optickou stabilizáciou obrazu. Ani vyššia cena 649 eur nezabránila tomu, aby sa okamžite po uvedení do predaja BlackBerry Passport stal nedostatkovým tovarom.

FILM

Hobit: Bitka piatich armád

Šiesty a posledný film zo série adaptácií literárneho diela J. R. R. Tolkiena v réžii Petra Jacksona predstavuje nielen záver príbehu o hobitovi Bilbovi Bagginsovi (Martin Freeman a Ian Holm), ale aj začiatok dobrodružstiev mladého Froda (Elijah Wood) z Pána prsteňov. S rozpočtom štvrtí miliardy dolárov ho nakrútili na Novom Zélande a v Londýne. Benedict Cumberbatch je nielen predobrazom a hlasom zlého drača Smauga, ale aj Nekromancera a Saurona. Opäť sa stretneme s Legolasom (Orlando Bloom), kráľovnou Galadriel (Cate Blanchet), Elrondom (Hugo Weaving) i Sarumanom (Christopher Lee) ale najmä s odvážnymi trpaslíkmi a dobrým čarodníkom Gandalfom (Ian McKellen).

VIDEO

Storočie Miroslava Zikmunda

Spolu s Jiřím Hanzelkom (1920 – 2003) bol Miroslav Zikmund (1919) najznámejší český cestovateľ 20. storočia. V rokoch 1947 – 1950 podnikli cestu do Afriky a Južnej a Strednej Ameriky na automobile Tatra 87. Z cesty odvysielali viac než 700 reportáží a vydali päť cestopisných kníh. Druhú cestu – po Ázii, Océánii a Sovietskom zväze absolvovali v dvoch upravených nákladných autách Tatra 805 v rokoch 1959 – 1964. Po roku 1968 im normalizačný režim znemožnil publikovať i cestovať. Pri príležitosti Zikmundových 95. narodenín nakrútil brniansky dokumentarista Petr Horký televízny seriál Miroslav Zikmund: Cesta stoličím. V zostrihanej podobe sa dočkal aj uvedenia v kinách ako celovečerný dokument o jedinečnej osobnosti a jej pohľade na minulé storočie.

Opäť iba ponožky?

Nevešajte hlavu – aj taký banálny vianočný darček ako ponožky, môže byť originálny. Najmä ak pod stromčekom nájdete Dad's Army Socks od English Heritage. Nielenže vďaka podielu vlny spoľahlivo zahrejú, ale ich retro vojenský štýl poteší srdce každého správneho muža. A, ktovie, možno i nejednej ženy... A to iba za 12 britských libier!

Overená krása a spoľahlivosť

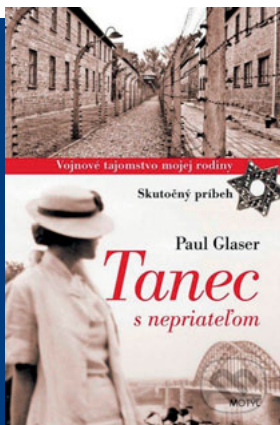
Od roku 1927 spoločnosť Stowa z nemeckého Engelsbrandu vyrába pôvodné modely leteckých, námorníckych či ponorkových hodín z 30. rokov minulého storočia a repliky vojenských hodín značiek, ktoré medzičasom zanikli – aj zahraničných. Stowa Flieger Chronograph a Stowa Marine Chronograph sú stále elegantné, prehľadné a presné. Ceny sa pohybujú od 1 600 eur vyššie.

Vôňa švajčiarskej armády

Victorinox je nielen jediným oficiálnym výrobcom povestných vreckových nožíkov švajčiarskej armády. Vyrába aj kvalitné kuchynské nože, hodinky, cestovnú batožinu, oblečenie – a kozmetiku. Ponúka toaletné vody, parfumsy a tuhé dezodoranty s tromi arómami pre ženy a šiestimi vôňami pre mužov. Okrem vôní, citlivo skomponovaných poprednými majstrami parfumov, zaujme aj netradičnými obalmi. Napríklad taký Classic Icon Eau de Toilette (100 ml v doplnovacom rozprašovači), zložený z arómy citrusu, zázvoru, levandule, cyprusu, pelargónie a ambry, nájdete v typickom odolnom šasi nožíkov Swiss Army.

KNIHA

Tanec s nepriateľom

Keď Paul Glaser počas návštevy Osvienčimu objaví medzi vystavenými exponátmi kufor z Holandska so svojím menom, jeho život sa prevráti naruby. Po návrate domov začína pátrať po vojnovnej minulosti svojej rodiny. Prostredníctvom denníka, fotografií, listov, ale aj filmov a piesní, odhaľuje neuveriteľný osud otцovej sestry – tety Roosje. Počas vojny ju väznili v niekoľkých koncentračných táboroch. V Osvienčime sa podrobila neľudským experimentom obávaného doktora Mengeleho a v Birkenau prežila aj vďaka tomu, že dávala hodiny tanca nemeckým dôstojníkom. Podmanivý skutočný príbeh silnej, citlivej a odvážnej ženy, ktorá si aj napriek pohnutému osudu zachovala životný optimizmus. Vo svojom denníku napísala: „Potrebujem minulosť, aby som mohla žiť budúcnosť.“ Kniha Paula Glasera vyšla vo vydavateľstve Motyľ.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

DECEMBER

1. december

1924 Začalo sa komunistické povstanie v Estónsku, neskôr potlačené

1954 USA a čínska nacionalistická vláda podpísali pakt o vzájomnej bezpečnosti

2. december

1969 Americká vojenská vyšetrovacia komisia začala vo Washingtone uzavreté súdne rokovanie o údajnej masacre juhovietnamských civilných obyvateľov v My Lai v máji 1968

3. december

1944 Britské jednotky potlačili povstanie v Grécku

5. december

1904 Narodil sa politik a generál Čs. armády Mikuláš Ferjenčík. Počas druhej sv. vojny bol zástupcom Jána Gollana vo Vojenskom ústredí, počas SNP poverenikom SNR pre národnú obranu a neskôr štátnym tajomníkom Ministerstva národnej obrany.

8. december

1914 V prvej väčšej námornej bitke prvej svetovej vojny pri Falklandských ostrovoch v južnom Atlantiku potopilo britské kráľovské námorníctvo 4 nemecké lode

10. december

1999 Európska rada na Helsinkom summite rozhodla o pozvaní Slovenska na rozhovory o vstupe do EÚ

12. december

1944 Nemecké vojská vykonali na viacerých miestach hromadné popravy. V Kremničke už po tretí raz popravili politických väzňov a účastníkov SNP

1979 NATO schválilo inštaláciu 572 rakiet stredného doletu v Európe do r. 1983

14. december

1944 Nemecké velenie vyhlásilo Bratislavu za pevnosť (Festung Pressburg) v rámci opevňovacieho systému Nemecka podľa dohody so slovenskou vládou z 30. 9.

16. december

1944 Nemci zahájili veľkú ofenzívu v Ardenskom lese v Belgicku (do 26. 12. 1944). Bola to posledná nemecká protiofenzíva na západe.

17. december

1944 V Bratislave po mučení na hlavnom veliteľstve HG zomrel študent Mirko Nešpor (na obrázku), hrdina SNP (*28. 9. 1924)

18. december

1914 Egypt sa stal britským protektorátom

20. december

1989 Americké jednotky začali útok na vybrané ciele v Paname

21. december

1979 V Londýne boli podpísané mierové zmluvy ukončujúce konflikt v Rodézii po 7 rokoch od začiatku partizánskej vojny

25. december

1979 ZSSR začal inváziu do Afganistanu na podporu marxistického režimu nastoleného prevratom

26. december

1704 Pri Trnave sa odohrala bitka medzi vojskami sedmohradského kniežaťa Františka II. Rákociho a cisárskou armádou. Generál Siegbert Heister kurucov porazil.

30. december

1949 Francúzsko sa vzdalo moci vo Vietname po americkej misii do Saigonu (Ho Či Minhovo mesta).

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Na koľko dní dovolenky a dodatkovú dovolenku má nárok profesionálny vojak, ktorý bol vyslaný na plnenie úloh mimo územie Slovenskej republiky?

! Základnú výmeru dovolenky, vznik nároku na dovolenku, nástup, čerpanie, prerušenie a krátenie dovolenky, ako aj náhradu za nevyčerpanú dovolenku upravuje zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/2005 Z. z.“) v ustanoveniach § 93 a nasledujúcich.

Profesionálny vojak, ktorý bol v súlade s § 66 ods. 2 a 3 zákona č. 346/2005 Z. z. vyslaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky, má nárok na 42 dní základnej výmery dovolenky, resp. 49 dní dovolenky, ak v kalendárnom roku dovŕši aspoň 20 rokov trvania služobného pomeru.

Výnos Ministerstva obrany Slovenskej republiky zo 14. októbra 2005 č. SELP/K-11/5-280, ktorým sa ustanovujú činnosti vykonávané v mimoriadne náročnom prostredí alebo mimoriadne náročné činnosti na účely nároku na dodatkovú dovolenku profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „výnos MO SR“) v § 1 písm. a), ustanovil činnosť vykonávanú v mimoriadne náročnom prostredí, ktorou je aj vyslanie profesionálneho vojaka na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky.

Profesionálny vojak, ktorý bol vyslaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky, má nárok aj na dodatkovú dovolenku v maximálnom rozsahu 6 služobných dní (krátenú za čerpané dni dovolenky, preventívnej rehabilitácie, práceneschopnosti a pod.). Ak vyslanie profesionálneho vojaka bolo len určité časovo ohraničené obdobie (len časť roka), patrí mu pomerná časť dodatkového dovolenky. Pomerná časť dodatkového dovolenky je jedna dvanásťtina dodatkového dovolenky za každých 22 služobných dní, v ktorých profesionálny vojak vykonával v štátnej službe činnosti uvedené v § 100 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. v nadväznosti na § 1 písm. a) výnosu MO SR. Dodatkovú dovolenku profesionálny čerpá až po vyčerpaní dovolenky podľa § 93 zákona č. 346/2005 Z. z.

Častou otázkou profesionálnych vojakov vyslaných do misie UNFICYP je, či stále operačné postupy UNFICYP – Standing operating procedures UNFICYP (ďalej len „SOP“) sú medzinárodnou zmluvou (z hľadiska ich prednosti pred vnútroštátnymi zákonmi Slovenskej republiky) pri čerpaní ďalšieho voľna (dovolenky) v rozsahu SOP. V tejto súvislosti treba poznamenať, že podľa čl. 7 ods. 5 v spojení s čl. 86 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky (SOP) nie sú medzinárodnou zmluvou, ktorá by mala prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Ustanovenie článku 7 (hlava 3, 2. časť) SOP profesionálnemu vojakovi vyslanému do misie UNFICYP umožňuje len opustenie vyčleneného priestoru, t.j. umožňuje mu časť zákonnej dovolenky si vyčerpať počas tejto misie (na rozdiel od profesionálneho vojaka v inej misii alebo vo vojenskej operácii, ktorý si napriek nároku na dovolenku túto nemôže počas pôsobenia vo vojenskej operácii alebo misii vyčerpať). Cieľom SOP teda nie je ani nebolo vytvoriť ďalší súbeh dovolenky, ale len možnosť profesionálnemu vojakovi vyčerpať si časť dovolenky podľa zákona č. 346/2005 Z. z. aj v podmienkach misie UNFICYP.

Z uvedeného vyplýva, že dĺžka dovolenky alebo dodatkového dovolenky je upravená len v zákone č. 346/2005 Z. z., pričom tento zákon neodkazuje na žiadny iný právny predpis (vnútroštátny ani medzinárodný), ktorý by profesionálnemu vojakovi umožňoval počas vyslania mimo územia Slovenskej republiky jej čerpanie nad rámec zákona č. 346/2005 Z. z.

JUDr. Michal Švec, Úrad legislatívy a práva MO SR

Vianočná mobilná nádielka

Blížia sa Vianoce, tak sa (už tradične) poďme pozrieť na nádielku zariadení, ktoré sa dostali na slovenský trh tento rok a stoja za zmienku:

iPhone 6+

Lopata od Apple. Telefón neskuťočne veľký, najmä keď si Apple držal čistý štít a nikdy nemenil veľkosti telefónu. Chybičky v aktualizáciách, nekvalitná výroba a zohýbajúce sa zariadenia sú negatívom.

Pozitívom je dokonalé zariadenie, výkonné, krásne a schopné.

Xperia Z3

Odolný telefón od Sony. Sony sa snaží ako vie, predovšetkým pre ubúdajúci podiel na trhu. Xperie sú známe vodotesnosťou, výdržou baterky a dokonalými fotoaparátmi. V poslednom čase sa vyskytli ružové škvrny na fotografiách a dráma s čínskym odpočúvaním, ale inak je to top telefón na našom trhu.

LG G3

Telefón s laserovým fotoaparátom. LG dokázal, že stále vie vyrábať dobré telefóny práve týmto modelom. Dlhá výdrž, laserom zameriavaný fotoaparát a úžasný displej sú prednosťami, nevýhodou je nedoladený softvér.

Nexus 6

Najdrahší Nexus v histórii. Vlaková loď od Googlu bola navrhnutá prvý raz s prihliadnutím na funkcie, a nie na cenu. Na jednej strane má Nexus 6 všetky najmodernejšie „vychytávky“ aké od telefónu môžete chcieť. Na druhej strane má cenovku.

Galaxy Note 4

Tohtoročná vlaková loď Samsungu. Najmä vinou ceny je toto zariadenie veľmi kritizované, no to nič nemení na tom, že je to veľmi moderné zariadenie plné zlepšení od Samsungu. Pre fanúšikov značky povinná výbava, pre ostatných len ďalší dobrý telefón.

XiaoMi, Huawei, Lenovo:

čínske značky ktoré si razia cestu svetom. XiaoMi bol dokonca v treťom štvrťroku tretím najpredávanejším výrobcom (1. Apple, 2. Samsung) na svete. Nikto sa na ne nesťažuje, no my radieme ešte chvíľu počkať ako to dopadne.

Text: kpt. Peter Garaj

Prémia Literárneho fondu putovala do AOS

Výbor Sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu SR udelil Prémium za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2013 v kategórii Prírodné a technické vedy doc. RNDr. Ferdinandovi Chovancovi, CSC., učiteľovi Katedry elektroniky Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši za dielo Diferenčné posety a ich grafická reprezentácia. Autor si prémie prevzal v septembri. Teória diferenčných posetov, ktorá je podstatou knihy, má stovky citácií a ohlasov. Už v roku 2008 autor získal prémie Literárneho fondu SR za trojročný vedecký ohlas na odborné články z tejto oblasti.

Text a foto: Alena Haragová

MILITARY ENGLISH

Keeping Santa in Sights

Připravila Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Air Force

Although Christmas is usually associated with family reunions, feasting and unwrapping presents, historically the military had discovered and applied various uses to the holiday spirit, some of them extremely original in nature. A typical example had been Operation Christmas, a campaign launched by the Colombian army in December 2010. To encourage the FARC guerillas to demobilize, the military marked nine 75-foot trees along paths the insurgents used and decorated them with Christmas lights and a message activated by proximity sensors encouraging them to give up fighting and come home. The message read: "If Christmas can come to the jungle, you too can come home. Demobilize. At Christmas, everything is possible." The operation was a huge success; 331 guerrillas demobilized while the campaign was active, a 30 % increase from the previous year.

Overall, Christmas trees are the most notable symbol of the holidays, which is the reason why in the United States a partnership was formed some ten years ago between the Christmas SPIRIT Foundation and FedEx delivering free Christmas trees to military bases throughout the U.S. and abroad for thousands of military families. To this day the organization has provided more than 150,000 trees donated by contributing tree farms in North America, shipped free by FedEx. Trees for Troops as the program is called, delivered Christmas firs and pines to such distant bases as those in Afghanistan and Southwest Asia.

Unfortunately, there are also more sinister ways to exploit Christmas - the 1972 Linebacker II. Operation being a case in point. In early December 1972 the U.S.

President Richard Nixon and his national security advisor, Henry Kissinger, faced a political defeat. The North Vietnamese had broken off negotiations in Paris and it was clear that they were waiting for an anti-war U.S. Congress to return in January, cut off funds for the war, and give them a victory. To avoid the defeat Nixon decided to launch an operation that would force the other side to return to the negotiating table. Thus B-52s had been ordered to conduct bombing raids over Hanoi for 12 days and nights from 18–29 December 1972. The campaign officially called Operation Linebacker II. was nicknamed The Christmas Bombings. A total of 741 B-52 sorties had been dispatched to bomb North Vietnam (729 had actually completed their missions); 15,237 tons of ordnance were dropped on 18 industrial and 14 military targets (including eight SAM sites) while fighter-bombers added another 5,000 tons of bombs to the tally.

Today, B-52s are obsolete, but Christmas and aviation have maintained an intimate relationship throughout the years. So much so that the North American Aerospace Defense Command (NORAD) has devised a way to make sure Christmas gifts are delivered to millions of children unharmed by whatever threats might lurk in the outer space. Since 2012 NORAD has been tracking Santa Claus' sleigh on Christmas Eve with a fighter jet escort. Millions of children around the globe may watch via the NORAD's website www.noradsanta.org two military aircraft flanking the reindeer and sleigh, tagged with the call sign "Big Red One". The website annually draws over 20 million visitors.

por. Dávid Vargaštok
riaditeľ kancelárie Ústredia
Ekumenickej pastoračnej
služby v OS a OZ SR

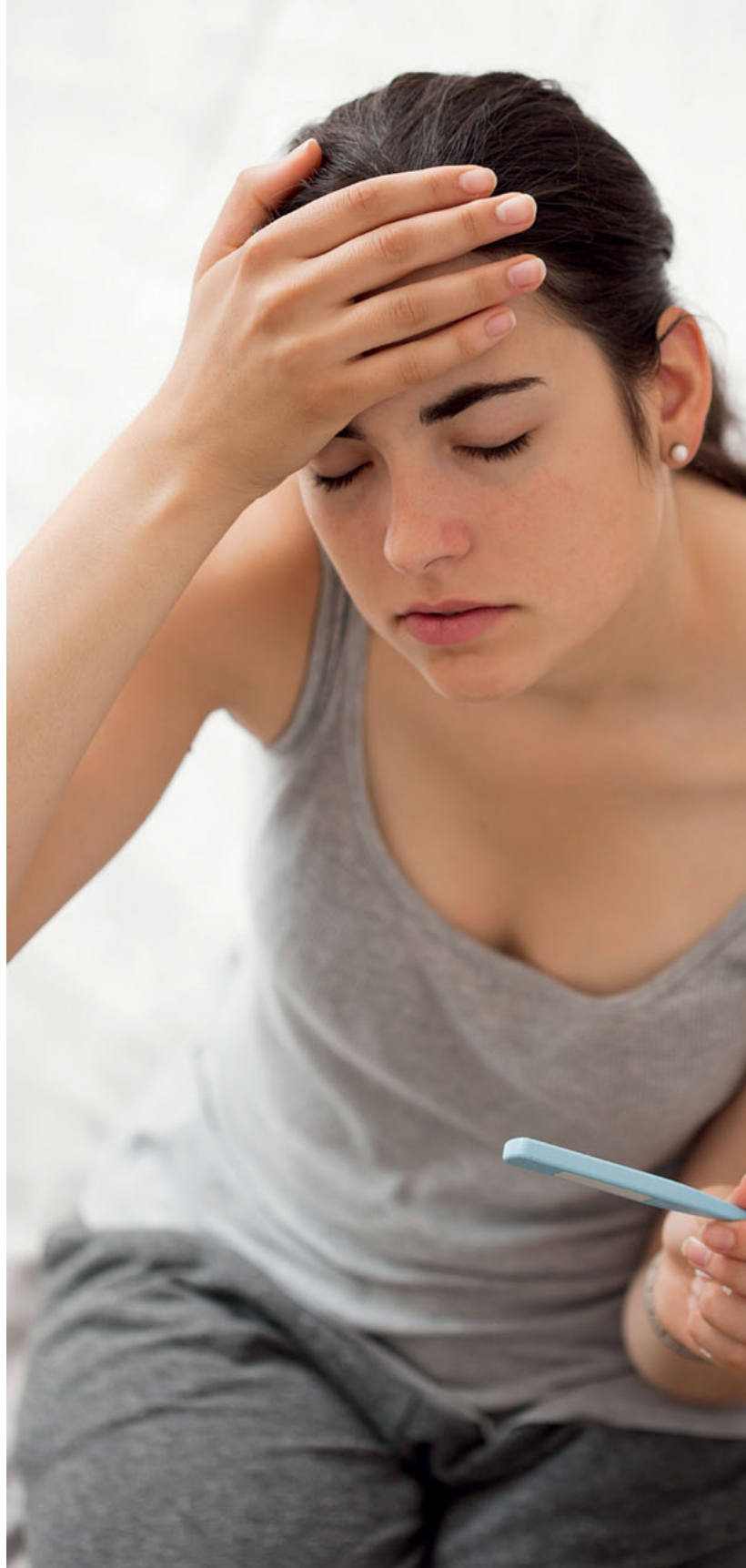

DUCHOVNÉ SLOVO

Chcel by som...

Dilema a trápenie každých Vianoc. Čo môžem, alebo mal by som chcieť ako darček a čo by som mal dať iným. Zúfalé pohľady pred výkladmi obchodov, neskutočný zhon, stres a uvedomenie si, ako veľmi nepoznáme toho druhého, nepoznáme jeho želania, túžby. A je tu aj iný problém: reportér sa opýtal deti v ktorejkoľvek základnej škole: Čo by ste chceli na Vianoce? Dostal rôzne odpovede, ale všetko to boli nie najlacnejšie veci. Zvláštne, veď vedel, že deti pochádzajú z finančne slabších situovaných rodín. Preto sa opýtal: Nemyslíte si, že je to trochu drahé? Odpoveď bola zarážajúca: Nech si rodičia zoberú úver. Je to jedno ako na to získajú peniaze, len nech dostaneme čo chceme! Toto je následok reklám. Nemáš na to? Nič sa nedeje, zober si úver. Už aj malé dieťa vie, že nemôžeme mať chudobnejšie Vianoce ako sused či známy. Veď si to zaslúžime, chceme si spraviť radosť, drieme predsa celý rok. No po Vianociach je srdce opäť prázdne, opäť nám vnútro zívá prázdnotou.

Vianoce sú však sviatkom toho, že Boh tebe i mne pripravil dar, ktorý človek skutočne potrebuje. Prečo? Pretože každý človek je hriešny a každý potrebuje vyslobodenie a záchranu. Potrebujeme nový život, lebo smrť a zatratenie sa stali údelom človeka. Boh nám chcel dať to, čo skutočne potrebujeme, a nielen niečo, čo je senzáciou, krátkodobou zaujímavosťou. Tento dar potrebujú všetci bez rozdielu. Bohatí, chudobní, starí i mladí. Potrebujú život v pravom slova zmysle. Ježiš Kristus je najväčším darom, ktorý človek mohol dostať. Priniesol svetlo, ktoré presvetľuje naše temné vnútro. Práve v Ježišovi môžeme vedieť: Boh ma miluje. On ma stvoril, má pre mňa plán, dáva zmysel môjmu životu. Je to láska spojená s krížom, kde Kristus zmazal nepriateľstvo medzi nami a Bohom. A s tým sa spája aj radosť a pokoj. Želám vám, aby vaše Vianoce neboli len o pomínutelných daroch, ktorých účinok sa vytratí za niekoľko dní, ale o tom najväčšom dare, ktorý ľudstvo mohlo dostať – o Ježišovi Kristovi, ktorý je tu pre nás v tomto i budúcom živote.

Postrach menom **CHRÍPKA**

Veľa ľudí si mylí chrípku so silným prechladnutím, ale následky chrípkovej infekcie sú vážnejšie a trvajú dlhšie. Nástup chrípky je obvykle náhly, z plného zdravia. Prejavuje sa zimnicou, bolesťami hlavy, teplota stúpa na 39 – 40 °C. Chorý má bolesti svalov a kĺbov, suchý, dráždivý kašeľ, nádchu, pocit sucha a škriabania v hrdle. Ak

nenastanú komplikácie, príznaky po 3 – 5 dňoch odznejú.

Prevenciu proti chrípke treba zamerať na posilnenie celkovej odolnosti organizmu, jej zvyšovanie, dodržiavanie zásad zdravého životného štýlu – najmä zásad správnej výživy, vhodné obliekanie, dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu, spánok a odpočinok, cvičenie, otužovanie. Rovnako dôležité je aj dodržiavanie zásad osobnej hygieny (umývanie rúk, používanie jednorazových vreckoviek), časté a účinné vetranie, vyhýbanie sa preplneným miestam, vyhýbanie sa kontaktu s chorými osobami. Najúčinnnejšou ochranou pred chrípkou je však očkovanie.

Prečo je očkovanie proti chrípke dôležité a kto by sa mal dať očkovať?

Očkovanie zabraňuje vzniku ochorenia, zmierňuje jeho priebeh a znižuje riziko komplikácií. Predovšetkým má byť zamerané na ľudí, u ktorých je najvyššia pravdepodobnosť vzniku komplikácií, resp. tých, ktorí sú najviac vystavení riziku nákazy. Rizikovou skupinu predstavujú najmä tehotné ženy, deti od šesť mesiacov, deti predškolského a školského veku, starší ľudia nad 59 rokov, ľudia s chronickými dýchacími problémami, postihnutí srdcovo-cievneho aparátu, zníženou obranyschopnosťou organizmu, cukrovkou a zdravotnícky personál, ktorý ošetruje chorých. Patria sem aj pracovníci rezortov, v ktorých dochádza k úzkemu kontaktu veľkého množstva ľudí vrátane profesionálnych vojakov a policajtov.

Kedy je vhodný čas na očkovanie?

Očkovanie je najvhodnejšie vykonať v priebehu októbra až decembra. Ochranný efekt nastupuje po 10 – 14 dňoch. Prvý nárast chrípkových ochorení sa očakáva na základe dlhodobých sledovaní v decembri. Očkovanie je možné aj v čase zvýšenej aktivity chrípky. Rizikom je však to, že očkovaná osoba môže ochorieť skôr, ako si stihne vytvoriť protilátky.

Hladina protilátok časom klesá. Imunita získaná po predchádzajúcej chrípkovej infekcii alebo po očkovaní v predchádzajúcom roku nemusí ochrániť pred zmenenými chrípkovými vírusmi, preto treba chrípku preočkovať každý rok.

Úhrada chrípkových vakcín zdravotnými poisťovňami

Aj v nadchádzajúcej chrípkovej sezóne 2014/2015 budú zdravotné poisťovne uhrádzať očkovacie látky proti chrípke všetkým poistencom, ktorí prejavia záujem o očkovanie.

Postup pri očkovaní

Pre chrípkovú sezónu 2014/2015 sú v Slovenskej republike k dispozícii tri druhy očkovacích látok proti chrípke – Vaxigrip, Fluarix, Influvac. Všetky sú viazané na lekárske predpis.

V prípade záujmu požiadajte svojho všeobecného lekára o predpísanie očkovacej látky proti chrípke. Na základe lekárskeho predpisu vám v lekární vydajú očkovaciu látku a váš ošetrojúci lekár vykoná očkovanie.

Využite možnosť dať zaočkovať aj vašich blízkych.

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Láskavosť vs bezcitnosť

Zaujal vás názov príspevku? Vzbudzuje vo vás prekvapenie, zvedavosť či nesúhlas? Objavilo sa u vás rozrušenie či rozladenie? Nečudujem sa! Aj pre mňa je téma, ktorej sa chcem venovať, veľmi ťažká a komplikovaná. A najmä vzbudzuje vo mne nesúlad medzi vierou v dobro a lásku človeka a tým, čo často vídam vo svojom okolí či v terapeutickú praxi.

Existuje totiž mnoho párov, kde jeden z partnerov nadobudol presvedčenie, že ak sa mu podarí doma vytvoriť „ideálnu“ a láskyplnú atmosféru, tak potom sa ten druhý prestane správať násilnícky a hrubo. Správanie je však do veľkej miery ovplyvňované následkami. Ak som k niekomu milý aj v tom prípade, že so mnou zaobchádza zle, učím ho, aby pokračoval v násilníckom správaní. Ale ak namiesto toho ukážem, že som ochotný byť milý a nápomocný len v prípade, že môj náprotivok sa bude ochotne a láskyplne správať, mohol by sa u neho pravdepodobne rozvinúť pozitívny vzorec. Násilie vo vzťahoch je komplexný problém a je jasné, že ľudia sa nezačnú násilnícky správať len preto, že ich partneri sú voči nim milí. Je veľmi pravdepodobné, že súčasní násilníci boli v minulosti týraní, ako deti sa stali obeťou násilia. Problém je v tom, že ak takým ľuďom dávame najavo, že ich násilie voči nám je v poriadku a ešte im za ich správanie preukazujeme špeciálnu priazeň, tak ich vo veľkej miere učíme, ako s nami zaobchádzať. Pri tolerovaní a dokonca posilňovaní násilníckeho správania vysielame správu, že je v poriadku, ak sa s nami zaobchádza takým spôsobom. Neposilňujte u druhých správanie, ktoré si želáte eliminovať. Cieľom je nestrpieť hrubé správanie od iných. Nik si nezaslúži byť týraný. Buďte spravodliví k druhým, ale trvajte na tom, aby boli spravodliví voči vám. Bezcitnosť si zasluhuje jasnú odpoveď – nenechajte nikoho, aby vás zneužíval.

Text: Mgr. Radana Škublová

Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava

Prisaha príslušníkov 39. čs. streleckého pluku, Dolomity 1918

Československé légie v Taliansku

V Taliansku v tábore Santa Maria Capua di Vetere si 15. januára 1917 založili spolok zajatcov pod názvom Československý dobrovoľnícky zbor, ktorý v priebehu roka 1917 a neskôr do apríla 1918 nadobudol charakter masovej základne, zloženej z 10 200 členov. V máji 1917 bola väčšina zajatcov presunutá do tábora v Certose di Padua, ktorý sa stal základňou budovania čs. légii v Taliansku.

Ako prvé sa v roku 1917 vytvárali čs. výzvedné oddiely, zaraďované k jednotlivým talianskym armádam. Budovanie pravidelných jednotiek sa začalo po uzatvorení dohody 21. apríla 1918 medzi talianskou vládou a Československou národnou radou v Paríži, ktorú zastupoval Milan Rastislav Štefánik. Centrom organizácie čs. légie bola oblasť severne od Ríma, v kraji Umbria, najmä vo Folligne a v neďalekých mestách Spello, Spolletto, Asisi, Perugia a Varni. K 23. aprílu 1918 vznikla vo Folligne 1. čs. divízia (veliteľ generál Andrea Graziani), zložená z 11. a 12. čs. streleckej brigády. Divíziu tvorila iba pechota a časť technických a tylových jednotiek. Vzhľadom na rozhodnutie ČSNR v Paríži o jednotnom číslovaní čs. zahraničného vojska, sa 8. júla 1918 prišlo k prečíslovaniu 1. čs. divízie na 6. čs. divíziu a jej štyri pluky dostali čísla 31 až 34. Presun 6. divízie na front sa uskutočnil až v polovici augusta 1918. V zostave 1. talianskej armády bola zasadená v priestore medzi Gardským jazerom a riekou Adiža v severnom Taliansku. Divízia zaujala bojové postavenie v priestore horského masívu Monte Baldo, na úseku Altissima, ktorý patril k najkritickejším miestam 1. talianskej armády. Kľúčovým bodom jej obrany bola kóta 703, nazvaná Doss Alto, kde sa čs. legionári 21. septembra 1918 v ťažkých bojoch vyznamenali. Po vyhlásení prímeria sa divízia v novembri 1918 presunula do Padovy, kde z nej 17. novembra 1918 vznikol Čs. armádny zbor v Taliansku, zložený zo 6. a 7. čs. streleckej divízie. Prvou zložkou čs. zahraničného vojska, ktorá sa už v priebehu decembra 1918 vrátila do vlasti, bol legionársky zbor z Talianska, s dovedna 19 476 mužmi, z toho 591 Slovákov (3,03 percenta). Do polovice januára 1919 zbor obsadil určenú Pichonovu demarkačnú čiaru medzi Slovenskom a Maďarskom a o pár mesiacov neskôr, od apríla do júna 1919, sa jeho príslušníci spolu s jednotkami čs. domáceho vojska zapojili do otvoreného vojenského konfliktu proti boľševickej Červenej armáde Maďarskej republiky rád.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD., riaditeľ VHÚ

Foto: VHÚ

Generál Milan Rastislav Štefánik

Narodil sa 21. júla 1880 na Košariskách. V rokoch 1898 – 1904 študoval v Prahe, najskôr stavebné inžinierstvo na Vysoké škole technickej a potom astronómiu

na Filozofickej fakulte. Odišiel do Francúzska, kde pracoval ako asistent vo hviezdárni Meudon pri Paríži, neskôr krátko aj ako riaditeľ hviezdárne na Mont Blancu. Od jesene 1911 sa stal francúzskym občanom. Až do vypuknutia prvej svetovej vojny sa venoval vedeckému bádaniu. Viedol úspešné vedecké expedície na Tahiti, do Turkestanu, Brazílie, Španielska a Alžírsku. V auguste 1914 bol menovaný za rytiera Rádu čestnej légie. Napriek zlému zdravotnému stavu sa prihlásil do francúzskej armády a po absolvovaní leteckého výcviku bojoval v rámci stíhacej leteckej skupiny MF-54 na západnom fronte; od jesene 1915 v zostave leteckej skupiny MFS-99 v Srbsku. Podporoval a organizoval čs. zahraničný odboj. Prof. T. G. Masarykovi sprostredkoval významné audiencie u francúzskych štátnikov a bol zakladajúcim členom Národnej rady českých krajín, od jari 1917 podpredseda Československej národnej rady v Paríži. V prospech čs. odboja a vytvorenia čs. zahraničného vojska – légii sa výrazne angažoval v Taliansku, Rumunsku, Rusku, vo Veľkej Británii a v USA. Inicioval tzv. Kyjevský zápis a po februárovej revolúcii 1917 v Rusku dosiahol uznanie ČSNR za jediné predstaviteľku čs. odboja v zahraničí. V máji 1917 odesťoval do USA, kde organizoval nábor čs. dobrovoľníkov z radov amerických krajanov do čs. légii vo Francúzsku. V apríli 1918 uzavrel s talianskou vládou dohodu o konštituovaní politicky a právne samostatných čs. légii v Taliansku. V júni 1918 bol menovaný za francúzskeho brigádneho generála. Spolu s generálom M. Janinom odišiel v auguste cez USA a Japonsko k čs. légiiam na Sibir, kde nariadil reorganizáciu vo velení a zrušil zvyšky dobrovoľníckej samosprávy. Vo februári 1919 sa vrátil do Európy, krátko sa zúčastnil na mierových rokovaníach v Paríži. Zamýšľal sa vrátiť do vlasti, kde mal zaujať post ministra vojny v prvej čs. vláde. Spolu s posádkou zahynul pri havárii talianskeho vojenského lietadla Caproni Ca.33 neďaleko Ivanky pri Dunaji 4. mája 1919. Je pochovaný v mohyle na Bradle. Prezident Slovenskej republiky vymenoval 7. mája 2004 Štefánika do hodnosti generála in memoriam.

Úspešná tatrovka

Tatra 138 VN s výrobným číslom karosérie 4024, číslom podvozka 03929-02 a s výrobným číslom motora 13812701-5 patrí do zbierkového fondu VHÚ Bratislava, Vojenského historického múzea Piešťany.

Bola vyrobená v Tatre Kopřivnice v roku 1963. VHM automobil získalo bezodplatným prevodom z ministerstva obrany SR v roku 1997. Posledným užívateľom automobilu bola 5. delostrelecká brigáda Jelšava.

Tatra 138 VN je ťažký nákladný, terénny, trojnápravový, valníkový automobil s navijakom, ktorého základ tvorí centrálna rúra, nesúca vzhľad rozvodovky zadných náprav s príslušným medzikusom, vpredu prevodovú skriňu a rozvodovku prednej nápravy.

Úspešný delostrelecký ťahač

Pohon automobilu zabezpečuje vpredu uložený, vzduchom chladený vidlicový, vznetrový,

štvrtdobý, osemvalcový motor T 928 s objemom valcov 11 762 cm³, s maximálnym výkonom 132,5 kW s radami valcov, zvierajúcimi uhol 75°. Podvozok s výkonnými polosami s trvalým pohonom obidvoch zadných náprav, s možnosťou zaradenia pohonu prednej nápravy a uzávierkami nápravových diferenciálov, zabezpečuje vysokú manérovosť a priechodnosť v teréne. Pri brodení môže vozidlo prekonať až 0,8 m hlboké vodné prekážky. Ak je vybavené vodotesnou nabíjacou súpravou, zvyšuje sa jeho brodivosť až na 1,4 m. Tatra 138, v prevedení valník, je určená predovšetkým na prepravu nákladu s maximálnym užitočným zaťažením 12 240 kg aj s osádkou, alebo na prepravu 40 osôb a na ťahanie prívesov do celkovej hmotnosti 30 ton na ceste a 10 ton v teréne. V československej armáde od začiatku 60. rokov minulého storočia Tatra 138 VN bola určená najmä na prepravu materiálu, vojakov, munície a ťahanie špeciálnych prívesov a ťažkej delostreleckej techniky (152 mm kanónových húfníc vzor 37, 130 mm kanónov M-46, 122 mm kanónov vzor 31/37 a 100 mm kanónov vzor 53). Po vojenských skúškach a zavedení do výzbroje čs. armády postupne nahrádzala osvedčenú Tatrau-111.

V prvej polovici 50. rokov minulého storočia v konštrukčných dielňach Tatry Kopřivnice vznikala nový typ nákladného automobilu. Vlastne hneď dvoch. Dvojnápravový nákladný automobil s užitočnou hmotnosťou 5 až 7 ton pod označením Tatra 137 a väčší nákladný trojnápravový s užitočnou hmotnosťou až 12 ton, pod označením Tatra 138. Obidva automobily mali až 70 percent spoločných dielcov a koncepcie nadväzovali na Tatrau 111. Veľkým plusom bol nový motor T-928, ktorý pri rovnakom výkone ako T 111 A bol menší, jednoduchší a ľahší (595 kg oproti 970 kg). Celokovová búdka vodiča mala účinnú izoláciu proti hlučkej a bola uchytená tak ako motor na pružných závesoch. Tri pohodlné sedadlá, veľké dvvere, bohaté zasklenie a nezávislé naftové kúrenie prispeli k dobrým pracovným podmienkam vodiča, k pohodliu spolujazdcov a bezpečnosti jazdy.

V armáde sa osvedčila

Prototyp Tatra 138 vo valníkovom prevedení bol prvýkrát predstavený na výstave čs. strojárstva v septembri 1956 v Brne. Prvých 13 automobilov T 138 bolo vyrobených v roku 1959. V roku 1960 Tatrovka vyrobila 100 kusov T 138. Ťažisko výroby bolo vtedy v Kopřivnici na Tatre 111. Okrem toho vyrábali aj T 141, T 603. Až po ukončení sériovej výroby automobilov T 111 v roku 1962 sa naplno rozbehla výroba T 138.

V roku 1962 výrobnú linku opustilo 661 automobilov T 138 a v roku 1963 až 3 223 automobilov. Výroba nákladných automobilov T 138 rôznych modifikácií pokračovala až do roku 1971. Spolu bolo vyrobených 45 996 automobilov T 138. Automobil T 138 bol postupne konštrukčne zdokonalený a pod typovým označením T 148 sa vyrábala až do roku 1982. V útvaroch čs. armády Tatra 138 VN slúžila až do rozdelenia ČSFR. Armáda slovenskej republiky prevzala automobily T 138 VN. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia Tatra 138 VN začali v jednotkách ASR postupne nahrádzať automobily Tatra 148, Tatra 813 a Tatra 815.

Hlavné technické údaje:

Hmotnosť vozidla	8 740 kg
Hmotnosť užitočná s posádkou	12 240 kg
Hmotnosť maximálna	20 980 kg
Dĺžka	8,745 m
Šírka	2,350 m
Výška	2,440 m
Ložná plocha (5 950 mm x 2 290 mm)	13,626 m ²
Svetlá výška	0,290 m
Motor vznetrový	T-928
Výkon motora	132,5 kW
Chladenie	vzduchové
Počet valcov	8 do V
Rýchlosť na ceste maximálna do	72 km.h ⁻¹
Spotreba	36 L/100 km
Palivová nádrž	150 L
Osádka	1+2 osoby

Text a foto: Miroslav Mihálik, VHÚ - VHM Piešťany

Tatra 138 VN zo zbierkového fondu VHÚ Bratislava, Vojenského historického múzea Piešťany